

Către cititori

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica bucuroși orice articole interesante privitoare la călătorii sau vinători, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate redacției «Ziarului Călătorilor», str. Brezoianu 11, București.

CAȘTIG MARE

Reprezentanți capabili, funcționari, etc., își pot dobândi un frumos câștig accesoriu, scriind:

Agentiei de Publicitate „Presa” București pentru S. B. No. 20.

I. J. RESSEL

BUCUREȘCI

Str. Carol No. 14

cel mai mare depozit de

Mașini de cusut

înzestrate cu aparatul de brodat, având mers ușor și

iute prin noua invențiune patentată și fără șgomot.

«PFAFF» RESSEL «PFAFF»

Singurul reprezentant al renumitelor fabrici de automobile «de Dion Bouton» și biciclete «Peugeot» «Auto-Garage»

Atelier cu motor pentru reparat orice sistem de MASINE DE CUSUT, BICICLETE și AUTOMOBILE, precum și pentru arămuit nichelat și emailat.

SĂBII se nichelează cu prețuri reduse. — Atelier special pentru colțuit, gravat, plisat, soleil și evantai.

Reclama este sufletul comerțului

Magazinul General de Muzică

LA HARPA

București, Strada Colței No. 5

Cel mai mare depozit de

**Gramofone
americane**

cu renumita marcă «The Harp», și

♦ INSTRUMENTE MUSICALE ♦

Prețurile cele mai reduse

Cataloage gratis

MARELE MAGAZIN DE ARME

București

Cal. Victoriei, 44

B. D. ZISMAN

Suc. Craiova

St. Unirii 48

Furnizor al Curții Regale

are onoarea a aduce la cunoștință Onor. sale clientele din toată țara, că a înființat în magazinul său o secțiune specială de

PUȘTI pentru pădurari

lucrate special pentru acest magazin și fiind de o construcție solidă și

— PREȚURI FOARTE AVANTAGIOASE —

Model No. 230 — Pușcă cu capsă, cu o țevă lei	15
Model No. 285 — Pușcă cu capsă, cu două țevi, solidă, recomandabilă, lei	30
Model No. 236 — Pușcă cu capsă, cu două țevi, oțelurile înainte foarte solidă, funcționare admirabilă, model f. recomandat.	40
Model No. 133 — Pușcă foc central, cu o țevă, sistem «Mau-ser. cal. 12 sau 16, robustă, recomandabilă, lei	30
Model No. 101 — Pușcă foc central, cu două țevi, calibru 12 sau 16, cheia de deschidere între cocoșe, cocoșele punându-se singure la piedica de siguranță, m. solid, lei	55
Model No. 1103 — Pușcă foc central, cu două țevi, calibru 12 sau 16, cheia de deschidere între cocoșe, cocoșele punându-se singure la piedica de siguranță, oțelurile înainte (armă de reclamă a magazinului), pușcă recomand., lei	65

Prețurile sunt reduse, fixe și se înțeleg numai cu banii gata. — Expedițiuni în toată țara. — Comandele se efectuează în ziua primirii.

Dacă voiți să CÂȘTIGAȚI O AVERE COLOSALA?

Grăbiți-vă de a vă abona la ziarul

UNIVERSUL

Cel mai răspândit din întreaga țară

Cel mai bine informat și cel mai în corent cu întreaga mișcare politică, economică și financiară din țară și din străinătate.

Care are corespondenți speciali în: Paris, Berlin, Londra, Viena, Budapesta, Roma, Sofia, Constantinopol, etc.

◇◇◇◇◇ **Singurul Ziar independent și impartial** ◇◇◇◇◇

Cu începere dela 1 Octombrie 1907, ziarul „UNIVERSUL” dă următoarele însemnate premii la abonații săi:

1) Un mare premiu de **1500 lei.** 2) 2 premii de câte **250 lei.** 3) Trei lozuri întregi ale Loteriei de Stat Român purtând No. 52.583, 52.594, 52.599. 4) 5 premii de câte **100 lei.** 5) Patru premii de câte **40 lei.** 6) 10 abonamente pe un an la „Universul” **180 lei.** 7) 10 abonamente pe 6 luni **91,50.** 8) 10 abonamente pe 3 luni **46,50.**

In cazul cel mai norocos se poate câștiga

900,000 LEI

ast-fel că se pot cumpăra Palate și Moșii.

cu nimic se poate câș-

tiga o avere enormă!

— UNIVERSUL pregătește frumoase surprize numeroșilor săi cititori —

Pe lângă acestea abonații vor mai primi gratis un frumos roman intitulat

SPIOANA

Tipărit înadins pentru abonații ziarului „Universul”.

De asemenea toți abonații primesc gratuit «Universal Literar» ziar săptămânal, care conține, pe lângă o bogată materie literară și o frumoasă ilustrație în culori.

Abonamentele la UNIVERSUL sunt excepțional de cefine:

Pentru un an lei 18, Pentru 6 luni lei 9,15. Pentru 3 luni 4,65

Abonații, spre a participa la tragerea premiilor de mai sus vor primi: Pentru un an 25 bonuri de premii. Pentru șase luni 10 bonuri de premii. Pentru trei luni 3 bonuri de premii.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

SI AL ÎNTÂMLARILOR DE PE MARE SI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5. — pe an în toată țara
« 2.60 « 1/2 « « «

Redacția și Administrația :

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare o dată pe săptămână
MARȚEA

Indianul avea într-o mână un cuțit, iar în cea-laltă ținea un fel de perucă. — Vezi pag. 2216,

ABONAMENT

— LA —

„Ziarul Călătoriilor”

Pentru 1 an 5 lei

Pentru 6 luni lei 2.60

APAȘUL

Mă recomand de la început, pentru ca nu cum-va să aveți vre-o uimire în cursul acestei povestiri. Nu prea sunt ușă de biserică! Ba din potrivă, s'ar putea spune cu drept cuvânt că m'am cam făcut de cap în viață. Nu știu bine cam care imi va fi pedeapsa, dar în sfârșit...

Intr'un rând, după ce apărusem de mai multe ori în fața unui tribunal, prins din nou în flagrant delict, și iubindu-mi prea mult libertatea, m'am urcat în tren și am pornit-o spre Bruxelles, întocmai ca ori-care casier.

Ce-am făcut pe-acolo, nu e nevoie să mă întrebați; și-apoi poate că asemenea lucruri nici nu v'ar putea interesa pe d-voastră; ceea ce vreați să vă povestesc este cu totul extraordinar, de un interes demn de cititorii ziarului d-vs.

Cam așa își începuse vorba un om pe care nu-l mai văzusem de multă vreme, și cu care făcusem cunoștință nu știu în care oraș din Germania. Văzând că povestirea lui era să fie interesantă, l'am lăsat să continue.

Anul trecut, spunea dînsul, eram la Frisco,—așa spun dîșii pe-acolo, orașul San Francisco.

Intr'o noapte, m'am luat la ceartă cu tovarășul meu de joc. Domnul acela a găsit de cuviință să-mi spue verde în față că «trîșam»; eu m'am înfierbântat, și fără să știu bine ce fac, am scos cuțitul și i l'am împlântat în gât.

Scandal! Bruhaha! învâlmășeală! Eu, am reușit să fug înainte de sosirea faimoșilor «Serenos», agenții de poliție de prin acele părți. M'am îndreptat repede spre barierele orașului, pentru că știam bine că semnalmentele mele vor fi răspândite cu iuțeala fulgerului.

Pe acolo, cu drept cuvânt, se poate spune că telegrafii și telefonul servesc la ceva. Nu e de glumit cu americanii!

In automobil

Pe scurt... unde eram? A! da, ajunsesem la marginea orașului. Dar prin California, jandarmii furnică pe toate drumurile, și aș fi fost lesne recunoscut,

mai cu seamă că în acele vremuri purtam o barbă mare, pe care ar fi văzut-o și un chior.

Dar după cum spune proverbul, se găsește capac pentru ori-ce tingire.

Tocmai când eram ocupat cu căutarea unei soluții, aud la spatele meu zgometul unui automobil. Mașina pufăie din greu, și se oprește. Era un accident neprevăzut.

În automobil erau trei indivizi, pe cari i-am recunoscut îndată: erau trei comis-voiajori germani. Toți trei examină mașina cu atenție și scoteau niște blesteme teribile. După cum știți, eu sunt mecanic; apropiindu-mă, am descoperit repede care era cauza acelui accident supărător.

— Dacă înalți domni imi vor da voie, zisei eu, în cea mai curată nemțească, peste două momente mașina va putea să pornească mai departe.

Se auzi o triplă exclamare de bucurie.

— Ești mecanic?

— Ya wohl! răspunsei eu. Afacerea fu ușoară; peste o jumătate de moment mașina începu să sufle din nou.

— Voești să vii cu noi până la Galveston (Texas)? mă întrebară călătorii. Veți avea trei dolari pe zi și hrana. În schimb, veți conduce mașina, căci, după câte vedem, trebuie să fiți foarte pricepuți.

După cum lesne vă puteți închipui, am primit această propunere; este adevărat că nu-mi prea plăceau mutrele germanilor, dar când mă gândeam că poliștii alergau după mine!

Automobilul era de marcă bună, și am străbătut Munții Stâncoși cu o viteză destul de mare. Patronii mei aveau cea mai mare încredere în mine; dâșii își petrecură timpul fumând, și așa am ajuns a doua zi în plin teritoriu indian, pe țărmurile lui rio Rayo.

Știam că triburile de prin părțile acelea nu sunt de loc războinice; Osagi, Cherokee, Kreeki și Șoctavi, nu mai seamănă cu vechile Piet-Roșii, de cât la colorarea pielii. Astăzi, le place și lor mai bine să stea în pace, fumând pipe și bucurându-se de dulceața vieții, de de cât să mai mânuiască securea de război.

La indienii

De aceia, mirarea nu ne-a fost mică, și consternarea și mai mare încă, când într'o seară, după apusul soarelui, roatele de dinainte ale automobilului s'au împiedicat de un fel de baricadă invizibilă. A fost o adevărată catastrofă; două dintre noi au rămas zdrobiți, și cei l'alți două, servitorul d-tră și germanul Kleinmüller, au zburat ca două verigițe, la o distanță de zece metri.

Contactul coastelor mele cu pământul, a fost destul de bine simțit pentru ca să mă facă să-mi perd cunoștința. Când m'am revenit în fire, am putut constata, cu destulă părere de rău, că eram strâns-legat, și de mâini și de picioare.

Culcat alături de mine, într'o situație perfect identică, zăcea her Kleinmüller.

Amândouă erau întinși pe epate; ridicând puțin capul, și aruncând o privire circulară în jurul meu, am văzut că ne aflam într'o poiană destul de largă.

În centrul acestei poene era aprins un foc, în jurul căruia stăteau vre-o opt indienți, îmbrăcați în costume de război, cu carabinele pe genunchi.

Pentru moment, domnii indienți erau ocupați cu împărțeala prăzii găsită în automobil.

Se pare că cei trei germani duceau cu ei o sumă de bani destul de însemnată!

Tovarășul meu, germanul care privea de asemenea spectacolul acesta, nu-și putu stăpâni indignarea:

— Schein Kopf! exclamă dânsul. Ceia-ce în limba nemților înseamnă: cap de porc!...

Exclamația aceasta n'avu de loc rezultatul la care s'ar fi putut aștepta germanul. Dar indienții, cari păreau a fi sfârșit împărțeala prăzii, se sculară și veniră spre noi.

O veche cunoștință

Unul din're ei era, fără îndoială, șeful. Înalt, bine făcut, cu fața fină și plină de cruzime, mergea cu trei pași înaintea celor-l'alți.

Se opri în fața noastră și vorbi într'o englezească foarte curată, sacadând cuvintele:

— Căinele cu fața palidă a îndrăznit să insulte un șef! Șeful va lua părul acestui câine, pentru a-și mătura cu el coliba!

Și se aplecă de-asupra germanului. De odată auzii un urlet teribil, și indianul se ridică, ținând într'o mână un cuțit, și în cea-l-altă un fel de perucă roșie, din care curgeau picături de sânge.

Era scalpul nenorocitului meu vecin.

Examinam plin de spaimă figura șefului indian; dar iată că de odată, lucru bizar! mi se păru că mai văzusem undeva figura aceea.

Dar nu prea avui multă vreme pentru a mă putea gândi la rezolvarea acestei probleme. Cu lovituri de picior, indianii ne ordonară să ne sculăm și ne porniră spre cel-l-alt capăt al poenii.

Acolo, germanul și cu mine furăm legați solid de trunchiurile a două arbori. Vă asigur că am petrecut multe sferturi de oră grele în viața mea; dar sfert de oră ca acela n'am mai petrecut nici odată, și cred că nu voi mai petrece.

Cei opt indienți se așezară în fața noastră, la o distanță de vre-o douăzeci de pași, surizindu-ne sinistru. Oh! nu v'ași dori vre-odată să vedeți asemenea suris.

Marele olibrius cu ochii albaștri luă din nou cuvîntul; fără îndoială, amiralul acela îi plăcea să se îmbete de propriile lui cuvinte.

— Șearpele de aur, zise dînsul, este un adevărat șef. El va oterii ca jertfă

Mare! Wacondah pe acești două câni de europeni!

Dar vor muri unul după altul, pentru că plăcerea războinicilor mei să dureze mai multă vreme!

Îi plăcea sălbatecului să se distreze... Dar unde naiba mai văzusem eu figura aceea?

Și iată că cei opt bandiți, cu o înținareală savantă începură să tragă focuri în domnul Kleinmüller. Incepuseră cu dinsul.

Oh! ce tir teribil!..

Indienii n'aveau voce să atingă de la început un organ mai principal al corpului. Paf!.. un glonte zdrobia o mână; paf!.. un alt glonte stîrpiea un picior!.. Și așa mai încolo; germanul urla ca un leu. Unul dintre indieni, cu o adevărată artă, îi străpunse ambii obraji cu un singur glonte, fără să-l ucidă.

În sfîrșit, o lovitură stângace îi atinse inima, și puse capăt atîtor chinuri!

Oh!.. de-ar fi avut Kleinmüller șapte vieți!.. Impușcarea lui ar fi durat mai multă vreme, și mi-ar fi rămas și mie mai multă vreme de trăit!..

Acum avea să fie rîndul meu; indienii luau poziție în față-mi.

Șearpele de aur mă privia țintă în ochi, ca și cum ar fi voit să aleagă mai bine locul nimerit pentru primul său glonte.

Ce?.. Oare aveam să-mi aduc aminte?

De o dată, m'am auzit strigînd, în cel mai cald dialect parizian.

— Julot!.. amicul meu Julot!.. ei bine, dragul meu, ce vrei să faci?

Nici o dată nu mai văzusem asemenea metamorfoză! Șearpele de aur făcu o săritură teribilă. Cu vocea schimbată ca și cum s'ar fi temut de mine, murmură:

— Oh!.. tu ești Frisart!..

Fuserăm prieteni buni altă dată.

Urmarea și-o poate închipui ori-cine. Julot m'a îmbrățișat, și m'a dus în satul său indian, unde m'a ospătat regește, timp de opt zile.

Mi-a spus povestea sa. Puțină vreme după plecarea mea din Belgia s'a compromis într-o afacere gravă.

Condamnat la munca silnică pe viață, reușise să evadeze din închisoare, și trecuse în America. Aici devenise un adevărat Apaș.

C. Arg.

DIN ELVEȚIA

Dacă vă scriu câte-ceva din Elveția este că v'am făgăduit să vă scriu și mă știu de cuvînt, dar ce vă pot spune eu, după ce atîț și atîț înaintea mea și de... oamenii competenți au scris volume întregi asupra Elveției, și scriu mereu și vor mai scri încă și tot nu vor putea să descrie nici pe sfertul din frumusețile Elveției.

În interval de vre-o 20 de ani am venit în Elveția de șapte ori; în tot-d'una am vizitat o dintr'un cap până la cel-lalt și dacă voiți mai veni încă de șapte și de șapte-spre-zece ori și dacă o voiți vizita tot așa, cu aceeași dragoste, ca până acum, tot n'ași putea zice că cunosc Elveția.

Să nu fiți pretențioși.

Să vă mulțumiți cu ce vă scriu.

De 5 zile mă aflu la Lucerna.

Orășel frumos, 35.000 locuitori, situat într-o pozițiune pitorească, tocmai unde riul Reuss ese din lacul celor «Patru Cantoane»; în fața munților Rigi și Pilat.

Lacul celor «Patru Cantoane», carel țărîmuresc: Uri, Unterwald, Schwytz și Lucerna, este mare, de un verde ca smaraldul, cu peisagele lui variate și frumoase carel nu se prea găsesc pe la celelalte lacuri ale Elveției.

Lacul este cam în formă de cruce.

Lungimea lui de la Lucerna până la Flüclen este cam de 38 kilometrii suprafața de peste 11.000 hectare, iar adîncimea lui, la unele locuri, este de peste 200 metri.

Cînd plecî cu vaporul din Lucerna, pe loc al jur împrejur un aspect extra pitoresc, dacă se poate zice așa.

La stînga vezi muntele Rigi, la dreapta muntele Pilat, iar mai aproape cam la mijloc este Bürgenstock.

Am fost pe Rigi. Plecî de la Lucerna cu vaporul pe lac și după 40 minute ajungî la Vitznau, de aci cu trenul funicular urci muntele într-o oră și 15 m. și ajungî la Rigi-Kulm, vârful cel mai înalt al muntelui: 1360 metri d'asupra nivelului lacului.

Apoi pe vârful muntelui sunt multe oteluri foarte luxoase de câte 320, 300, 200, 150 camere.

Nu e creștin care să vie în Elveția și să nu se urce pe Rigi.

Temperatura pe vârful muntelui este cam rece în cât la restaurant nu poți mânca și în cameră nu poți dormi fără foc la sobă.

De pe vârful muntelui nu te saturî privind împrejurimile.

E ceva mare, e sublim.

E bine să te urci pe Rigi, după amiază și să te coborî a doua zi înainte de amiază, pentru că se poate să ai norocul să vezi și apusul și răsăritul soarelui.

Dacă ai norocul să fie timpul limpede dimineața cînd răsare soarele și seara cînd apune, cu bună seamă ai să îți mulțumești ochii privind; soarele care pare că ese dimineața de pe la spatele vîrfurilor munților dă tuturor acestor vîrfuri o strălucire splendidă împodobind pe fie-care, în parte, cu câte o lumină vie și plăcută, pare a fi aureolă; și chiar dacă e timpul noros, tot nu perzi nimic: de pe vârful muntelui, privind în jos dimineața cam la jumătatea înălținei vezi orizontul, care se formează plin de

un fel de fum alb și foarte des; ai crede că este o mare de vată; dar nu știu cum să vă explic; trebuie să vedeți cu ochii spre a vă da seama.

Apoi pe la orele 7 dimineața, — cum s'a întîmplat să văd eu acum — se ivește soarele și face că marea aceea care până acum părea a fi de fum alb și des saună de vată să aibă aparența unei mări de argint strălucitor.

Pe acest timp am plecat de la Rigi-Kulm cu funicularul la orele 10 și 30 dimineața și am coborît cam jumătate drumul, cu soare relativ frumos, iar după ce am trecut de jumătatea drumului și ne-am coborît mai jos, adevărat sub zona norilor, am intrat atunci, în adevăr, sub nori: soarele nu mi se mai arată; rămăsese d'asupra norilor pe carel nu putea să îl străbată fiind încă groși iar noi am intrat în întuneric, aproape, căci în spațiul care se afla mai jos de nori era și ceața groasă; pe un ast-fel de timp am ajuns la Vitznau la 11 și 44 m. apoi pe la 12 și jumătate s'a ridicat ceața, au dispărut norii și s'a ivit soarele.

Aste minunății am văzut cu ochii.

Vi le descriu așa cum mă ajută condeiul.

Am fost pe linia St. Gothard.

Această linie care se socotește de la Lucerna la Belinzona este de 170 kilometri; se parcurge, cu trenul rapid, în 3 ore și 26 minute, apoi merge la Lugano și la Milano.

Linia St. Gothard a fost construită în zece ani: începută la 1872 și terminată la 1882. Ea a costat numai 270 milioane franci.

Punctul cel mai înalt pe la mijlocul tunelului este de 1150 m.; urcușul cel mai mare nu este de cât de 26 la mie; au evitat rampele mai mari prin tuneluri în spirale, 3 la nord și 4 la sud.

În total sunt 80 tuneluri, formînd lungime de aproape 40 klm. sau 18 lo sută din întreaga linie, și peste 300 poarduri.

Pentru a vizita acum această linie, — pe care am trecut deja de trei ori altădată — am plecat cu vaporul de la Lucerna, am traversat tot lacul, și într'un ceas și un sfert am ajuns la Flüclen, ultima stație pe lac.

De la Flüclen am luat trenul și într-o oră am sosit prin Amsteg, la Goschenen, stația de intrare în marele tunel St. Gothard.

Linia între Amsteg și Goschenen prezintă un mare interes, e splendidă nu numai pentru cunosătorii dar și pentru profanți; pe această bucată de linie (16 kilom.) sunt cele mai multe tuneluri în spirale; linia trece șerpuiind printre două rânduri de munți foarte înalți, ici și colo acoperiți cu zăpadă; apoi mai jos la linie, în vale, curge râul Reuss, aproape, din cascadă în cascadă, făcînd un sgomot asurzitor dar plăcut.

La Goschenen am rămas o noapte, și a doua zi dimineața am plecat cu tră-

sura, prin munți, pe deasupra tunelului St. Gothard, spre Airolo, stația de la extremitatea cea-laltă a tunelului, spre Italia.

Am luat-o pe șoseaua construită între 1820 și 1832 de cantoanele Uri (dincoace de tunel) și Tessin (dincolo de tunel).

Această șosea era de mare importanță înainte de construirea tunelului St. Gothard; ea comunica între Elveția și Italia; astăzi este mai puțin frecventată, totuși este încă, și va fi în veci, de un mare interes; este foarte bine întreținută.

Am trecut peste podul Vorderer-Crucke lung de 1134 metri, puțin mai sus de stația Goschenen, de unde începe, pe ambele părți ale șoselei, un șir lung de stânci sălbatice de granit cenușiu-negru, iar în jos în vale râul Reuss cu torențele lui sgomotoase.

Drumul se urcă prin numeroase curbe și zig-zaguri. Puțin mai departe am trecut peste un pod, numit «Lang-Pont.»

Cel din urmă pod peste Reuss este «Le pont du Diable», lung de 1400 metri.

Râul Reuss aci se repede de la o înălțime de vre-o 7 metri pe sub podul «Dracului» și formează o cădere care produce un sgomot infernal.

În acest loc, chiar, se găsește un bătrân care vinde cărți poștale ilustrate și care mi-a povestit între altele că în anul 1799, prin August sau Septembrie, a avut loc o bătălie sângeroasă, la podul Dracului între francezii de o parte și între austriecii și rușii de altă parte, care s'a terminat prin retragerea francezilor. Întru amintirea acestei bătălii s'a ridicat un monument generalului Suvarov, care comanda armata rusească: este o cruce sculptată în stâncă la o înălțime de 28 metri, cu o inscripție rusească.

Am trecut peste podul Dracului; șoseaua în zig-zaguri urcă într-una pe munți; trăsura merge cu greu, caii nu es din pas; bătrânul cu cărțile poștale ilustrate nu mă slăbește de loc, se ține după mine, vrea să-mi spue tot, să-mi explice tot, pentru ca să mă facă să înțeleg că... trebuie să-i dau un bacșiș.

M'am executat.

Dincolo de podul Dracului am traversat, — împreună cu bătrânul cu cărțile poștale ilustrate — un fel de tunel-galerie (60 m. lungime). Dincoace și dincolo de această galerie sunt niște fortificații, de o oare-care importanță, — construite pe vârfurile munților, — învechite, însă întreținute și astăzi bine și păzite de soldați elvețieni bine înțeleși.

Aici m'am despărțit de bătrânul cu cărțile poștale.

Mai în sus de fortificații, — acum mergem mereu în sus.

La vr'o 30 minute de drum am dat peste satul Andermatt 5 kilom. de la Goschenen pe vârful munților: 800—900 locuitori, are case frumusele, vre-o 2—3 oțeluri bunișoare, este frecventat mult în timpul verii, are aer curat.

Mergem sus și tot mai sus.

Temperatura și mai rece.

La vr'o 3 kilometri de Andermatt am dat peste un alt sat Harpentthal, tot de aceeași importanță ca și Andermatt.

Vârful muntelui St. Gothard se numește «St. Gothard-Hospiz», după un ospiciu care era aci și în care se găzduia gratuit bătrânii săraci.

Ospiciul a ars în Martie 1905; acum se reconstruiește din nou.

Singurul local în care m'am putut adăposti o oră până să dejenez și până să răsuflă caii a fost hotelul «Mont-Proza», de unde v'am trimis o carte poștală ilustrată cu vederea hotelului.

În acest hotel, — la o înălțime de 2104 metri, am găsit un restaurant bun, cu o sobă bună în care ardea un foc bun; am mai găsit mâncări foarte bune, între

alte și păstrăvi; am mai găsit și... vin bun.

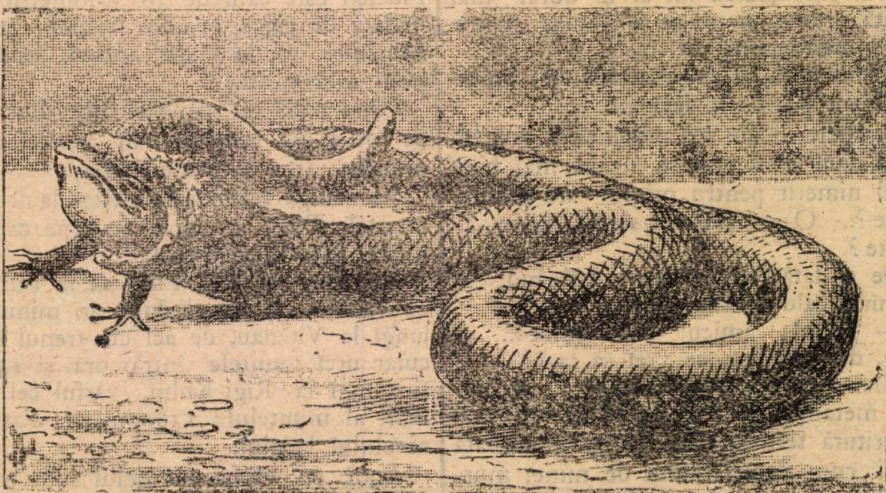
La 1 și jumătate am plecat spre Airolo, mergând acum la vale tot prin munți, pe șosea bună, prin curbe și zig-zaguri.

Ploaia mai încetase.

Frigul, — cu cât ne coboram, — se îndulcea din ce în ce.

După un drum de 2 ore, tot scoborându-ne mereu, am ajuns la Airolo și de aci în 15 minute, cu trenul rapid, am traversat tunelul St. Gothard venind înapoi la Göschenen, adică în «15 minute am trecut sub toți acei pe care înainte de amiază de abia am putut să trec în 6 ore».

Pericle C. Gheorghiu

Nenorocitul batracian dispăru între fălcile șarpelui

AGONIA UNEI BROAȘTE

Acum câțiva ani, pe când eram la Londra, mă duceam destul de des să vizitez «Zoological garde»; îmi plăcea mai cu seamă galeriile reptilelor.

Nu știu cam ce mă atrăgea acolo, căci reptilele nu prea sunt atrăgătoare; dar în definitiv așa se petreceau lucrurile.

Poate că tocmai acea minimă intensitate de viață pe care o observam la ele, prezenta pentru mine ceva nou.

— Nu-i așa că sunt curioase animalele acestea, d-le? mă întrebă într-o zi un moșneag mic de statură, îmbrăcat în negru, cu privirea plină de inteligență.

— În adevăr, răspunsei eu. Cine poate și ce gânduri clocotesc sub craniul strălucitor al acestor ființe, cără n'au voce pentru a-și exprima sentimentele.

— Drept voce, continuă domnul în negru, au șueratul, care modulează diferite nuanțe, de bucurie sau de mânie.

De sigur că aceasta înseamnă puțin lucru, dar ori cum este o superioritate asupra peștilor, de exemplu, cără sunt completamente muți. Absența membrilor posteriori nu le împiedică de a se mișca cu cea mai mare repeziciune când au nevoie și absența mâinilor nu le împiedică de a-și apuca prada.

— După câte văd eu, d-ta ai un deosebit interes pentru animalele acestea.

— În adevăr, eu am trăit multă vreme în India, care este un fel de paradis terestru al șerpilor; găsești acolo toate speciile, de la cele mai inofensive, până la cele mai primejdioase: «naya» sau «cobra capello». Apoi în America am făcut cunoștință cu crotali, pentru veninul cărora s'a descoperit în timpul din urmă un serum.

— Da?..

— Da; un serum scos chiar din veninul acestor reptile. Totul este să poată fi aplicat la timp.

Mai târziu am aflat că bătrânul domn

în negru era un fost medic militar care publicase mai multe lucrări asupra moravurilor și anatomiei reptilelor.

— A! îmi zise dînsul, uite gardianul care aduce hrană șearpelui boa. Veți vedea îndată cum își apucă șearpele prada și fără mâini.

Hrana ce aducea gardianul era compusă dintr-o broască vie, destul de voluminoasă. Circonferența broștei era mai mare de cât aceea a capului șearpelui.

Veți vedea îndată, repetă doctorul.

Gardianul deschise ușa cuscei și aruncă broasca. Șearpele începu să-și desfășoare încetșor inelele.

— Cu toate că șerpi n'au timpan, îmi zise savantul doctor, auzul foarte fin. Dovadă este că înțeleg muzica. Acum șearpele a auzit zgomotul usei; nu se grăbește de loc, pentru că știe bine că prada nu-l mai poate scăpa.

Broasca se retrăsese într'un colț al cuștei și stătea acolo nemiscată, nebună de groază. Șearpele avea două metri lungime și cu toate că unul dintre tovarășii săi ating niște dimensiuni mult mai mari, și atîta era destul de mult pentru o simplă broască.

Ajuns aproape, șearpele ridică capul, deschise gura și privi cu fixitate broasca, care tremura ca o vîrgă.

— Par'că ar voi s'o fascineze, zisei eu. D-ta crezi în puterea magnetică a privirii șerpilor?

— Fără îndoială, răspunse doctorul. Orice ființă superioară prin inteligență și energie altei ființe, este capabilă să provoace adormirea, magnetizarea acesteia din urmă. Această putere de sugestionare există de când e lumea și nu e particulară numai reptilelor. Gîndește-te la Cezar, Napoleon sau Wellington, care își electriza soldații pentru a-i conduce la victorie; gîndește-te la îmblînzitorul a căruia privire domină fiarele sălbatice; aici e un șearpe care și terorizează mica-i pradă.

În timpul acesta broasca făcea niște eforturi extraordinare pentru a rupe farmecul. Șearpele se apropia din ce în ce mai mult.

De odată broasca sări într-o parte și încercă să fugă.

Dar repede ca fulgerul șearpele sări înainte și nenorocitul batracian dispăru între fălcile sale.

Sigur că prada n'avea să-i mai scape, șearpele se juca cu dînsa. O înghițea încetul cu încetul, membru cu membru, bucătică cu bucătică, savurînd-o în liniște.

Trebue să fi fost un supliciu teribil pentru sărmana broască.

— Ai văzut? îmi zise doctorul. Și se îndepărtă rîzînd.

Vector.

VIATA IN AMERICA AȘA CUM ESTE

— Urmare —

M'am dus de asemenea și la Hollywood, la vre-o zece kilometri distanță de Los Angeles.

D-alungul drumului erau semănați numai portocali și lămâi. Atmosfera este pe aici, în adevăr suavă; ar putea veni cineva anume pentru a aspira parfumuri.

Dar privirea, la început orbită de priveliștea atîtor mîi de arbuști, se obosește repede din pricina alinierii aproape geometrice și a monotoniei verzei.

La marginea drumului se află un hotel, câte-va case și o casă de bancă!

Pe drumul acesta, cu două zile mai înainte de excursia mea, tramvaiul electric de Santa-Monica fusese oprit de câțiva bandiți, care încercaseră să prade pe călători.

Este cunoscut modul de operare a acestor bandiți. «Hands up»! (Sus mâinile!) Cine ține la viață, trebuie să se supue. Bandiții sunt înarmați cu revoleve și toată lumea este silită să-și deșerte buzunarele. Nenorocire aceia care s'ar încerca să se împotrivească. În general toată lumea se supune, fără nici un gest de revoltă.

În ziua aceea însă, din întâmplare, un tînar, care era în tramvai împreună cu mama sa, voi să se apere.

Nenorocitul primi un glonte în piept, și muri după câte-va ore. În ziua sosirii mele, ziarele din Los Angeles povesteau întâmplarea acesta, ca un simplu fapt divers.

Prin ținuturile acelea, tradițiile calabreze s'au păstrat, în toată curățenia lor barbară.

III

Lumea miliardarilor

În Los Angeles, toată lumea îmi spusese: «Nu se poate să pleci din California mai înainte de a vedea Santa-Barbara, Coronad-Beach, Monterey, San-Diego și Riverside. Acestea sunt plajele la modă de pe coasta vestică, și dacă te vei întoarce în Europa fără să le fi văzut nu vei putea spune cu drept cuvînt că cunoști America.

Și dacă eu n'aveam puțința de a spune că după o călătorie grabnică care nu durase de cât câte-va luni, cunosc bine America, cel puțin nu voiam ca după ce voi fi plecat din acel continent îndepărtat, să am remușcarea că nu m'am dus să văd unele locuri, care merita în adevăr să fie văzute.

Prin urmare, m'am dus să vizitez plajele californiene. Stațiunile acestea seamănă aproape toate una cu alta, prin dulceața climatului, prin limpezirea va-

lurilor, printr-o vegetație nebună, prin abundența florilor, prin scumpetea vieții și chiar prin uniformitatea oamenilor pe care-i întâlnești.

La Riversida, lângă o imensă alee de magnolias, sunt niște arbori de cactus, luminări gigantici, ale căror trunchiuri fără foi, seamănă foarte bine cu niște antice coloane ionice. La San-Diego am văzut niște palmieri înalți de aproape 20 de metri, care au fost plantați în anul 1769; aproape de Santa-Monica, există o alee de eucalyptus lungă de 16 kilometri. Pretutindeni întâlnești turnuri vechi, rămășiți ale pierdutei misiuni spaniole, care astăzi sunt locuite de preoți franciscani.

În orele pe care le au libere, preoții aceștia se ocupă cu înfrumusețarea naturii și ajung să facă adevărate minuni. Aceste turnuri sunt aproape singurele urme ale trecutului noului continent american.

Și lankeii, în naivitatea lor, au pentru aceste ziduri, lipsite de istorie și de arhitectură; care abia numără o sută de ani, aceiași curiozitate, același respect pe care-l simțim noi în fața catedralelor din veacul de mijloc, sau în fața ruinelor Partenonului.

O reclamă enormă, în afișe, în broșuri, în prospecte, în anunțuri, se silește să atragă acolo pe toți americanii care doresc să se odihnească. Dar idealul acesta este cam greu de atins; americanul voeste să lucreze mereu; aceasta este în firea lui. De aceea vezi relativ puțină lume, și o lume cu totul specială, bărbați între 50 și 60 de ani, femei între două vârste, și foarte puține fete.

* * *

La vila Santa Barbara, într-o seară, cineva îmi arată în mijlocul mulțimei de fracuri negre și de toalete bogate, pe d. Rockefeller tatăl!

Cunoașteți numele acestui om, cel mai bogat dintre toți miliardarii americani, și fără îndoială cel mai bogat om din lume. În țara în care eforturile individuale se pot desfășura cu multă înlesnire, și valorează totul, d. John D. Rockefeller, este fără îndoială cel mai extraordinar dintre toți oamenii. Avere sa totală este socotită la mai mult de 4 miliarde. Dar nimeni n'a numărat această avere și dînsul n'a făcut nici odată confidențe nimănui.

Se știe numai că acum vre-o zece ani avea 400 milioane de dolari; se mai știe că «Standard-Oil», afacerea sa cea mai importantă, îi aduce 100 de milioane venit anual. În sfârșit se mai știe că este

unul dintre cei mai mari proprietari de drumuri de fier din America.

Acum patru-zeci de ani, în 1864, omul acesta n'avea nici o mie de dolari în buzunar. Era un sărman băiat, care servea într-o librărie din Cleveland, Statul Ohio. Nu știu prin ce întâmplare a început să studieze cu patimă chestiunile petrolifere, intrând în urmă ca funcționar la docuri. Câte-va afaceri, începute cu un capital minim, îi dădură niște rezultate fericite. De atunci a mers mereu progresând. Astăzi se poate spune cu drept cuvânt că dînsul este stăpînul absolut al petrolului din întreaga lume.

Și dacă într-o bună dimineață îi vine gustul să facă un cadou de câte-va milioane amicului său Harper, președintele universității din Chicago, n'are de cât, — cu o singură trăsătură de creion, — se urce cu o singură centimă cursul zilnic al petrolului.

Iată prin urmare un om puternic; și multă lu ne, în adevăr, se teme de dînsul.

La New-York, la Pittsburg, la Chicago, am întâlnit prietenii de al săi, sau mai bine zis oamenii care-î cunosc mai de aproape viața, — căci John Rockefeller n'are prietenii. Oamenii aceștia, ei însăși foarte bogați, posedând fie-care câte-va sute de milioane, și conducând cele mai principale afaceri industriale din Statele Unite, bine-voiră să mă primească în casele lor și să-mi dea toate amănuntele care mă puteau interesa. Dar îndată ce pronunțam numele lui Rockefeller, vedeam că o umbră li se așterne pe figură; convorbirea își schimba îndată tonul și dacă le ceream să mă prezinte prietenului lor, mă priveau cu un aer în care vedeam bine că ar fi fost zădarnic să mai insist.

Și iată că într-o seară la Santa Barbara, amicul meu, preotul irlandez (căci nu ne părăsisem) îmi arată figura potentatului.

Doamne! Cum să scrie istoria! Citișem în Franța, înainte de a pleca, că d. Rockefeller era un fel de cadavru ambulant. Îmi închipuiam să văd un om palid, sprijinit în cărje, un om care nu mîncase de șase ani, de cât numai alimente artificiale! Mi-aduc aminte că cetisem unde-va: «Moare de foame, ca un cerșetor...»

Va! Unde ești Shakespeare? John D. Rockefeller, este un bărbat înalt, puternic. El merge fără să se sprijine în baston, drept, cu pasul sigur. De altminteri, are abia 64 de ani. Fără îndoială, nu este un om frumos! Complect chel, cu pielea roșie, cu nasul lung, cu fălcile proeminente, cu buzele subțiri; dar dacă îl privești mai de aproape, vezi bine că ai în fața ta un om puternic și plin de voință, — o voință concentrată, dar inflexibilă. Dacă ar îmbrăca hainele evului mediu ar părea un călugăr al inchiiziției spaniole. Dacă s'ar învălui în pliurile unei toge, ar avea înfățișarea unui roman integru din epoca de aur.

Sunăre orele șapte și toată lumea se îndreaptă spre sala de mâncare. Urmăream mereu figura magnatului. În trecere, strânse mâna d-lui Frick din Pittsburg, asociatul lui Carnegie, acela care a avut cele mai frumoase idei ale secolului industrial; se opri un moment lângă d. Lincoln, fiul marelui Lincoln, și după ce mai strânse mâna domnului Chauchar din Chicago, veni să se așeze, la o masă vecină cu a mea.

Eram norocos în seara aceea; aveam să privesc cum moare de foame regele petrolului.

Se așeză în mijlocul familiei sale, compusă din soție, un fiu de vre-o douăzeci și cinci de ani, soția acestuia, o fică foarte prost îmbrăcată, căreia tatăl său n'are de gând să-i dea de cât vre-o cincisprezece milioane de dolari ca zestre, și doctorul familiei, un tip despre care n'aș putea spune lămurit dacă era comun sau original.

D. John D. Rockefeller nu muri de loc de foame în seara aceea; din potrivă mîncă cu cea mai mare poftă din toate felurile, cari fură destul de numeroase.

După ce miliardarul meu vecin se sculă de la masă, am pus câte-va întrebări bonei care 'l servește.

Văzusem eu cu propriii mei ochi, dar voiam să fiu și mai sigur. Fata îmi răspunse:

— Nu numai că mîncă orîce, dar are o poftă de mâncare nebună. Atîta doar că face cură de lapte și mîncă un soi special de pâine.

Aceea cari îmi vorbea ast-fel era o fată bine făcută cu privirea vioasă.

— Stăpînul d-tale trebuie să fie foarte generos, mai zisei eu.

Ea începu să ridă.

— Se întoarce acum de la Posadena, și zările din Los Angeles povestesc că a plecat din hotelul Green fără să dea cinciparale bacșiș servitorilor.

— Ai vrea d-ta să fii în locul stăpînului d-tale?

— Ah, nu!.. Ah, nu!.. Și cel puțin dacă ar avea păr în cap!..

Iată ce este viața, d-le Rockefeller!..

O sărmană bonă care nu te invidiază, — orîce părere vei fi avînd d-ta despre dînsa.

După aceea am stat un moment de vorbă cu d. Frick.

Nici acesta nu este un om ordinar. În vîrstă de cincisprezece și patru de ani, elvețian de origină, sosit în America fără cinciparale în buzunar, astăzi posedă mai mult de un sfert de miliard.

În minele sale lucrează 11 mi de oameni și îmi povestea că într'un singur an a produs 330,000 de vagoane de coks, adică atîtea câte ar trebui pentru a se putea acoperi distanța dintre Londra și Persia.

Cu câte-va momente mai înainte, d. Frick stătuse de vorbă cu d. Rockefeller. În aceiași grupă se amestecase și d. Lincoln și d. Marshall Field. Era un draguț

buchet de capitaliști! Păcat că n'aveam cu mine un aparat fotografic.

Ce va mai rămîne oare din fondatorii aceștia de dinastii peste o sută de ani? Americanul nu simte, nu cunoaște încă necesitatea imperioasă a Istoriei; el se gîndește prea mult la prezent.

Mai târziu îi va părea rău că nu poate să fie mai bine documentat în privința acestor pionieri ai bogăției și gloriei sale.

Căci, lucru curios, astăzi acești eroi ai viitoarelor legende, nu prea deșteaptă mult interes în jurul lor. Să fie oare o simplă prefăcătorie? să fie nepăsare? să fie neglijență?

Rockefeller, care ar fi putut plăti aproape din propria sa pungă, cele cincimiliarde despăgubiri ale Franței, nu este privit ca un om din cale afară extraordinar!

Miliardarul, după ce se duse să salute câte-va dame, mai stătu puțin în ușa salonului, privind dansul. În timpul acesta convorbeam cu unul dintre prietenii săi.

Rockefeller trebuie să aibă astăzi 4 miliarde și vre-o cincisprezece de milioane.

La orele zece regele petrolului se duse să se culce. În fie-care an, în cea de-a treia Joi a lunii Mai, pleacă de la New-York spre Cleveland, tot-d'a-una cu același tren. Stă acolo până în Septembrie, după aceea se reîntoarce la New-York, pleacă la Lakewood, și apoi spre vest.

«Foarte solid, continuă bine-voitorul prieten al miliardarului, foarte rezistent, neobosit. Nu prea se interesează de clădiri, dar în schimb, cumpără cantități imense de terenuri.

Iubește vederile frumoase, peisagiile, perspectivele.

«E nebun după flori și după arbori frumoși.

— Am auzit spunându-se că e avar?

— Avar? Nu știți că a făcut un dar de 30 milioane universității din Chicago? E adevărat că nu dă bacșișuri, dar aceasta este o idee fixă a sa. Stă tot atât de mult pe gânduri când e vorba să facă o cheltuială de 100 de franci, ca și când este vorba să facă una de 10 milioane.

«Fiul său, a moștenit calitățile sale admirabile; e un om de afaceri de prima calitate.

— Se spune că d. Rockefeller este fără milă în afaceri?

— Este exact. Își urmează ideea sa, și caută s'o realizeze prin toate mijloacele posibile. Dacă omul acesta a devenit așa de bogat, este numai mulțumită greșelilor altora. Numai dînsul singur a știut să aibă încredere și răbdare; și astăzi este plătit de toate ostenelele.»

A doua zi, m'am dus la Monte Cito. Pe drum, vizitiul mi-a povestit că Dumineca trecută dusesse la biserică pe d. John Rockefeller, și că nu primise ca bacșiș de cât minima sumă de un quarter (un franc, 25 bani).

Monte Cito e un ținut care într-o zi va deveni foarte frumos. Astăzi drumurile practicabile sunt rare și vilele construite în mijlocul valurilor de flori, nu pot fi admirate în voe de trecători.

Un francez care locuiește pe acolo, s'a îmbogățit, cumpărând și vânzând terenuri. Mi-a arătat un mic muzeu, pe care l'a construit în orele sale libere.

Pe plaja imensă, de o vegetație extraordinară de bogată, niște mexicanii dresază pentru tinerile fete americane niște cai mici, iuți, cari par făcuți pentru a galopa. Pe de-asupra apei zboară cârduri de rațe sălbatice, cari se abat în grupe printre algele roze. Mi s'a spus că paragițele acelea sunt frecventate de pelican.

De la Santa Barbara la Monterey — care este situat într-o vale caldă — colinele urmează una după alta; valurile se isbesc cu zgomot de stânci și mor. Pe platouri niște vaci pasc în liniște.

De-alungul liniei ferate niște lucrători chinezi, îmbrăcați în haine europene, purtând pălării de fetru, lucrează neobosiți. Mergem mereu tot pe lângă țărmul Oceanului Pacific. După aceea străbatem o mică Elveție, cu munții potoliți, cu niște văi verzi, în cari pasc sute de mistreți.

Prin părțile acestea toată lumea merge călare. Numai pentru distanțe scurte te poți aventura în niște trăsură ușoare, cu roatele solide, înguste, lunecând ușor printre spinii și stușuri.

IV

San Francisco

Iată-mă în fine ajuns și în punctul extrem al călătoriei mele.

De la New-York pînă la Noul Orleans am străbătut 6730 de kilometri cu drumul de fier. Acum va trebui să mă reintorc.

Cine n'a făcut vre-o dată călătoria mai lungă, nici nu-și poate închipui ce înseamnă o călătorie de 6730 kilometri.

Am ajuns în San-Francisco noaptea la orele două. Eram doritor să aflu mai repede care poate fi fizonomia unui oraș care nu datează de cât de-abia 50 de ani în mijlocul aceluși Far-West romantic și legendar. Într-o singură zi i-am făcut înconjurul.

Am văzut raza imensă a portului, înconjurată de munți, frumoasă ca un lac elvețian sau ca golfurile meridionale ale Europei; am văzut Parcul Porței de aur plin cu arbori de toate esențele, având câmpii întinse pe cari pasc tauri sălbatici; am văzut o grădină de copii în care se cunosc și se învață toate jocurile posibile.

Am străbătut aleele frumosului Presidio, rezerva Statului, domeniu militar în care tunurile sunt ascunse printre arbori. Am străbătut străzi drepte ca acelea din orașele de la Est și străzi întor-

tochiate, cu numeroase suișuri și povârnișuri. Casele mi s'au părut destul de drăguțe; vorbesc despre casele de locuit, căci clădirile orașului comercial sunt toate niște construcții imense cu câte cinci-spre-zece și douăzeci de etaje.

În treacăt am zărit Primăria, care a costat douăzeci de milioane și am fost condus la Cliff House pentru a vedea focile. La două sute de metri distanță de țărm, câte-va sute de lei de mare stăteau întinși la soare, scoțând răgete sălbatice. Păsări zboară în jurul lor, privindu-I de la distanță.

Lângă Cliff House un orb cântă Marselleza; m'am reintors pentru a-i da câțiva bani.

După aceea am fost condus prin restaurantele franceze; la Marchand mai întâi, apoi la Poodli-Dog, localuri în cari te-ai crede în mijlocul Parisului. Cabinele particulare sunt foarte numeroase și mai luxoase de cât în ori-care altă parte.

În statele de la est, la New-York de exemplu, nu există cabinete particulare, pentru că legea nu le îngăduie. Spaniolii și francezii au reușit să introducă pe aici moravuri mai liberale, cu toată opoziția pe care au întâlnit-o.

Americanii de la vest par a fi mai amabili, mai vesei, mai sociabili mai vioi de cât cei de la est și de la nord.

Femeile de pe aici sunt bine dezvoltate; au tenul foarte frumos, culoarea cameliilor roze. Multe dintre ele sunt brune.

Un fapt destul de original: în țara aceasta a soarelui, nu vezi nici o umbrelă pe stradă, nici un evantaliu la teatru.

Bărbații și femeile sunt în majoritate tipuri meridionale.

San Francisco este singurul oraș american la nașterea căruia au asistat și francezii.

Printre aceștia trebuie citat în primul rând, prințul Poniatowski, o figură destul de cunoscută Parizienilor. Omul idealist de altă dată, a devenit astăzi om de afaceri. A construit un drum de fer important, într-o poziție strategică a Sierei Nevada, drum care reprezintă astăzi o valoare de mai multe milioane.

S'a căsătorit cu o fată din familia Croker, ale căreia milioane de dolari nici nu se mai numără azi. Trăiește liniștit, înconjurat de o soție drăgălașă și de niște copii și mai drăgălași încă, într'un castel de la Burlingame, în mijlocul unei naturi sălbatice și productive.

E un om de învidiat. Dînsul își spune că în punctul în care se ridică astăzi «Crocker Building» — în plin centru al afacerilor — pe la 1865 nu era de cât un munte de năsip, bătut de valurile mării.

Dînsul m'a prezentat la clubul «Pacific Union» cel mai bogat din cetate, și mi-a arătat câțiva din vechii pionieri care l'au fondat. Printre ei este și d. Mill, un om de vre-o șapte-zece de ani,

și unul dintre cei mai bogați din Statele Unite.

Dînsul a fondat la New-York celebrul azil de noapte «Mill's Hotels».

Elementul tinăr din San Francisco s'a refugiat la «Bohemian Club». Aici am fost condus de către d. Edgar Peixotto, un tinăr avocat.

În 1848, San Francisco era o adunătură de vre-o cinci-zece și șapte de case, locuite de vre-o opt sute de oameni. Astăzi orașul numără peste 400.000 de locuitori. Un mormon numit Marshall a descoperit pentru întâia oară aurul, în albia unui râu. Când s'a răspândit vestea aceasta, toată lumea și-a lăsat meseria pe care o avea pînă atunci, și punând mîna pe tîrnăcoape, a pornit spre satul Colorna. Chiar soldații dezeratori; marinarii care soseau în port, făcuseră ca și dînsii.

De la 30 Noembrie 1849 pînă la 18 Iunie 1850, tre-zece și cinci de vase franceze, au debarcat 2100 de pasageri. Celelalte națiuni nu s'au lăsat mai pe jos.

Unii dintre noii sosiți neavînd bani pentru a se duce la mine, s'au angajat ca servitori la San-Francisco, cu câte 500 de franci pe lună, sau pe la fermele vecine, cu câte 20 lei pe zi.

Nemai producându-se nimica, obiectele de prima necesitate ajunseră la niște prețuri considerabile; chiar argintul deveni rar, și tu înlocuit cu praful de aur.

O ceapă se vindea cu 5 franci. Cărutașii cereau 100 de lei pentru o cursă de 30 kilometri. O pălărie de fetru se vindea cu 70 dolari (350 franci)! O sticlă goală costa 25 franci. Nu mai aveai în ce pune aurul.

Asasinatele se repetau în toate zilele.

Trupele trimise de guvernul federal pentru a restabili liniștea, dezertaseră pentru a se duce la mine.

În 1848, California întreaga număra abia 13 mii de oameni.

La sfârșitul anului 1849, populația se ridică la 100 de mii de suflete. Pînă să se clădească casele, lumea se mulțumia să bivoageze sub colibe.

În 1852, s'a exportat aur în valoare de 230 milioane; la sfârșitul acestui an San-Francisco număra 36 mii de locuitori. În California întreaga, erau 204 mii de americani, 30 mii de germani, 28 de mii francezi, 20 mii de hispano-americani, 17 mii chinezi, 20 mii indieni și 2 mii de negri. Aproape o treime din acești oameni, lucrau în mine.

În 1853, zidarii erau plătiți cu câte 50 și 60 franci pe zi, ferarii cu 40 de franci, croitorii cu 25 franci.

Toată lumea mânca pe la restaurante. Un ou proaspăt costa 5 franci, un singur cartof 1 fr. 25.

Guzganii năvăliseră în oraș, și nu se mai găsea nici o pisică.

Un negru avu ideea să se ducă pînă la Los Angeles pentru a aduce niște pisici; reintorcându-se, le vindu cu câte

500 de franci bucată. Avu nenorocul însă să piardă toți banii la joc.

Căci, trebuie s'o spunem, San-Francisco era bântuit de patima jocului.

Jucătorii aruncau aurul pe masă, și perdeau adese-ori într-o singură oră, tot ce câștigaseră într-o lună întreagă de muncă.

Femeile stăteau în jurul meselor, aruncând priviri scânteietoare spre cei ce câștigau. Tocmai cum se petrece și prin unele localități europene.

Multe averi au o origină de necrezut.

Un avocat sosit acolo în 1849, fără nici un ban, avu ideea ingenioasă de a aduna rufele murdare pe care lumea le arunca în stradă după ce le purtase o singură dată, de vreme ce spălatul costa foarte scump. Spălătoresele cereau zece lei pentru o singură cămașă. Avocatul despre care vorbim, spălă cămașile, și le vîndu din nou. În modul acesta, câștigă foarte repede câte-va mii de dolari, cu care cumpără terenuri. Apoi se apucă de speculat, și în scurtă vreme deveni foarte bogat.

Un alt avocat francez, fu luat îndată ce debarcase pentru a face serviciul de bucătărie; i se oferi 90 de franci pe zi. Bine înțeles că omul a primit.

Tipograful era plătit cu 17 franci, 50 bani pe oră; toți cei cari nu stiau de ce să se apuce, se făceau tipografi.

Un francez a câștigat 100 de mii de lei, cumpărând sticle goale și vînzându-le apoi prin mine.

Un notar care a plecat din Franța pentru niște motive cunoscute numai de dănsul singur, s'a făcut văcuitor de ghețe. S'a instalat în colțul unei străzi, primul om care s'a prezentat, a fost un miner. După ce l'a văcuitor ghețele, minerul l'a întrebat: «Cât îți datorez? Cât veți crede», răspuns văcuitorul. Minerul îi dete 2 franci, 50 bani. De atunci, acesta a fost prețul stabilit pentru văcuitor. Afacerile au mers bine multă vreme. Dar de la un timp, au început a se ivi concurenți. Fostul notar a avut ideea de a-și fabrica un cuțit de aur, cu care rădea noroiul de pe ghețe. În modul acesta a putut menține prețul urcat; ba chiar clientela i s'a mai mărit. Astăzi este posesorul unei averi frumoase.

O fată tânără, care venea din Franța, avea în geamantanul său o păpușă, pe care voia s'o facă cadoiu fetiței unui cunoscut.

(Va urma)

PLATĂ PENTRU BĂTAE

La Fez, în timpul iarmaroacelor, domnesc niște obiceiuri foarte curioase. Soldații și poliștii mișună în toate părțile, și cele mai mici delictе sunt pedepsite cu cea mai mare severitate.

Așa, de exemplu, un negustor care a

fost prins cântărind fals, este imediat condus în fața unui judecător.

Acesta examinează cazul și pronunță sentința, care este imediat executată.

Vinovatul este condus în piața publică, desbrăcat și întins cu fața în sus. Calăii dau loviturile la care a fost condamnat și judecătorul numără cu atenție.

Ceia ce este mai frumos în toată această afacere, e faptul că vinovatul trebuie să-și plătească calăii pentru osteneala lor! Și va fi de el dacă se întâmplă să n'aibă bani.

Loviturile sunt date atunci cu o ciudă foarte mare; pedeapsa devine îndoită.

E nevoie să mai spunem oare că cumpărătorii iarmaroacelor din Fez nu sunt înșelați la cântar?

Zet.

SCHITUL ȚIBUCANI

(JUDEȚUL NEAMȚU)

Spre apa Moldovei, către stârșitul pădurei Poarta Poenilor care este o prelungire a fiorosului codru «Grumăzești» unde s'au adăpostit pe vremuri legendarii haiduci, iar mai încoace a fost teatrul atâtor și atâtor crime, neuitate nici azi de locuitorii din acele părți, se află așezat într-o frumoasă poiană «Schitul Țibucani», înconjurat de pădure. Drumetul ce va poposi să viziteze acest schit, va intra în el pe sub turnul clopotniței lângă care va afla lipite în dreapta și în stânga câte-va chilii toate de zid. Pe partea turnului despre biserică se văd și azi urmele lăsate de nenumărate gloanțe trase, fără a se putea ști timpul, când și pentru ce au fost trase. În interior în mijlocul unei mari curți se află frumoasa biserică reclădită de Aga și cavaler Ioan Botez. Biserica este de zid frumos văruiată pe dinăuntru și pe din afară, ținută în cea mai mare curățenie. În fața bisericei se află cimitirul acoperit

tot cu fânețe prin care sclipesc la soare diferite culori de la miș de flori ce acoperă cu roua lor aceste tăcute moriminte, din care răsare câte o cruce de piatră și altele de lemn plecate de vremuri și gata să cadă pentru a nu se mai ști dacă acolo mai odihnesc bieții călători trecuți prin această viață.

Vizitând acest loc acum un an, am rămas uimit de atâta frumusețe și de atâta credință ce aveau străbunii noștri în religie, clădind și îngrijind de aceste monumente numai și numai ca să ne păstreze limba și religia. Cercetând prin această biserică am văzut o frumoasă evanghelie lucrată toată în argint și cu puțin aur. N'am putut să văd alte lucruri despre care-mi vorbea un bătrân călugăr de acolo, căci numai unul singur era, iar al doilea care a fost a fugit luând cu el și cheia de la veșmântăria ce se afla ascunsă în zid și unde se spune că sunt multe odoare. Cu toate acestea am observat în sf. altar un pomelnic de lemn cu două uși ce se închid; pe ușa din stânga se află scris cu litere vechi: «Pomelnicul Boerului Cantacuzino Pașcanu și fiilor lor», mai jos n'am putut să citesc de oare-ce scrisoarea este astupată cu hârtie lipită; de sigur că aci trebuie să fie data anului și alte indicații. Pe fundul acestui pomelnic se află frumos zugrăvită o stemă, (de sigur stema familiei Cantacuzino Pașcanu), formate din un vultur cu două capete pe care se razimă o coroană; în ghiara din stângă ține o floare, în cea din dreapta globul pământesc cu cruce, apoi în partea stângă a stemei sus se află litera I, la mijloc K și jos Ke iar în partea dreaptă sus D, la mijloc T, și jos Zi. Pe ușa din dreapta se află scris «Pomeniște Doamne pe toți Domniul Moldovei și sufletul lor», restul este iarăși acoperit cu hârtie. Bine ar fi să se cerceteze aceste odoare cu multă îngrijire și poate se vor descoperi lucruri tainuite de trecut pentru istoria noastră. În privdorul acestei biserici am găsit o tablă asvârlită pe care am citit: «Din actul găsit la acest schit de sihăstrie din anul de la facerea lumii 7282, iar de la anul mântuirii 1774 Genarie 25 m'am încredințat că acest sfânt lăcaș este înființat de fericitul întru pomenire boerul Spătaru Iordache Cantacuzino Deleanu, prin care act îndatorește pe urmașii săi a da cele trebuincioase pentru slujbele sfintei leturghii, asemenea și pentru traiul ieromonachilor și monachilor, ce vor fi slujitorii stântului Altar. Și fiind-că din vreme în vreme au conținut de a se mai da de către acei îndatoriți cele hotărâte de fondatori și fiindcă sfânta biserică este făcută de lemn de stejar, s'a prefăcut fundamentul în putregai, asemenea și altele pe dinăuntru și pe dinafară; m'am hotărât ca să fac îmbunătățiri trebuincioase spre a o aduce în cea mai bună și plăcută stare. Am făcut temelie de jur împrejur de piatră, cu «kimiteron» (cavou) de desubt, am tencuit pe dinăun-

tru și pe dinafară, am acoperit cu tablă de tinichea, am prefăcut crucile și le-am poleit, am făcut «sfântul Pristol» de piatră, fiind acel vechi din lemn, am pus dușumele pe jos, am făcut o veșmântărie în al treilea turn sub încuetoare, am mărit ferestrele, le-am pus gratii de fier, cercevele și sticle, am meterisit catapeteasma poleind-o cu aur și cu argint din nou, și după toate pregătirile s-au și sfințite a doua oară, făcându-se și alte trebuincioase lucruri, argintării, veșminte, cărți, precum sunt prevăzute în condica înființată, șnuruită și iscălită de mine, toate acestea sunt făcute cu a mea cheltuială, am lăsat așezământ înscris, a se da de proprietarii moșiei Tibucani cele trebuincioase pentru săvârșirea sfintei slujbe a altarului și pentru traiul viețuirii ieromonahilor și monachilor slujitori la acest sfânt locaș spre a ne rămâne cea desăvârșită și veșnică pomenire, a mea, a fostei mele soții Ana și a toată familia, ori-cine ar opri cele rânduite de mine a nu se da dupe așezământ sau s'ar lenevi de a nu face pomenirile obișnuite, păcat va dobândi.

«In anul 1859 Iulie 22 de Aga și Calaler Ioniță Botez».

La eșirea din poiana acestei monastiri și cum vom intra în pădure către satul Tibucani privirea numai de cât ne va fi atrasă de câte-va șanțuri ce au servit ca întărituri în partea stângă, iar mai la vale vom vedea grupe de câte 5 movile care și azi au înălțime de 2 metri și o lățime de 1 și jum. m. Aceste movile au servit iarăși de întărituri, fiind așezate de o parte și de alta a drumului ce străbate un mic defileu către poiana schitului. Un număr mai mare de aceste movile formând grupe foarte curioase din punctul de vedere strategic și la fel cu aceste de la schitul Tibucani, am văzut în poiana Domesnicu între mănăstirea Neamțului și mănăstirea Secu; așa dar fiind, nu ne putem îndoi că ele își au existență din timpul lui Ștefan cel Mare, mai cu seamă că la o depărtare de un ceas de călătorie vom da peste Războienii sau Valea Albă. În consecință dar acest schit trebuie să abă origină mai veche de 1774 după cum arată inscripția și se poate întâmpla să se găsească și alte acte căutându-se cu atențiune. De aici mergând către satul Tibucani am vizitat biserica care este făcută la 1807, după o notiță găsită pe o carte. În perete am găsit un pomelnic făcut de «Elena Doamna Sturza la 1867, pe care scrie «Fiind Domn al Moldovei Ioan Sandu Sturza Voevod la 1822, pomenindu-se morții Sandu Voevod, Ecaterina Doamna, Catargi Logolât, Grigore Ghica Voevod, Ana Doamna, Bezadea Iorgu, Bezadea Niculachi, Bezadea Alecu, Domnița Elencu, Bezadea Kostachi», și așa multe din aceste inscripții și pomelnice trebuie să zacă ascunse prin schitu-

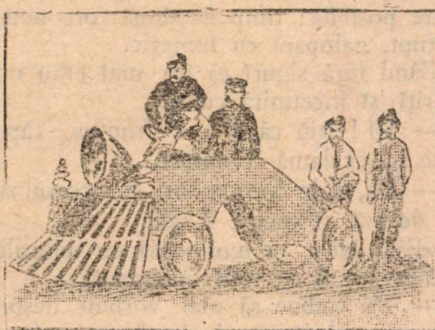
rile și bisericile atât de numeroase și dosite în frumoasele poezii ale județului Neamțu de prin păduri și munți.

Gh. P. Grințescu.

O nouă specie de automobile

Automobilele, ultimul cuvânt al locomotiei europene, sunt încă destul de rare în Alaska, cu toate acestea sunt foarte mult apreciate, mai cu seamă de tineret.

O echipă de școlari, pentru a celebra o victorie de «Base-ball», a voit să se fotografieze în automobil.

Intr'un sfert de oră, învingătorii improvizară mașina dorită. Un camion vechi fu adaptat pe patru roate, imitând forma unui automobil de veche modă. Motorul și frâna fură repede găsite. Aparatul aducea oare-cum cu un automobil.

Este adevărat că trăsura aceasta, de o nouă specie, nu făcea 60 kilometri pe oră; dar tot ce le trebuia învingătorilor noștri pentru fotografiare era nemișcarea; și pe aceasta o aveau.

În partea dinainte au pus o placardă care trebuia să arate lumii întregi calitatea lor de campioni învingători, și, plic! fotografia era gata: deveniseră celebri.

S.

OMUL ȘI NATURA

Măncătorii de albine. — Arabii mănâncă lăcuste, chinezii se desfătează cu cuiburile de rândunele. În Ceilan, indigenii nu se mulțimesc numai cu mierea albinelor, ei mănâncă chiar însăși albinele.

* * *

Un tribunal de noapte. — Acum de curând s'a înființat în New-York un tribunal de noapte. E o inovație pe care americanii au făcut-o numai conduși de gândul că nu trebuie să mai lase pentru

a doua zi micile delictе săvârșite în timpul nopții.

În modul acesta au fost desființate și eliberările pe cauțiune, care ajunseseră în ultimul timp să corupă poliția și chiar magistratura diferitelor orașe americane.

* * *

Datoriile în Siam. — În Siam, când datornicii au lăsat să treacă șase luni fără a-și plăti datoriile, creditorii au dreptul să-l aresteze și să-l pue la muncă până se achită. Dacă vre-unul dintre datornici fuge, soția, părinții sau copiii săi, rămân răspunzători, și la rândul lor, pot fi arestați și puși la muncă până la complectarea acoperirii a datoriei.

* * *

Napoleon în Japonia. — Japonezii au un adevărat cult pentru gloriosul împărat francez, Napoleon. Și cultul acesta este atât de mare, în cât mulți comercianți japonezi n'au stat nici un moment la îndoială și au făcut miș de leghe pentru a căuta prin prăvăliile anticarilor parizieni, diferite statuete și gravuri, reprezentând pe Napoleon, sau diferite evenimente din viața sa civilă ori militară.

Prima figură pe care o întâlnește cine-va intrând în palatul Mikadului, este celebrul bust al lui Bonaparte, de Hudson; a doua figură este aceea a primului consul Bonaparte, de Casanova.

* * *

Pericolul negru. — Un sociolog german, d. Burghard, pretinde că America nu trebuie să peardă din vedere pericolul galben, dar în același timp trebuie să se îngrijească serios de pericolul negru.

După spusa sociologului, pericolul acesta se manifestă prin enorma dezvoltare care a luat o în timpul din urmă rasa neagră în Statele-Unite.

În 1750, numărul negrilor din toată America de Nord nu trecea peste două sute de mii. Astăzi sunt aproape nouă milioane. Pericolul cel mare nu stă atât în numărul lor, cât în faptul că astăzi aproape 50 din 100 știu să citească și să scrie.

Și dacă numai în două generații s'a putut ajunge la asemenea rezultate, ce va fi peste un secol? se întreabă cu drept cuvânt d. Burghard. Și în adevăr, astăzi aproape 500 de mii de proprietăți din Statele-Unite sunt exploatate de negri. Vre-o treț mii de negri au făcut studii înalte și au reușit să ocupe funcții superioare. Negrii din Statele-Unite posedă trei bănci, mai multe societăți și numeroase cooperative de ajutor mutual. Industria și comerțul mic au ajuns în multe părți pe mâna lor.

Așa dar, în Statele Unite există în adevăr pericolul negru!

X. Y. Z.

Ultima expediție a unui aventurier

— Urmare —

Apoi, înălțând din umeri, adăugă:

— Două animale aici, două sus, peste tot fac patru.

Gerald se repezi spre etajul de sus.

— Unchiule! Colonele!.. coborâți-vă repede!. Lexicianii sosesc.

Soldaii, după ce adunaseră toate buciile de argint care erau căzute în calea lor, își continuă drumul.

Gloanțele începuseră să suere prin curte și ajungeau chiar pînă pe terasă.

Era o minune că cei doi savanți nu fuseseră încă atinși.

— Statuetele noastre! exclamă dinșii dezolați.

— Destul cu atâtea copilării!.. tună Trompet, și apucându-și stăpânul, îl aruncă pe umăr și plecă în fugă cu dînsul, după ce avusese grije mai întâi să ascundă prin buzunare câte-va din prețioasele statuete.

Gerald făcu la fel cu fostul colonel mexican.

După câte-va minute poarta era luată cu asalt de soldaii mexicanî; era clipa când Gerald, care ținuse să rămăie cel de pe urmă, dispărea în subterană.

După o oră întreagă de drum prin niște galerii sucite, gardianul îl opri la intrarea unei săli vaste și 'și aprinse lanterna.

Erau îngrămădite acolo vinuri și conserve.

— Caballeros, alegeți ce vă place.

Soldaii se mulțumiră numai cu pesmeți și cu vin.

— La drum, amigos.

Mica trupă își continuă calea și după o jumătate de oră zăriră lumina zilei la capătul unei galerii.

Gardianul le arătă cu un gest larg o cale care se întindea cât puteai cuprinde cu vederea între doi munți înalți.

— Caballeros, sunteți salvați.

— Mulțumesc, murmură Gerald, mulțumesc.

«Te rog să mă erți că nu te pot răsplăti după voia inimii mele, n'avem nimic cu voi.

Gardianul îi opri cu un gest.

— Senor căpitane, zise dînsul, nici o dată n'am crezut că francezii pot fi niște oameni așa de cinștii. Eu credeam că cine spune francez, trebuie să spue și bândit.

«Dați-mi voe să vă strâng mâinele, tuturor.

După o clipă, porneau cu toți în galop, de-a lungul văii.

A DOUA PARTE

CAP. I

Incendiarea uneia dintre cele mai frumoase uzine din Mexic, și omorîrea a sute de oameni, constituiau pentru Gerald și tovarășii săi motive suficiente de spînzurătoare, cu toate că fuseseră în stare de legitimă apărare.

De aceea, cîtă vreme caii le mai erau încă odihniți, țineau să pue între dînsii și soldaii mexicanî o distanță cât mai mare posibilă; timp de două ore neîntrerupt, galopară cu frenezie.

Când fură siguri că nu mai erau urmăriți și încetîră cursa.

— Uf! știu că a fost frumos, căpitane!.. exclamă Trompet.

— Da, d-le locotenent, și succesul zilei de azi îți revine d-tale.

«Fără ideea ta luminoasă cu tunurile, astăzi am fi cu toții masacrați.

— Nu trebuie să mai vorbim despre așa ceva, căpitane; întîmplarea a făcut totul.

«Mai credeam eu, când mă aflam în subterană, că vă voi mai revedea vre-o dată?

— E drept. Dar, povestești-ne și nouă cum ai eșit din mormîntul acela, în care ve credeam înmormîntați pentru tot d-a-una.

— Bucuros; dar pentru asta, ar trebui să luăm loc pe iarbă, m'ași simți mult mai bine acolo de cât pe cal. Eu nici odată nu m'am putut deprinde să călăresc un timp mai îndelungat.

— Hei! nepoate, se auzi o voce din urmă, ai uitat că eu nu mai sunt tînăr ca d-ta?

— Hă! comandă Gerald.

Și cît ai clipi din ochi, își întoarse calul, și fu lângă unchiul său. Ajunse tocmai în momentul când acesta se pregătea să cadă de pe cal.

— Unchiule, de astă-dată, vom avea răgaz să ne îmbrățișem în liniște.

— Ah! scumpul meu nepot, ce aventură! Sărmanele noastre statuete!

Problele convingătoare ale descoperirii Mexicului de către japonezii!.. Le-am pierdut!

— Ne vom reîntoarce din nou în munte, zise fostul colonel; vom...

— Hei! Nu mai este nevoie să plîngeți atîta! Iată și statuetele d-voastre!

Trompet își goli buzunarele, aruncînd pe iarbă toate statuetele pe care le luase înainte de a părăsi casa lui don Ignatio.

— Și când mă gândesc, adăugă dînsul, că dacă n'aș fi avut prevederea să iau cu mine aceste fleacuri, acești doi

bătrîni nebuni s'ar fi reîntors din nou!

Cu mîna arată masivul Sierra-Madre, ale căruia piscuri se înalță la o distanță de 50 de kilometri.

— Și cu toate acestea, mi se pare că i-ai fi urmat și tu?

— I-ași fi urmat, pentru că așa m'am luat angajamentul față de șeful meu!

Cei doi savanți, văzîndu-și statuetele, uită de ori-ce altă preocupare, și se repeziră cu lăcomie să le strângă. Noroc că iarba fusese moale, căci altminteri, Trompet, cu bruscetă sa, le-ar fi spart pe toate.

De odată, se auziră două exclamații dezolate:

— Lipsește Budhă cu trei capete!

Și o durere vie li se zăgrăvi pe figură.

— Mai am și eu câte-va statuete, întrerupse Gerald.

Mai respectuos de cât tovarășul său, tînărul căpitan scoase din buzunar statuetele pe care le luase din casa lui don Ignatio, și le puse încetișor la pămînt.

Acuma se auzi o dublă exclamare de bucurie:

— Budha cu trei capete!

Și într'un avînt de recunoștință, Hilarus își îmbrățișă din nou nepotul.

Acuma, savanții fură lăsați să se ocupe în liniște derelictivele lor, iar Trompet începu să-și povestească aventura.

— Ajunsesem aproape de fundul puțului, când, de odată, aud un zgomot mare de-asupra capului meu. Am ridicat privirea în sus, dar n'am mai văzut nimic.

«La început am crezut că era la mijloc vre-un șiretlic d'al amicului nostru Vulturul-Negru.

«Dar indianul care era cu noi aprinse un fel de torță și atunci mi-am putut da seama de ceea ce se întîmplase.

«In jurul nostru erau o mulțime de morminte.

— Frații mei albi să privească, zise indianul.

Atunci cei-l'alți doi începură să urle și să danseze par'că și-ar fi pierdut mințile. Vă puteți închipui și d-voastră că atitudinea aceasta nu era de loc potrivită în fața unor morminte.

«D. doctor și tovarășul său începură să adune statuetele pe care le-ați văzut, punîndu-le în niște saci.

«In timpul acesta eu cugetam: «adunați voi, adunați, dar nu veți ajunge de parte cu ele».

«Când a văzut sacii plini, stăpânul meu s'a întors spre indian și i-a spus să strige sus, pentru ca să fim urcați la suprafață. Uitase că erau înmormîntați de vii.

«Și credeți oare că s'a emoționat când i-am amintit de lucrul acesta?

«Ași!.. A întreat pur și simplu pe unde trebuia să ne continuăm drumul.

«Eu i-am strigat în gura mare că suntem înmormîntați de vii, dar indianul m'a întrerupt.

— Fratele meu să privească; nu este de loc apă în subterană.

— Nu mi-e sete, i-am răspuns eu necăjit; ce-are aface apa aici?

— Cu toate acestea apa curge pe aici, a continuat dinsul. Prin urmare apa și-a găsit un loc de scurgere; să facem și noi ca dînsa.

— Dar de mîncat ce să mîncăm? în-trebaîu eu. Mi e foame.

Indianul îmi arată niște bucăți de pămînt galben.

— Acesta este pămînt și mie mi-e foame.

— Indianul apucă una din acele turte de pămînt galben și mușcînd dintr'însa îmi zise:

— Fratele meu alb să tacă întocmai ca mine și foamea îi va fi potolită.

«Am plecat înainte și timp de cinci zile am trăit cu turtele acestea de pămînt galben.

Pînă să ajungem în galeriile mexicanului, am crezut de câte-va ori că ne sosise ultimul moment. Drumul era foarte greu.

«Ah, dar ce naiba este asta?.. Mi-e o sete nebună!.. Mai bine să bem ceva!..

— Și mie de asemenea mi-e sete!..

— Și mie!..

Băură cu toîți din sticlele de spirtoase pe cari le aveau de la gardianul lui don Ignatio.

— Și după aceea, continuă Trompet, și după aceea... Ah! iar îmi arde gâtul... Par'că aș fi băut otravă... Mă duc să beau puțină apă...

Nu mai putea să vorbească; întinse mîna spre un mic lac din dreapta.

Tovarășii săi, ca și dînsul, abia mai puteau respira; își simțeau cu toîți plămîniți apăsăți.

Voiră să se scoale, să alerge spre lac, dar abia dacă mai putură face câțiva pași și căzură din nou pe iarbă.

Privirea le era rătăcită, pupilele dilatate; nu mai puteau nici cugeta; căzură ca trăzniți.

Nenorociții se opriseră tocmai în sinistra vale «el val de pouzona», în care aerul este otrăvit de numeroase izvoare de acid carbonic.

Gerald mai ridică capul o singură dată, într'un gest despărat, dar recăzu lângă tovarășii săi.

Un moment urmă o tăcere de moarte. Dar în curînd se auzi zgomotul unui galop infernal și o grupă de cavaleri apărură la capătul câmpiei.

Peste două minute cavalerii erau la o distanță de o sută de metri, amenințând să treacă peste corpurile nenorociților.

— «Alto!» strigă cel care mergea în fruntea lor; ridicați-î repede pe toîți.

Cât ai clipi din ochi nenorociții fură ridicați, aruncați pe cai și duși la o distanță destul de mare, într'un masiv stîncos.

Un rîu era pe aproape; aduseră apă în grabă și stropiră fețele celorla cari pă-

reau a fi morți. Operația aceasta fu repetată de mai multe ori.

Gerald cel d'întăiu deschise ochii.

— Trăește!.. trăește! exclamă șeful cavalerilor.

Trăește!

Și descleștîndu-î buzele, îi turnă în gură câte-va picături de apă.

Acelaș lucru îl făcură și cu ceil'alți.

Trompet începu și dînsul să se miște. De alt fel, dînsul fu cel d'întăiu care se deșteptă complet.

Dintr'o săritură fu în picioare, strigînd cât îl ținea gura:

— La arme!

Gerald încercă să se ridice; dar mîna sa, care căuta carabina, întîlni o altă mână.

— Mexicanul! murmură dînsul, recunoscînd pe don Ignatio.

— Și prietenul d-tră; am sosit la timp pentru a vă scăpa de o moarte sigură.

— Gardianul comorii! tună Trompet. Ah! sceleratul! banditul! ai voit să

ne otrăvești? Imi vei plăti scump farsa aceasta!

— Trompet! Trompet! se auzi o voce la spate.

— Domnule Hilarius?

— Amicul meu, unde sunt statuetele noastre? Nu le mai găsesc.

— Ah iarăși blestematele acelea de statuete? Nu e de ajuns că din pricina lor am îndurat atâtea neazuri? Tot nu v'apți săturat?

Și cu toate acestea, Trompet se duse să caute statuetele.

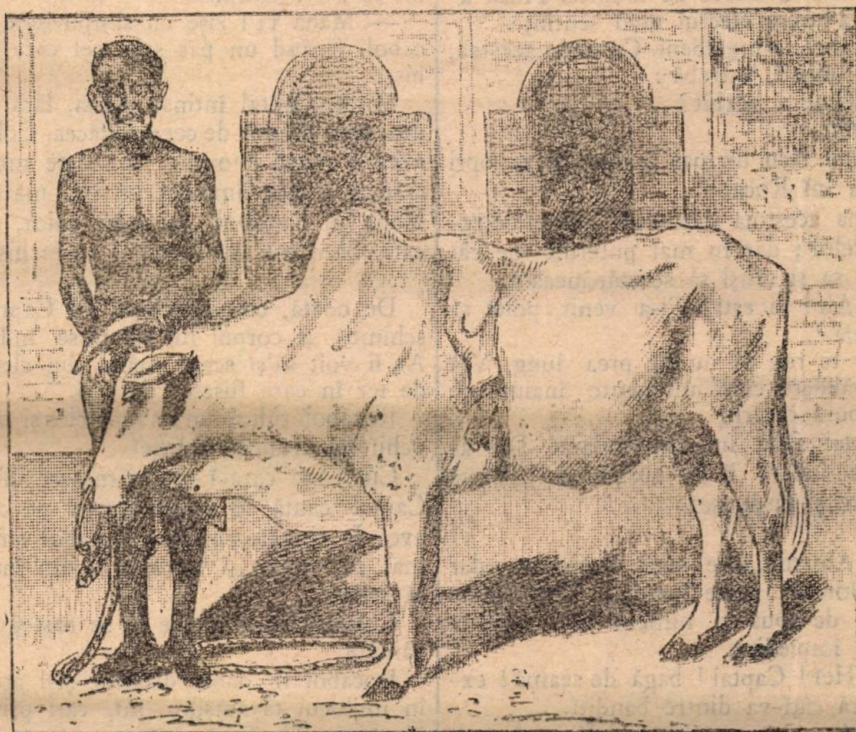
— Nu te duce într'acolo, îi strigă salvatorul său.

Și cu mîna îi arată un nor albicios care plutea d'asupra pămîntului.

«Acolo e moartea!

— Asta-î! răspunse Trompet, înălțînd din umeri; ai încercat să ne otrăvești, și acum umbli să ne încanți cu migdale amare!

(Va urma)

Un picior în spate

UN PICIOR ÎN SPATE

E un boi din Singapur, care a venit în lume cu un picior complet atârnat de spate. Această particularitate extraordinară nu l'a împiedecat să crească și să se dezvolte în liniște, ca oricare dintre semenii săi.

Și boul acesta este fericit. Pentru că dînsul nu mai are a se teme că într-o zi, mai curînd sau mai târziu, va fi înjunghiat, pentru că să servească carnea sa, la fabricarea unor delicioase rost-

beefuri. El va trăi în liniște, gustînd toată dulceața vieții și va muri cînd îi va veni timpul.

În schimb însă, va trebui să se prumbe prin iarmaroace și să sufere privirile atîtor sute și sute de curioși. Dar la urma urmei, ce-î poate păsa lui de privirile oamenilor? Principalul este ca stăpînul său să poată câștiga destul bani pentru ca să-î poată da o hrană bună. Și atât.

Drac

DIN VIAȚA BANDIȚILOR

— Urmare —

— Pentru că, domnule căpitan, toate biletele acelea erau perimate și nu mai valorează astăzi de cât cel mult vre-o cinci soli.

— Banditul! Miserabil! îi strigă Rocabol, ridicând mâna pentru a-l lovi.

«Ce-ar spune lumea când ar auzi că Rocabol este comandantul unor oameni cărî ar stârni mila și risul celor de pe urmă pungași de buzunare? Caseta noastră a ajuns să fie deșartă și veți muri cu toți de foame pe drumuri! Mă-rușine să-mi mai perd vremea cu voi! Nu sunteți bunî de nimica!

— Oh! căpitane! Șefule! murmură două-zeci de voci dezolate.

Atunci, o voce se ridică puternică, acoperind murmurul general al bandiților.

— Soldații nu pot merge de cât acolo unde îi conduce căpitanul lor!

Se făcu o tăcere de moarte. Fraza aceea avusese efectul unei sentințe.

Rocabol se îngălbeni. Cu toate acestea, foarte liniștit, întrebă:

— Cine a vorbit?

— Eu.

Capital făcu un pas înainte și se opri în fața lui Rocabol.

Mâna acestuia dezmerda mânerul revolverelor; dar fu mai puternic de cât mânia sa și reuși să se stăpânească.

— Ah! tu ești! Ți-a venit poftă să perorezi?

Dar te rog să nu fii prea lung. Voi avea răbdare cinci momente înainte de a-ți zbura creierii.

Capital făcu un pas îndărăt. Dar aproape îndată îi fu rușine de această mișcare și răspunse:

— Amenințările sunt frumoase, dar nu valorează mare lucru!... Voiți spune ce am de spus și nimeni nu va putea să mă împiedice.

— Hei! Capital! bagă de seamă! exclamă câțiva dintre bandiți.

— Am spus că-l voiți lăsa să vorbească, zise Rocabol; voesc să mă ascultați.

— Ei bine! strigă Capital cu voce tare, pentru a mai prinde curaj, — eu pretind că oamenii lui Rocabol nu fac nimic, pentru că șeful lor nu le dă nimica de făcut. Dacă e vorba numai de mică furtură, de pungași de rând, atunci la ce bun să mai fim organizați în bandă? Fie-care poate lucra pe propria sa socoteală.

Se opri pentru a respira. Rocabol nu spunea nimica. Puțin cam mirat de această tăcere, Capital continuă:

— Un șef, un căpitan, are datoria să prepare afaceri mari!... Dânsul trebuie să caute și să găsească!.. Ați spus că sun-

tem leneși; dar noi nu putem lucra din propria noastră inițiativă.

«Vă întreb pe toți: oare n'avem noi bună-voință? Oare ne-am dat vre-o dată îndărăt, ori cât de grea și de primejdioasă ar fi fost interpretarea care ni se cerea?... N'am mers noi în tot-d'a-una la asalt cu voce bună, cu inima deschisă?...»

«Dar astăzi șeful nostru își petrece timpul lucrând pentru alții!... Și se mai miră încă că suntem cu pungașii deșerte? Eu unul sunt sătul!... Când l'am ales pe Rocabol de șef, am făcut-o pentru că ne făgăduia marea cu sarea, pentru că știa să ne înșire fraze frumoase! Și dacă camarazi mei sunt niște oameni de inimă, vor trimete la preumblare un șef care nu mai știe de cât să viseze și să urle! Asta am avut-o de spus, și asta am spus-o! Întâmplese ori-ce s'o întâmpla!

— Mâna ta! zise cu simplitate Rocabol, făcând un pas spre cel care vorbea.

Mirat, Capital întinse mâna, fără să știe bine seamă de ceea-ce făcea. Colosul avea o mână enormă, cu niște mușchi care ar fi înspăimântat un om mai slab. Mâna lui Rocabol era slabă, mică, delicată. Și mâna lui Rocabol se închise.

De odată, culoarea feței lui Capital se schimbă și corpul lui se trase îndărăt. Ar fi voit să-și scape mâna din cleștele de ter în care fusese cuprinsă.

Rocabol râdea, un râs răutăcios și crud; ochii săi aruncau scântei.

Cu mâna care-i mai rămăsese liberă, Capital caută să apuce cușitul pe care-l avea la cingătoare. Dar Rocabol strânse mai cu putere și adversarul său începu să strige.

Colosul ingenunchie și se rostogoli la pământ.

Rocabol îi dădu drumul și-l aruncă în mijlocul tăvarășilor săi, cari priveau în tăcere, înspăimântați.

— Și-acum, zise dânsul, dacă voiți un alt șef.

— Nu! nu!

— Nu! Voim să rămâm d-ta șeful nostru, tot-d'a-una!

— Voiți?

— Da! Da!

Isprava lui Rocabol îi umpluse de uimire și în același timp îi îmbălbăzise.

Insuși Capital, cu mâna pe jumătate zdrobită, se tiră până la picioarele lui Rocabol și, rugător, îi zise:

— N'am știut ce fac... Iartă-mă! Tu ești cel mai puternic!

— Destul! strigă Rocabol cu brutalitate, și-acum ascultați-mă cu toți!... Voiți să vă îmbogățiți repede, dintr-o

singură lovitură? Ei bine, m'am gândit eu și am rezolvat problema.

Dacă sunteți oameni de inimă, gata la orice, oameni de acțiune, oameni fără scrupule: până peste trei zile veți fi cu toți bogați.

Un murmur general de bucurie și de nerăbdare fu răspunsul.

— Va trebui să jucăm dintr-o singură dată cartea prezentului și a viitorului. De o parte stă bogăția, liniștea, fericirea; de cea-laltă parte, torturile, spânzurătoarea. Voiți să infruntați primejdiile, voiți să treceți pe lângă eșafod pentru a putea cuceri fericirea?

— Fără îndoială, răspunse o voce; destulă vreme ne-am tîrît în noroi fără nici un folos. E destul de când ne pierdem timpul cu afaceri de copii! O viață avem; și mai bine de cât să continuăm ca până acuma, să murim!

— Așa este! întăriră cei-lalți.

— Fără îndoială, continuă Rocabol. Și ori ce ar voi să spue Capital, eu mi-am pus de multe-ori viața în primejdie pentru a scăpa viața voastră.

— Da, ai dreptate!

— Spune, tu, Flandrin! Îți mai amintești de ziua când te-am scăpat din mâinele a zece soldați, cari voiau să te aresteze?

— Fără îndoială; n'am uitat! Și eu voi fi robul tău până la moarte.

— Tu, Gât-Strâmb, îți mai aduci aminte de drumul nostru în spre Brest? Cine dintre voi toți a avut curajul să se arunce în mijlocul unui regiment întreg de jandarmi, pentru a scăpa viața unui nenorocit călcat în picioare de călăii aceia?

— Tu, stăpâne, tu!

— Tu, Ciungule, cine a ucis pe nobilul acela care era gata să-ți străpungă corpul cu sabia?

— Tu, șefule, tu!

— Pe cel-alt cine l'a scos din mijlocul focului, tocmai când începuse să se prăjească ca un pește?

— Tu, stăpâne, mereu tu!

— Atunci, vorbele d-lui Capital...

— Iartă-mă, stăpâne, eram beat!

— Hm! Explicația aceasta este ușoară.

Dar sper că lecția pe care ți-am dat-o este destul de serioasă pentru ca să nu mai repeți asemenea mofturi altă-dată. Eu din parte-mă, am uitat totul și-ți păstrez și ție un loc în afacerea pe care am pregătit-o.

— Asta este tot ce vreau și eu.

— Tăcere!.. În afacerea pe care o pregătesc și care vă va îmbogăți pe toți, am nevoie de câțiva băeți solizi, inteligenți și bine făcuți.

— Eu!.. eu!..

Spectacolul era în adevăr interesant. Până și ghebosul se repezise înainte, pretinzând că și dînsul era bine făcut!

— Ei! dar știți că aveți haz! exclamă Rocabol. Doar nu vom fi cu toți inteligenți și bine făcuți!.. Vom merge nu-

VI

Activitatea lui Rocabol

mai aceea pe care îi voiți alege eu; folosul îl veți trage cu toții.

Și examinând cu atenție rîndurile bandiților, alese patru dintre ei.

Voi patru veți face afacerea; iar tu, Capital, vei avea comanda, vei fi instructorul lor. În modul acesta îți voiți dovedi că nu sunt de loc răsbunător.

— Și ce va trebui să-î învăț?

— Manierele lumii elegante; ținuta conșilor și a marchizilor.

— Foarte bine. Așa voiți face!.. Numai că va fi cam greu cu costumele pe care le avem...

— Fii liniștit; m'am îngrijit eu de toate.

— Și pe când expediția?

Rocabol rămase un moment pe gânduri.

— Veți fi înștiințați la vreme. Afacerea este pregătită cam peste vre-o trei zile. Mercuri, la ora un-spre-zece seara să fiți cu toții la birtul lui «Pantomina».

— În strada Masarin. Vom fi. Și dacă ne erți întrebarea, stăpâne, s'ar putea să știm și noi unde vom merge?

— Este lucrul cel mai simplu, răspunse Rocabol. Vă invit pe toți la un bal.

— Un bal!.. Lucrul pare a fi interesant. Și la cine?

— La Majestatea Sa, Regele Franței. Urmă un hohot de ris general.

Dar Rocabol nici nu clipi.

— Capital, zise dînsul cu voce înecată, ai voit să te revolți; rău ai făcut și pe-deapsa pe care ai primit-o a fost meritată. Acuma voesc să-mi spui sincer: mai ești sau nu dușmanul meu? Va fi pace între noi, sau război?

— Pace, pace!.. răspunse celalt. Îmi pare rău de ce-am făcut. Bausem prea mult, și băutura te face nebun. Dar mai este încă ceva.

— Ce lucru?

— Astă noapte am jucat și am perdut totul. Când n'are cineva nici un ban.

— E gata să faci ori-ce, știu asta.

Te ert din toată inima și cred că în viitor nu se vor mai întâmpla asemenea afaceri. Măine vom avea de făcut două expediții. În amândouă eu voiți juca rolul principal. Dar trebuie ca ordinele mele să fie executate cuvînt cu cuvînt.

— Foarte bine, căpitane; toți avem toată încrederea în voi.

— Măine dimineață, în zorii, veți fi cu toții în piața Regală; toți oamenii noștri vor fi îmbrăcați în cerșetori sau în artiști.

— Vor fi.

— Apoi, câte-va ore mai târziu, va trebui să fim câitai, să avem câte-va trăsuri la dispoziția noastră. Capital, tu vei veni astă-seară să mă găsești pe cheiul Gesvres; acolo îți voiți da ultimele mele instrucții.

— Foarte bine, căpitane; voiți veni.

Rocabol redevenise șeful, stăpânul absolut

Dacă în epoca povestirii noastre se afla în mijlocul Parisului vre un loc tăcut și solitar, apoi locul acesta era fără îndoială, patrulaterul din centrul cartierului Marais, altă dată celebru prin celebrele dueluri ale lui Ludovic al XIII, și apoi prin aventurile marelor curtezane Marion de Lorme și Ninon de Denelos, care atrăgeau acolo toată tinerimea veselă a epocii. Cu un singur cuvînt voim să vorbim de piața Regală, pe atunci ca și astăzi tăcută, solitară.

În ziua aceea, pe la orele zece dimineața, un om îmbrăcat în haine luxoase, după ultima modă, eșea cu mare băgare de seamă dintr-o casă de pe partea dreaptă, cu intenția evidentă de a străbate piața fără să fie văzut.

Piața era cu totul deșartă; omul nostru, care avusese probabil vre-o aventură galantă, sigur că nimeni nu-l văzuse, se strecură înainte, până în dreptul străzei Parisului.

Acolo, un om necunoscut se apropie de dînsul și i așinu calea cu hotărâre. Nobilul tresări.

— Nu te înspăimînta, îi zise cel-alt cu simplitate. Te-am oprit în loc pentru că voesc să te ucid. Eu sunt Rocabol, banditul.

Nobilul voi să facă o săritură îndărăt, dar cel alt îi apucase brațul și îl strângea cu putere.

— Incetișor, dragul meu! Ai nevoie de toată liniștea, de toată nepăsarea d-tale! Ți-am spus cine sunt eu și cred că nu mă înșel spunându-ți că d-ta ești marchizul d'Orières... Nu este așa?

— Ce ți pasă! Lasă-mă să trec înainte și nu-mi mai strînge așa brațul!

— Ai dreptate... nu te voiți mai strînge. Dar, pentru că ții foarte mult să nu te miști din locul acesta, te rog să privești luciul acestor jucării.

— Și ți trecu pe dinaintea ochilor două pistoale.

— Dacă vei încerca să faci cea mai mică mișcare înainte de a ți-o fi ordonat eu, te voiți ucide. Acuma voiți continua. Nu ești d-ta acela care purta altă-dată numele de cavalerul de Courducy?

— Eu sunt, bolborosi marchizul.

Marchizul de Orières nu era laș; dar spunând adevărul, situația în care se afla nu era de loc plăcută.

— D-ta ești cavalerul de Courducy, care acum donă-zece de ani, ai dat o mărturie falsă împotriva unui om sărman care se numea Jak Lemer?

— Ce spui d-ta? Despre cine îmi vorbești? Eu nu cunosc numele acesta.

— Mîi, domnul meu. Și pentru că ai comis infamia aceasta odinioară, te voiți ucide, după cum am avut onoarea să ți-o spun.

— Voești să mă asasinezi?

— Oh, nici de cum; aceasta nu este metoda mea...

Și duzându-și două degete la gură fluieră îndelung.

Atunci, pe neașteptate, ca din pământ, vre-o două-zece de oameni apărură, făcând cerc în jurul celor două adversari.

Rocabol își puse pistoalele la cîngătoare.

Gentlemanul ridică capul cu mîndrie.

— M'ați atras într-o cursă!.. exclamă dînsul. Credeți că îmi va fi frică de voi?

Și își scoase sabia:

— Loc, canaliilor! Hei, voi de-acolo! Jasmin!.. Lafleur!..

— Oh, sunt și dinșii aici, răspunse Rocabol, și sunt gata să-ți facă serviciul pe care îi aștepti de la dinșii.

«Trăsura d-tale te așteaptă și vei fi condus îndată pînă acolo.

Marchizul privi în jurul lui. Era înconjurat din toate părțile.

— Foarte bine; ce voiți de la mine? zise dînsul, coborîndu-și vocea. Voiți punga mea? Iată-o!.. Voiți bijuteriile mele?.. Luați-le, tâlharilor!..

Și cu dispreț își aruncă punga și bijuteriile.

Rocabol le respinse cu piciorul.

— Toate lucrurile la timpul lor, răspunse dînsul, trăgînd sabia. Te voiți ucide, d-le marchiz, dar nu voesc să te asasinez.. Haide, domnul meu, în gardă!..

— Cum!.. Voești ca eu, un gentilom, să încrucizez sabia cu un bandit?

Rocabol se aplecă spre dînsul și, față în față, ochi în ochi, îi zise:

— D-le marchiz de Orières sau mai bine zis, d-le de Courducy, minciuna pe care ai spus-o atunci a trimes la galere pe un om onest, pe Jak Lewer. Și vrea să-ți spun un lucru: Jak Lewer era tatăl meu!

Marchizul se înfioră. Cu toate acestea nu-și pierdu cumpătul și zise cu mîndrie:

— Eu nu mă pot bate cu un vagabond.

Cu mîna stîngă, Rocabol îl palmui.

-- În gardă!.. mai repetă dînsul strîngînd din dinți.

Atunci marchizul nu mai raționă, nu-și mai dădu seamă de ce face. Se puse în gardă și duelul începu.

Fostul cavaler de Courducy era tare în materie de scrimă și de vreme ce trebuia să treacă peste cadavrul adversarului său, ei bine, avea s'o facă și pe asta!

Dar Rocabol încrucize sabia cu abilitate și lupta deveni interesantă.

Fața fiului lui Jak Lewer era spăimîntătoare. Oamenii săi urmăreau lupta cu interes, cu toate că recunoscuseră de la primele mișcări inferioritatea marchizului.

Rocabol, plin de cruzime, se juca cu sabia marchizului, descoperindu-și în repetite rînduri pieptul. Voia să-î mai lase încă iluzia victoriei.

— Mizerabile, îi spunea dînsul în timpul acesta, cu o voce care răsuna ca un glas funebru, mizerabile, vei muri!..

«Gîndește-te la toate infamiile, la toate nedreptățile pe care le-ai săvârșit în viața ta; gîndește-te la toți aceia pe care va-

nitatea ta prostească i-a insultat, la toți aceia pe care tirania ta i-a adus la des-
perare... Căci acum vei muri!..

Marchizul devenise nebun de furie; de
mai multe ori crezuse că atinge corpul
adversarului său. Dar Rocabol para lo-
viturile jucându-se.

Trebuia să sfârșească odată. Marchi-
zul se repezi înainte, nebunește.

Rocabol îl sili să se mai retragă încă
și 'i zise:

— D-le marchiz, d-ta ai fost lipsit de
milă pentru Jak Lewer; ei bine, mie îmi
va fi milă de d-ta... Și sabia sa dispăru
întreagă în corpul nenorocitului gentilom.

— Patru!.. murmură Rocabol.

Continua socoteala tatălui său.

Bandiții, încântați, își aclamau șeful.

— Tăcere! zise Rocabol. Luați bani
și bijuteriile acestui om. E partea voas-
tră... Transportați cadavrul în trăsură și
dați drumul servitorilor.

Bandiții n'asteptară să li se repete de
două ori ordinul. Prada era destul de bo-
gată.

— Hei, căpitane, zise Flandrin, iată
am găsit un portofel și niște hărți. Poate
că pe d-ta lucrurile acestea vor putea să
te intereseze...

Rocabol luă portofelul și 'l puse în bu-
zunar.

Cadavrul fu așezat în trăsură și cei
doi lachei plecară, veseli că scăpaseră
numai cu atâtă.

— Și-acum, zise Rocabol, băgându-și
sabia în teacă, duceți-vă unde știți și să
fiți gata la semnalul meu.

Toți se îndepărtară și piața rămase de-
șartă.

VII

Ultimele evenimente

O oră după aceea, în unul dintre cele
mai frumoase magazine de croitorie din
strada Saint Antoine, la câțiva pași dis-
tanță de faimosul magazin Reveillon, în
care a început cu trei-zeci de ani mai
târziu revoluția din 1789, un călugăr,
îmbrăcat cu toată rigoarea cerută de pre-
ceptele religioase, se înclină respectuos
în fața patronului, care se grăbi să-l ser-
vească.

— Cu ce vă pot îndatora, părinte?...
Știți că casa mea este cunoscută prin e-
leganța și trăinicia hainelor. Am onoarea
de a fi furnizorul celor mai nobili se-
niori.

Călugărul opri elocvența negustorului,
cu un gest de bine-cuvântare.

— Domnule, întrebă dânsul, este ade-
vărat că d-ta ești Cardeman?

— Da, domnule, Cardeman, oameni
cinstiți, negustori din tată în fiu.

— Și familia d-tale este originară din
orașul Loches, din vicomtatul cu același
nume?

— Poate că am onoarea să fiu cunos-
cut de d-voastră?

Bietul om uită că orașul său natal era
scris chiar pe firma magazinului.

— Te cunosc mai bine de cât cum
îți închipui d-ta; și te asigur că am a-
ști spune unele lucruri de cel mai mare in-
teres.

Și aplecându-se spre dânsul, adăugă cu
voce înceată:

— Este vorba despre o moștenire.

— O... moștenire, ai spus? Fii bun,
părinte, și ia loc. Poate că dorești să bei
ceva?

— Ești prea bun... Prescripțiile castei
mele mă oprește de la băutură. Bine-
voeste te rog și ascultă-mă cu atenție...
Eu cred că ar fi mai bine ca comisul
d-tale să nu ne audă convorbirea.

— Ai dreptate, părinte. Oamenii a-
ceștia sunt indiscreți și flecari. Firmiu,
strigă dânsul, du-te de du d-lui marchiz
d'Unel haina pe care a comandat-o a-
laltă-er!

— Haina de satin roz? Întrebă co-
misul.

— Da.

— De satin roz! repetă călugărul, fă-
cându-și cruce. Oare există creștinii care
să poarte asemenea haine?

— Ah! părinte, oamenii de azi! Îți
pot spune în secret că haina aceasta îmi
este comandată pentru balul care se va
da peste două zile la Versailles. În ma-
gazinul de jos am gata mai mult de
două-zeci costume, de cel mai mare lux.
Am făcut niște afaceri excelente.

— Ah! costumele acelea sunt în ca-
tul de jos! exclamă călugărul; ridicând
vocea.

Apoi, adăugă:

— Te rog să-mi erii supărarea. Dar
ordinul meu este așa de sever!

— Te înțeleg. Fie-care cu ceia ce 'i-a
fost scris. Așa dar, părinte, îmi vorbeai
despre o moștenire.

— Da, da. Dar te rog să fii cât se
poate de atent. E vorba despre o afacere
de câte-va sute de mii de lei.

— Sute de mii de lei! ai zis. Atunci
vorbește!

— D-ta trebuie să știi, fiul meu, că
orașul Loches este de origine celtică, și
că între zidurile sale au poposit altă-dată
hoardele sălbatice ale lui Vercingetorix.

— Da? Nu știam.

— Cum? Nu mă crezi?

— Ba da... ba da...

— Abia în secolul al XVI-lea cetatea
Loches a căpătat titlul de vicomtat.

— Se poate. Dar mi se pare că aud
un șgomot venind de jos.

— O comoară de trei sute de mii de
franci, în aur, cu trei flori de crin.

— O comoară!.. Monede de aur cu
flori de crin!..

— A fost ascunsă acolo de niște no-
bili catolici, când infamul Coligny a a-
dus la Loches bandele protestante.

Încă o dată Cardeman ridică capul, pă-
rând că ascultă un șgomot suspect care
ajungea pînă la dînsul.

— Comoara a fost așezată tocmai în
casa strămoșului d-tale Niculae Carde-
man, în fundul unei subterane, la o a-

dâncime de 16 picioare. Astăzi numai
noi singuri, servitorii credincioși ai dom-
nului, cunoaștem secretul acesta. Supe-
riorul bisericii, știindu-te un drept cre-
dincios, m'a trimis să-ți descoper și d-tale
secretul.

Și-atunci bani! aceia vor fi ai mei?..

— Afară de darul pe care vei bine-
voi să 'l faci bisericii noastre... care va fi
lăsat cu totul la voia d-tale.

— Ah, poți fi sigur că eu voi ști și să
recunosc... Drace! dar ce șgomot!.. S'ar
zice că vine de sub pământ sau poate de
pe acoperiș!..

(Va urma)

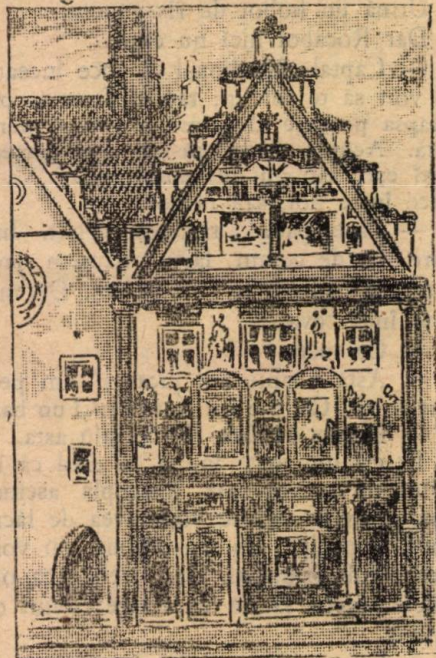
CURIOSITĂȚI ARHITECTONICE

Palatul de justiție din Ulm

Un prieten care a făcut o călătorie
prin Germania, studiind archeologia, ne
trimete mai multe fotografii interesante.

Ilustrația noastră de astăzi reprezintă
palatul de justiție din Ulm, care este in-
teressant și prin arhitectura sa. Toate
fațadele acestui monument sunt pictate.

E o construcție care datează de pe la
începutul secolului al XV-lea. Posedă și

un ceasornic renumit, care n'a mai fost
nică odată schimbat de la inaugurarea
monumentului, făcută de Wilhelm de
Wurtemberg.

O pictură din partea de sus reprezintă
tocmai scena inaugurării acestui palat de
justiție. Regele Wilhelm are la dreapta
sa pe primarul Vagner și la stânga pe
arhitectul Holch.

Locuitorii din Ulm sunt foarte mân-
dri de acest palat; și cu drept cuvânt,
pentru că este în adevăr o curiozitate.

Sapiens.

Către cititori

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica bucuros orice articole interesante privitoare la călătorii sau vinători, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate redacției «Ziarului Călătorilor», str. Brezoianu 11, București.

CAȘTIG MARE.

Representanți capabili, funcționari, etc., își pot dobândi un frumos câștig accesoriu, scriind:

Agenciei de Publicitate „Presa” București pentru S. B. No. 20.

Magazinul General de Muzică

LA HARPA

București, Strada Colței No. 5

Cel mai mare depozit de

Gramofoane americane

cu renumita marcă «The Harp», și

♦ INSTRUMENTE MUSICALE ♦

Prețurile cele mai reduse

Cataloage gratis

I. J. RESSEL

BUCUREȘCI

Str. Carol No. 14

cel mai mare depozit de

Mașini de cusut

înzestrate cu aparatul de brodat, având mers ușor și

iute prin noua invențiune patentată și fără șgomot.

«PFAFF» RESSEL «PFAFF»

Singurul reprezentant al renumitelor fabrici de automobile «de Dion Bouton» și biciclete «Peugeot» «Auto-Garage»

Atelier cu motor pentru reparat orice sistem de MASINE DE CUSUT, BICICLETE și AUTOMOBILE, precum și pentru arămuit nichelat și emailat.

SĂBII se nichelează cu prețuri reduse. — Atelier special pentru colțuit, gravat, plisat, solei și evantail.

MARELE MAGAZIN DE ARME

București **B. D. ZISMAN** Suc. Craiova
Cal. Victoriei, 44 St. Unirii 48

Furnizor al Curții Regale

are onoare a aduce la cunoștința Onor. sale clientele din toată țara, că a înființat în magazinul său o secțiune specială de

PUȘTI pentru pădurari

lucrate special pentru acest magazin și fiind de o construcție solidă și

— PREȚURI FOARTE AVANTAGIOASE —

Model No. 230 — Pușcă cu capsă, cu o țevă lei	15
Model No. 285 — Pușcă cu capsă, cu două țevi, solidă, recomandabilă, lei	30
Model No. 236 — Pușcă cu capsă, cu două țevi, oțelurile înainte foarte solidă, funcționare admirabilă, model f. recomand.	40
Model No. 133 — Pușcă foc central, cu o țevă, sistem «Mau-ser. cal. 12 sau 16, robustă, recomandabilă, lei	30
Model No. 101 — Pușcă foc central, cu două țevi, calibru 12 sau 16, cheia de deschidere între cocoșe, cocoșele punându-se singure la piedica de siguranță, m. solid, lei	55
Model No. 1103 — Pușcă foc central, cu două țevi, calibru 12 sau 16, cheia de deschidere între cocoșe, cocoșele punându-se singure la piedica de siguranță, oțelurile înainte (armă de reclamă a magazinului), pușcă recomand., lei	65

Prețurile sunt reduse, fixe și se înțeleg numai cu bani gata. — Expedițiuni în toată țara. — Comandele se efectuează în ziua primirei.

Reclama este sufletul comerciului

Dacă voiți să CÂȘTIGAȚI O AVERE COLOSALA?

Grăbiți-vă de a vă abona la ziarul

UNIVERSUL

Cel mai răspândit din întreaga țară

Cel mai bine informat și cel mai în corent cu întreaga mișcare politică, economică și financiară din țară și din străinătate.

Care are corespondenți speciali în: Paris, Berlin, Londra, Viena, Budapesta, Roma, Sofia, Constantinopol, etc.

◇◇◇◇◇ **Singurul Ziar independent și impartial** ◇◇◇◇◇

Cu începere dela 15 Octombrie 1907, ziarul „UNIVERSUL” dă următoarele însemnate premii la abonații săi:

- 1) Un mare premiu de **1500 lei**. 2) 2 premii de câte **250 lei**. 3) Trei lozuri întregi ale Loteriei de Stat Român purtând No. 52.583, 52.594, 52.599. 4) 5 premii de câte **100 lei**. 5) Patru premii de câte **40 lei**. 6) 10 abonamente pe un an la „Universul” **180 lei**. 7) 10 abonamente pe 6 luni **91,50**. 8) 10 abonamente pe 3 luni **46,50**.

In cazul cel mai norocos se poate câștiga

900,000 LEI

ast-fel că se pot cumpăra Palate și Moșii.

cu nimic se poate câștiga o avere enormă!

— UNIVERSUL pregătește frumoase surprize numeroșilor săi cititori —

Pe lângă acestea abonații vor mai primi gratis un frumos roman intitulat

SPIOANA

Tipărit înadins pentru abonații ziarului „Universul”.

De asemenea toți abonații primesc gratuit «Universul Literar» ziar săptămânal, care conține, pe lângă o bogată materie literară și o frumoasă ilustrație în culori.

Abonamentele la UNIVERSUL sunt excepțional de eftine:

Pentru un an lei 18, Pentru 6 luni lei 9,15. Pentru 3 luni 4,65

Abonații, spre a participa la tragerea premiilor de mai sus vor primi: Pentru un an 25 bonuri de premii. Pentru șase luni 10 bonuri de premii. Pentru trei luni 3 bonuri de premii.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

SI AL ÎNTÂMLARILOR DE PE MARE SI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5. — pe an în toată țara
« 2.60 « 1/2 « « «

Redacția și Administrația :

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare o dată pe săptămână

— MARȚA —

FRUMOASA SINAYA. — (Vezi pag. 2232).

ABONAMENT

— LA —

„Ziarul Călătoriilor”

Pentru 1 an 5 lei

Pentru 6 luni lei 2.60

FRUMOASA SINAYA

În țara celor o mie de riuri și de cascade, spre izvoarele lui Maroni, satul Oyamake își oglindește cele tref-zeci și șase de colbe ale sale în apele limpezi ale lui Itani. Drept cadru pădurea virgină și drept orizont dealurile împădurite ale lanțului Tumuc-Humac.

Într-o dimineață Sinaya, fata șefului, plângea într-un colț, la spatele colibei sale. Copila avea cinci-spre-zece ani. Tatăl său, Acatotpen, îi spusese că peste o săptămână va avea loc căsătoria ei cu Matevo, vestitul vrăjitor și copila plângea în tăcere, ștergându-și lacrimile cu părul ei negru.

Se gândea la Carina, fiul lui Asupi și strănepotul marelui Tumuc-Humac, acela care a condus războinicii oyampi în luptă contra cuceritorilor din Peru.

Sinaya era podoaba satului său. Frumusețea ei perfectă, vocea ei dulce și pătrunzătoare, farmecul ales care se destășura din surisul ei și din sprâncenele mari, catifelate, tăceau dintr-o dată o regină demnă.

Își șterse lacrimile și, rezemnată, își luă urcioul și porni după apă, ca toate tovarășile sale.

Spera. În loc să se ducă spre izvorul la care se duceau toate celelalte, porni spre un drum ascuns spre pădure, unde în ora aceea a dimineții rătăceau încă sufletele virginelor moarte. Merse fără teamă pînă la un izvor limpede, care murmură acolo între stâncile sfinte.

În templul acela solitar, unde nimeni nu îndrăznește să se aventureze, avea să poată fi singură cu durerea sa. Se așeză pe o piatră și ogîndindu-și fața în apa limpede, ramase visătoare.

În locul acela Carina, cel mai frumos și cel mai curajos dintre toți oamenii tribului, îi spusese că dînsa este cea mai frumoasă dintre toate.

Tot acolo și dînsa, plină de turburare, îi spusese că părinții săi o făgăduiseră vrăjitorului Matevo și că n'aveau să-și mai poată retrage cuvîntul.

Dar Carina surise. Dînsul nu se temea de vrăjitor. Îi întinse o amuletă în formă de inimă, care conținea câte-va picături din sîngele lui.

Cînd vei avea nevoie de mine, n'ai de cît să împingi cu o săgeată inima aceasta și ori unde vei fi, vei veni aici lângă tine, la izvor.

* * *

De vre-o opt zile circula în toate părțile invitări pentru căsătoria lui Matevo cu frumoasa fată a șefului Acatotpen.

După obiceiul triburilor, ori-ce pretendent trebuie să-și cucerească logodnica prin luptă.

Fata, ajutată de tovarășile sale armate cu bastoane, trebuie să se apere contra logodnicului, și de multe ori s'a întâmplat ca acesta să fie silit a renunța la aceea pe care o iubește.

Fata poate să-și mai scape și fugind în pădure. Se întâmplă de asemenea une-ori ca pretendentul, bîșit bine, să-și prindă logodnica și s'o aducă prizonieră, în mijlocul aplauselor generale.

Atunci tatăl fetei îi aduce un arc și trei săgeți. Noua căsătorită oferă arcul, împreună cu săgețile, soțului, voind a-și spune că se încrede în el.

A doua zi trebuia să aibă loc nunta. Sinaya era fericită. Carina venise la izvor și urziseră împreună un mic complot, care trebuia să se sfîrșească prin înfrîngerea lui Matevo.

Carina se declară și dînsul pretendent și-și trimise oamenii săi cu darurile obișnuite.

Adoua zi, venind Matevo, fu alungat cu lovituri de bastoane de toate fețele tribului. Carina se duse în pădure, unde frumoasa Sinaya îl aștepta în locul convenit.

Matevo, a căruia știință fusese acum pentru întâia oară umilită, își ascunse ciuda și păru că împărtășește bucuria generată.

În fundul inimei sale însă purta o ură adîncă feicitului său adversar.

* * *

Trecură luni. Nimeni nu mai vorbi despre Matevo. Carina trăia fericită cu soția sa.

Plantațiile sale erau înfloritoare și comerțul său prosper.

Într-o zi, pe cînd plecase la vînat, întîrzie mai mult de cît ori cînd. Luntrea sa fu găsită a doua zi deșartă. Carina nu era nicăieri. Vrăjitorii fură consultați și se răspîndi vestea că frumosul Carina fusese fermecat de Zina Apelor și atras la dînsa.

Publicul se mulțumi cu această explicație; dar Sinaya, care era adînc îndurerată, jură ca avea să se răzbune.

După ce trecură cele zece luni obligatorii de doliu, tînăra femeie se întoarse la tatăl ei. Atunci Matevo se prezentă din nou și-și vorbi despre dragostea lui puternică și despre bogățiile pe care le poseda. Sinaya primi cadouri de la dînsul și-și impuse o așteptare foarte lungă.

sul și-și impuse o așteptare foarte lungă.

Într-o zi îi spuse că se va căsători cu dînsul, dacă va fi destul de puternic pentru a-și dovedi că Carina este în adevăr mort.

Ea reuși să-și ascundă disprețul și se făcu bună și dulce cu vrăjitorul.

După multă indoială, într-o zi cînd era singur cu dînsa, Matevo îi mărturisi că, nebul de patimă, îi asasinase soțul.

Voind să afle totul, ea se indignă și-l luă în ris:

— Cum, tu, Matevo vrăjitorul, omul umbrei și al trădării, ai îndrăznit să stai în fața lui Carina și să ridici mîna asupra lui?.. Minți!.. Spui toate acestea numai ca să te lauzi.

Atunci asasinul îi povesti crima cu de-amănuntul.

Dar Sinaya îi zise din nou:

— Minți!.. Și nu te poți crede pînă cînd nu-mi vei aduce dovada celor pe care le afirmi.

— Foarte bine; dacă vrei tu, poți face și această dovadă.

* * *

Miezul nopții. Ora sumbră, în care spiritele rele umplu de zgomot pădurile virgine. Trigonocetaliș șueră în tremolo. Mîmuțele de noapte caută fructe de palmieri. Jaguarul pleacă la vînațoare mîgînd.

De odată, d'asupra tuturor acestor zgomote, se ridică un cântec ascuțit, un cântec de moarte, un fel de evocare a spiritelor rele.

Cei din sat auziră acest cântec sălbatic și se înfiorară, cugetînd la Matevo care trebuia să aibă vre-o convorbire cu umbrele.

Ce eveniment tragic avea să se abată din nou asupra satului?

În zorii, lângă coliba frumoasei Sinaya, fu găsit cadavrul descompus al lui Carina.

Matevo povesti că în urma unor vrăjii ale sale, zina riului fusese silită să înapoeze corpul lui Carina.

În fața acestei scene groaznice, văduva începu să strige desperată. Se gândi să denunțe pe asasin; dar ce putea să facă oare ea sigură, fără nici o dovadă hotărîtoare?

* * *

Matevo triumfă. Căsătoria sa cu Sinaya fu celebrată cu mare pompă. Toți șefii fură de față pentru a face onoare vrăjitorului, de care se temeau.

În momentul fixat de obiceiurile tradiționale, Sinaya, cu capul boit peste tot în roșu și albastru, prezentă lui Matevo paharul cu cachiri. Mai întîiu turnă la pămînt câte-va picături în onoarea zeilor și bău și dînsa jumătate. Vrăjitorul bău restul.

După aceea tînăra femeie ceru să se facă tăcere și în fața mulțimei adunată, vorbi ast-tel:

— Matevo, peste puțin vei muri. Otrava pe care am preparat-o pentru tine, este mai sigură de cât ori ce vraji. De acum înainte nu vei mai asasina din umbră pe vitejii pe care nu îndrăznești să-I privești în față. De acum înainte nu vei mai otrăvi pe nimeni.

«Carina, pe care l'ai asasinat, ascunzându-te ca o reptilă în pădure. Carina, al cărui spirit te privește de diindărătul nourilor, suride răzbunării mele. Dinsul ne așteaptă pe amândouă în teritoriul de vânat și pescuit, unde domnește marele spirit. Sunt fericită murind pentru din sul!.. Dar tu, asasin nelegiuit, câine turbat, cum vei putea tu să scapi de mânia lui nerăbdătoare?»

Efectul otrăvei fu fulgerător. În zadar încercă Matevo să se apere; căzu la pământ, cu brațele întinse, într-o ultimă zvârcolire.

Și pe când Sinaya îi arunca blestemele ei înverșunate, vrăjitorul avu o ultimă convulsie și își dădu sufletul.

Curagioasa femeie muri cu buzele întredeschise de un suris dumnezeesc.

C. Arghir

PERIPEȚIILE

UNEI EXCURSUNI IN AFRICA DE SUD

[O vânătoare de hipopotamii

După un ceas de mers printr-o pădure de smochini situată pe malul stâng al fluviului Zambezi, la câte-va zecimi de kilometri de satul Bago, ne oprirăm la un luminiș ca să răsuflăm puțin.

Plecaserăm cu două zile înainte, pentru a face o excursiune, din satul Vuno și trebuia să ajungem la satul Bihbio, situat la vre-o 70 leghe de cel d'întăiu.

Fermierul Gass Pary, care mă însoțea, având niște afaceri de regulat în Bago, îmi propuse să merg acolo.

Dar eu preferind mai bine umbra și răcoarea luminișului de cât arșița dogoritoare a drumului, refuzai de a merge.

Cum fermierul nu putea lăsa afacerile, hotărî să plece fără mine, luând cu el pe unul din cei doi negri care ne însoțeau în lunga noastră excursiune.

Rămăsei decî numai cu cel-l'alt negru anume Myo.

Fermierul și tovarășul său de drum ne părăsiră, promițându-ne ca cel mult după două ore să se reîntoarcă.

Mă trântii la pământ pe iarba moale și verde, în timp ce Myo căuta și el un loc potrivit.

Urmărit cu privirea pe cei plecați pînă ce îi văzui dispărând după trestii.

La dreapta și la stînga se întindeau păduri întregi de trestii, prin mijlocul cărora Zambezi, asemenea unui șearpe uriaș, se strecura, formând nenumărate bălți și lacuri.

Îmi încărcai carabina și punând-o

lângă mine, îmi pironii privirea printre lungile frunze ale trestiilor, care se aplecau asupra mea cași cum ar fi vrut să mă păzească de soare, pe cerul senin și albastru.

Zgomotul apei și al vântului mă legănau într-o melodie dulce.

Trecuse mult timp de când stam așa coprins de un fel de moleșală și în curând adormii.

Urmărit

Pe când visam cine știe ce lupte cu lei și cu munții uriași, de odată o troznitură puternică mă făcu să tresar.

Mă sculaiu.

Trestii se dădură la o parte și un hipopotam de o mărime neobișnuită eși din apa fluviului și se îndreptă spre mine.

O sudoare rece mă coprînsă și cu toate că de felul meu sunt curajos, mă îngrozesc și astăzi când mă gândesc.

Monstrul, indiferent de groaza mea, înainta spre mine, amenințându-mă cu enorma sa gură.

Îmi pierdiiu cumpătul și fără a mă gândi la alt-ceva de cât la viața mea și a negrului, care sforăia alături inconștient, ridicai pușca la înălțimea umărului și ne mai ochind, descărcai cele două gloanțe spre pachiderm, fără însă a-l înemeri.

La zgomotul armei Myo se sculă și el și văzând monstrul, o rupse la fugă zăpăcit.

Bestia, întărită, începu să înainteze spre mine cu o repeziciune și mai mare. Era la o distanță de câțiva metri de mine și câte-va clipe l-ar fi fost suficiente pentru a mă ajunge.

Văzând că nu mai am timp să încarc carabina din nou, o luai și eu la fugă după urma negrului.

Pachidermul, care nu se aștepta la așa ceva, rămase un moment pe gânduri și apoi se luă după urma mea.

Mulțumită acestei întârzieri putui să mă depărtez o distanță de vre-o douăzeci metri de animal, care cu toate că mergea încet, câștiga mereu teren prin mărimea pașilor.

Fugeam cât mă țineau picioarele. Mă gândii să-l atac îndată ce îmi voi fi încărcat carabina, însă soarta fusese fatală cu mine: eram dezarmat.

Cartușiera mea era în sacul unde aveam alimente, la luminiș, care acum era departe de noi.

Totul era pierdut.

Ostenisem și simțeam că nu o să mai pot rezista mult timp; de alt-fel dușmanul meu era la câțiva pași de mine.

Hotărîi să sfârșesc odată.

Mă oprii, apucaii carabina de țevă și lovi cu patul cât putui mai tare monstrul care se repezise spre mine.

Această lovitură, care ar fi doborât un boi, fu o jucărie pentru puternicul meu urmăritor și nu făcu alt-ceva de cât de a-l mări furia.

Văzând că ori-ce încercare era zadarnică, o luai din nou la fugă.

Hipopotamul se luă după mine.

Îmi îndoii forțele și începu să fug cu mai multă vigoare, îndreptându-mă spre pădurea de smochini, care rămăsese spre dreapta. Fluviul făcea în această parte o mulțime de bălți și mocirle, din care cauză drumul era foarte greu.

In siguranță

De odată o troznitură puternică mă făcu să întorc capul și scosei un strigăt de bucurie.

Pachidermul greșise un pas și alunecase din cauza noroiului.

Profitai de aceasta și câștigând puțin teren, avui timpul de a ajunge la o pădure și de a mă urca în cel mai apropiat dintre arbori.

Hipopotamul se sculă și începu iar să fugă.

Ajunse însă prea târziu la pomul în care mă urcasem.

Arunci o privire turioasă în sus și un muget tunător mă făcu să mă îngrozesc.

Mă gândeam că ce-ar fi fost de mine dacă m'aș fi aflat jos în acel moment. Cu ce aș fi lovit invulnerabilul lui corp?

Mă gândeam de asemenea și la sărmanul Myo, care mă lăsase singur în acele momente grele, când moartea ne pândește pe amândoi...

Salvat!

Un zgomot de lopeți care venea din susul fluviului mă făcu să mă uit într'acolo.

La câțiva km. o barcă mică, în care nu puteam vedea ce era, înainta cu repeziciune în josul apei, spre mine.

Așteptam plin de speranță.

Când barca se mai apropiase, văzui, spre cea mai mare bucurie a mea, că în barcă erau cei doi tovarăși ai mei: fermierul și negrul său.

Barca acostă în dreptul luminișului. Amicii mei mă credeau acolo. Începu să strig cât puteam mai tare pentru a mă auzi; când de odată Myo eși dintr'un stuf de trestie și apropiindu-se de ei, începu să le vorbească.

De sigur le povestea cele întâmplate.

Îmi continuaii strigătele cu mai multă putere.

În fine înțelesei că am fost auzit, că o detunătură de pușcă îmi răspunse și îi văzui pe toți trei venind spre pădure.

Din cauza strigătelor mele și a descărcăturii de pușcă, hipopotamul începu să se neliștească.

Cum văzu pe tovarășii mei, care se apropiaseră, se repezi înaintea lor; însă o ploaie de gloanțe se abătu în gura lui deschisă, gata de a ataca.

Animalul scoase un muget înfricoșător și se repezi din nou.

În acest timp eu sării jos.

O altă salvă de gloanțe îl primi.

Dușmanul meu, care primise în gură

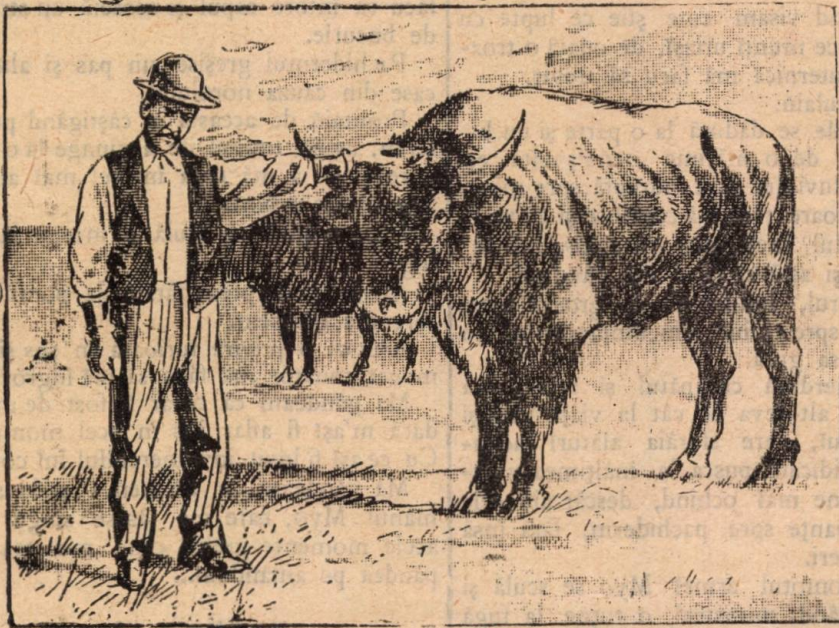
o mulțime de răni mortale, scoase un ultim muget de durere și căzu la pământ într'un lac de sânge.

După o scurtă convorbire, în care le povestii și mi povestiră toate, hotărîm ca, urcându-ne cu toții în barca pe care fermierul o luase de la amicul pe care îl vizitase, să mergem în satul Bago, unde fusese amicul meu cu o oă mai înainte.

Din sat să luăm câți-va oameni cari să ne ajute la transportarea cadavrului teribilului meu dușman.

De aceea lăsarăm locul hipopotamul mort și ne urcarăm în barcă. Cei doi negri începură să vâslească și barca pornind în susul fluviului, începu să despicapele lui spumegoase.

I. N.

Boii sălbateci din Far-West

Boii sălbateci din Far-West

Am vorbit de mai multe ori în ziarul nostru despre bizoni, interesanta specie lăsată pradă lăcomiei vânătorilor de blăni, de indiferența guvernului american.

Dar chestiunea aceasta nu este încă terminată.

Inspăimântați de dispariția aproape completă a imenselor trupe de bufalos, care acum ar putea forma pentru Far-West un adevărat izvor de bogăție, Americanii încearcă acum să salveze cele de pe urmă rămășițe ale speciei.

Niște capitaliști bogați au cheltuit sume enorme pentru capturarea celor de pe urmă bizoni, în scopul de a-i scăpa de urmărirea indienilor și a aventurierilor. Niște imense parcuri au fost construite pentru bizonii prinși.

Guvernul a urmat exemplul acesta, cumpărând mai multe bande, pe care le-a reunit în faimosul Yellowstone Park, de la picioarele munților Stâncoși.

În timpul din urmă, câți-va crescători au încercat încrucișări cu rasele de boi domestici.

Fericitele manifestări ale acestui sis-

tem s'au arătat îndată. Din 800 de capete, câți erau în 1895, numărul bizonilor s'a ridicat progresiv până la două mii, fără să se mai pue la socoteală o mică trupă, care, după spusa aventurierilor, s'ar fi refugiat în nordul Canadei.

Rezultatele acestea se datoresc mai mult inițiativei private de cât intervenției guvernului federal.

În privința încrucișărilor, după ce s'a încercat mai întâi rasa boilor din Texas, care a dat rezultate nenorocite, pentru că mai toți viteii mureau și cei cari trăiau aveau o blană foarte proastă; după ce s'au mai încercat și alte specii, s'a observat în sfârșit că metisul obținut cu rasa irlandeză Galaway dădea rezultate excelente, atât din punctul de vedere al vitalității cât și din acel al blăni.

O nouă industrie luase naștere. Astăzi sunt în Statele-Unite cinci sau șase ferme, în care se lucrează cu activitate la încrucișarea speciei Galaway cu specia bufalo.

Naturaliștii americani au crezut că se cuvine să dea o denumire particulară acestei noi specii; au botezat o cu numele de «Cattloes», termen obținut din prima silabă, a cuvântului cattle (turmă) și ultima silabă a cuvântului buffalo.

Viitorul acestei industrii? Până acum, este greu să ne pronunțăm.

Se afirmă totuși, că noua specie rezistă mai bine de cât boul rigurosității climatului, și se mulțamește cu o hrană mult mai proastă de cât cea reclamată de bizoni.

Se crede de asemenea că blana acestui metis, după o lungă muncă de selecție, va putea să egaleze în frumusețe frumoasa blană a bizonului, care astăzi nu se mai găsește de loc, și acum vre-o douăzeci de ani se cântărea cu aur.

Prin urmare spre a ne putea pronunța într'un mod hotărâtor, trebuie să așteptăm ca specia cattloes să fi devenit mai numeroasă. Până acum nu există de cât numai vre-o câte-va sute de indivizi.

Ori cum, trebuie să admirăm voința americanilor, cari în dorul lor de câștig, nu se sperie de nici una din piedecile pe care le aruncă în cale natura, și merg cu perseverență înainte, spre ajungerea țintei urmărite.

Bufalo

ATACAȚI DE PISICI SĂLBATICE

Compania Hudson Bay, de mai multe ori seculară, își întinde operațiile sale comerciale de la Atlantic la Pacific și de la hotarul Statelor-Unite până în țările arctice. Ea are agenți în toate părțile acestea construind fortuși, cari servesc de depozite de mărfuri și tot odată și de adăpost funcționarilor trimiși în inspecții. În timpul din urmă, doi funcționari Johnson și Skinner fuseseră însărcinați să inspecteze stațiunile din Alasca.

Era pe la sfârșitul lui Martie. Sania trasă de 6 câini, aluneca ca o săgeată pe zăpada încă tare. Călătorii voiau să ajungă la fortul Lomarche mai înainte de a se înopta de tot și își siliau câinii căci mai aveau vr'o 20 km. de făcut. Se lăsase ger și aerul era atât de curat în cât cele mai mici sgomote se auzeau foarte bine. Sania trecu de pantele de la Vapichan și aluneca acum pe ghiața râului Vioska. Johnson tocmai spunea că au avut norocul să nu se întâlnească cu lupi, când Skinner ascultând puțin zise speriat:

— Johnson, suntem pierduți! Ia ascultă!

Cu toate că privirile celor doi agenți nu descoperiră nimic, totuși lătrăturile câinilor și agitația lor arăta că pericolul este mare. Abia după o jumătate oră de drum în galop văzură călătorii că instinctul câinilor lor nu se înșelase. În urma lor, la mai mulți kilometri, o gloată încă nedistinctă acoperea suprafața fluviului urmărindu-i cu o iuțeală nemai pomenită.

«Lupi!» se gândiră ei și puseră mâna pe carabine.

Distanța între urmărit și urmăritor se micșora văzând cu ochii. Ghița rău-lu nu mai ajungea cetel de fiare; ea acoperea și amândouă malurile. Johnson se aplecă afară din sanie și zise:

— Nu sunt lupi! Sunt... pisici!

— Pisici?! răspunse Skinner mirat.

Ei nu mai auziseră de cete de pisici sălbatice, cari să urmărească pe oameni ca lupii.

Ceata ajunsese la o bătaie de pușcă. Se putea distinge foarte ușor ochii rotunzi și dinții ascuțiți ai animalelor. Johnson și aduse atunci aminte de o poveste auzită de la un bătrân agent și pe care el o luase drept minciună. Spunea că niște călători fuseseră urmăriti de o ceată de mai multe sute de pisici și că abia scăpaseră cu fuga.

Pisicile acelea sunt urmașele unei perechi de pisici aduse acolo de un aventurier*) care văzând că animalele cu blană sunt gata să dispară, se gândise să le înlocuiască cu pisici. La început le hrănea el, dar mai târziu se duse să caute aur și își părăsi «turma», care de atunci trebui să-și caute singură hrana în acea pustie aproape vecinic înghețată.

Călătorii trebuiau să se apere și pe când Skinner îndemna câinii la fugă, Johnson descărcă carabinele în rândurile dese ale pisicilor. Căzură mai multe. Atunci vecinele lor se repeziră și le mâncară. Totuși ceata nu se opri. Funcționarul se hotărâră să-și vândă scump viața, când la o cotitură a drumului zăriră o casă de lemn părăsită și se îndreptară spre ea pentru ca de înăuntru să se apere mai cu folos.

Pisicile nu erau de cât la vr'o 50 de metri de ei, când săriră din sanie lăsându-și câinii la voia întâmplării și fugiră spre clădire. Câinii se apărură dând timp stăpânilor lor să se baricadeze în casă, dar rezistența lor fu scurtă; înconjurată de toate părțile, biete animalele fură mâncate de vii. Pisicile se băteau apoi pe câte o fașie de carne.

După ce isprăviră, pisicile se apropiară încet de clădire și când se ascunse luna după un nor, funcționarul văzură cu groază că sunt înconjurați de un cerș de ochi strălucitori, cari se înmulțeau mereu. Câte-va pisici încurajate de tăcere începură să dea ocol casei. Dacă descopereau o mică gaură sau dacă vr'o scândură putredă se rupea sub ghiarele lor, atunci toată ceată ar fi dat asalt.

— Să aprindem un foc! strigă Johnson, numai focul le poate opri să înainteze!

Lângă casă, la câțiva metri depărtare, era o grămadă de lemne rășinoase. Johnson deschise puțin o fereastră și țipând, descărcă ultimele gloanțe în pisici. Profitând de panica ce se produsese, Skinner se furișă pe o ușă și dădu foc lemnului. Într'un minut grămadă era înconjurată de flăcări înalte. Johnson se gândise

bine: pisicile speriate se dădură înapoi, sburlindu-se și ținând ochii asupra focului. Dar această frică ținu puțin. Fu dat asediului să asiste la un spectacol unic.

Legile eredității sunt până în ziua de astăzi un mister de nepătruns. De sigur că nici una din acele pisici sălbatice nu văzuse focul vre-o dată, dar strămoșii lor s'au răsfățat când-va în colul unei vetre. Oare acel gust de foc al pisicilor domestice nu era și în sângele pisicilor sălbatice?

După ce prima frică trecu, pisicile se opriră din mișcarea lor de retragere pentru a privi curioase cum arde focul. Mișcarea flăcărilor le dădu îndrăzneala să vească. Din depărtare, căldura le plăcu și apoi încet, încet se apropiară.

Îndată se iscă o luptă, căci toate voiau să fie în rândurile din față. Asediații vedeau cum își rotunjeau spatele într'un mod leneș, cum se întindeau și cum dădeau din cozile lor stufoase și pestrițe. În fine când focul se mai potoli, cele din față se culcară în cenușa caldă după cum făceau și strămoșii lor. Atunci se arzi printre pocniturile flăcărilor o sfârșitură regulată și puternică. Ceata de pisici adormi!

Dar ori cât de curios fu spectacolul, era periculos să mai aștepte deșteptarea animalelor. Două ore mai târziu cei doi funcționari ajunseră sfârșitul de oboseală la fortul Lamarche.

Ploestii.

Z. Bărbulescu

Ultima expediție a unui aventurier

— Urmare —

— Duceți-vă și aduceți tot ce ați lăsat domniilor acestia acolo, zise don Ignatio poruncitor, întorcându-se spre oamenii săi.

Mexicanii plecară; dar nu găsiră de cât două armele prietenilor noștri, și o simplă figurină.

— Iată tot ce am găsit, stăpâne; celelalte au fost zdrobite în picioarele cailor.

Cei doi savanți se repeziră spre acea unică rămășiță a colecției lor.

— O fericire!.. Era tocmai celebrul Budha cu trei capete.

— Așa dar, întreabă Trompet, este adevărat că oamenii aceștia n'au voit să ne asasineze?

— Da, răspunse Gerald; mulțumită lor, am scăpat de o moarte sigură.

— Da?... Dar atunci, dacă așa este, de ce nu sunt bolnavi și caii noștri?

— Pentru cuvântul foarte simplu că animalele stând în picioare au fost mai departe de stratul de gaz otrăvitor, pe când noi ne-am cufundat într'insul.

După aceea, tinărul se adresă lui don Ignatio, și stringându-i mâinele îi zise:

— Mulțumesc, caballero; îți mulțumesc și pentru tovarășii mei și pentru mine.

— Și acum, lasă-mă să-ți spun cine suntem noi.

— Și-ți povestesc toate întâmplările pe care le cunosc cititorii noștri.

— Sărmanul meu copil! murmură don Ignatio, compătimitor, și când mă gândesc că eu te credeam șeful unei trupe de bandiți!

Am auzit adese ori vorbindu-se despre tatăl d-tale; e un om care a făcut mult rău trupelor noastre, dar toată lumea trebuie să recunoască. Într'insul un militar valoros și cinstit.

După o pauză de un moment, mexicanul continuă:

— Mi-ți cu neputință să vă ofer ospitalitate în pavilionul care mi-a mai rămas după incendiu. În toate zilele trec soldații pe acolo, și dacă ați fi descoperiți aceasta ar însemna moartea și pentru d-tră și pentru mine. Și apoi, cine știe cât timp va mai dura războiul acesta blestemat!

«Urmăți statul meu: până la frontiera Statelor-Unite, nu mai sunt de cât vre-o cinci-zeci de leghe; treceți pe teritoriul american, și de acolo vă va fi ușor să înaintați până în acea parte a Mexicului, în care se află compatrioții d-tră.

«Astăzi veți fi oaspeții mei, dar mâine în zorii, trebuie să plecați la drum.

— Dar soldații cărora le-am trimis gloanțele noastre de argint? întrebă Trompet, mereu bănuitor. Ce vor face dinșii, văzându-ne?

— Soldații aceștia nu s'au oprit de cât foarte puțină vreme la mine. După plecarea lor, omul meu de încredere mi-a povestit tot ce se întâmplase.

«Un singur amănunt uitase să vă dea: să nu vă opriți în valea aceasta.

După o oră de odihnă, amicii noștri se reîntoarseră la don Ignatio, și a doua zi, în zorii, își luau rămas bun de la dînsul.

— N'am ce zice, e un om foarte cum se cade, murmură Trompet; trebuie să lăsăm o amintire.

Și scoase din buzunar vre-o patru pietre cu reflecte metalice.

— Senor, zise dînsul, întinzându-le lui don Ignatio, am cules petrele acestea la jumătate cale, între mina d-tale și mormintele din care domniile acestia au cules atâtea fleacuri. Sunt grele ca

plumbul, și nu m'aș mira de loc dacă mi-ar spune cine-va că sunt de aur.

Don Ignatio luă pietrele și le examină un moment cu atenție.

— Mulțumesc, amigo, zise dînsul cu simplitate.

După o ultimă stringere de mână, după o ultimă urare de călătorie bună, amicil noștri se îndreptară spre frontiera Statelor-Unite.

CAP. II.

La frontiera americană.—Prizonierii.—O cunoștință veche.—Un indian cu ochii albaștri.—Razboiul negri.—Eliberarea.—Fuga.—Incurcătura doctorului.—Asasinatul.

Gerald și tovarășii săi își continuară drumul, trecând neîncetat prin mijlocul detașamentelor de «guerilleros» cari circula în toate părțile. Se vedea bine că teatrul luptei nu era departe; de mai multe ori amicil noștri auziră tunurile buindu în dreapta lor.

Francezii nu erau departe; un mic înconjur pe teritoriul Statelor-Unite, și Gerald avea să se afle lângă tatăl său.

Inoptase; era o noapte neagră ca infernul. Toată ziua nu văzuseră în cale nici un mexican, și nu se puteau teme că vor fi surprinși.

După ce mâncară câte ceva în grabă, și dădură drumul cailor într'un câmp de mei, amicil noștri se culcară; fie-care dintre ei adormi cu gândul că aventurile erau sfârșite, și că de acum înainte avea să se mai poată odihni puțin.

— Cine-î? se auzi de o dată o voce sonoră, întrerupînd tăcecea nopții.

Gerald sări în picioare:

— Francezii! strigă dînsul vesel.

Prietenii săi îl înconjurară, cu puștile în mână.

— Bănuiam eu! se auzi din nou vocea străină.

Și apropiindu-se de Gerald, îi ilumină fața cu razele unei lanterne oarbe.

— Sunteți pe teritoriul american, a-
dăugă dînsul ironic.

«Jos armele!»

Tânărul căpitan răspunse cu mândrie:

— Noi nu suntem soldați, ci niște simpli călători. Și după câte știu eu, pe teritoriul Uniunii toată lumea are voie să poarte arme; de aceea și noi le vom păstra pe ale noastre.

Și apoi cine ești d-ta?

Drept ori-ce răspuns, necunoscutul sueră îndelung. Aproape îndată, apărură vre-o cinci-zece de negri. Purtau cu toții costumul închis al trupelor americane, și fie-care dintre ei era înarmat cu câte o carabină americană.

— Arma la umăr! comandă șeful lor.

Era o amenințare de masacrare.

Cu toate acestea, Gerald nu se lăsă intimidat.

— Te întreb din nou: Cine ești d-ta?

— Sunt ofițerul însărcinat cu paza frontierei răspunse cel-alt; mâine, veți putea vorbi cu șeful meu. Până atunci, vă declar prizonieri; și dacă..

— Fie, răspunse Gerald; o noapte va trece repede.

Își predară cu toții armele și pîniră înainte.

După o jumătate de oră de mers, ajunseră în campament, și fură închiși într'un hambar.

— Un ofițer va veni mâine să vă recunoască, li se spuse, și fură lăsați singuri...

În adevăr, a doua zi, dimineața, un ofițer apărură.

— D-tră faceți parte din «contra-guerilla», zise dînsul, fără să mai întrebe. Sunteți de curând angajați, și n-ați avut timpul să îmbrăcați uniforme. Veți rămâne prizonieri până la sfârșitul războiului.

Gerald, care cunoștea bine limba engleză, răspunse cu mândrie:

— Dați-mi voce, domnule; vă repet că noi nu suntem soldați. Suntem niște simpli călători, întovărășiți de servitorii noștri.

— Pașapoartele d-tă? întrebă cel-alt. Gerald se întoarse spre Trompet.

— Pașaportul unchiului meu?

— Iată-l căpitane.

— Ah! ah! exclamă ofițerul, izbucnind într'un hohot de răs. D-ta ești căpitanul bandei; singur te-ai trădat.

«Nu mai este nevoie să-mi arătați hărțile acestea; veți sta aici până la sosirea comandantului, care va hotărî locul d-tră de închisoare.

Și se îndreptă, fredonând o arie de operetă.

— Naiba să te ia! zise Gerald, întorcându-se spre Trompet.

Acesta se întoarse la rândul său spre Chapardo.

— E vina ta; tu m-ai învățat să-ți spun căpitan.

Fostul hangiu n'avu timpul să-și răspundă, căci ofițerul se reîntoarse, întovărășit de comandantul șef al trupe.

Acesta avea brațul drept legat într'o eșarpă.

Abia se apropiase de prizonieri, și începu să strige mânios:

— Bandiților! Acuma v'am prins! Acuma vă veți căpăta pedapsa!

Și aruncă o privire repede de jur împrejur.

— Unde este femeia? și adresându-se lui Gerald:

— Aventurier ordinar!... Unde este frații tăi?

Amicii noștri rămaseră ca trăzniți. Aveau în fața lor pe ofițerul care comandase trupele americane când cu masacrul de pe teritoriul Apașilor.

— Domnule locotenent, zise comandantul, întorcându-se spre ofițerul său, oamenii aceștia au spus adevărul. Nu sunt soldați; sunt niște asasinii ordinari. Măine chiar, vor fi conduși spre cartierul general; până atunci, d-ta îmi răspunzi de dînșii.

— Unde este mama ta? întrebă dîn-

sul, adresându-se din nou lui Gerald. Răspunde, fiu de saltimbancă!

Tânărul făcu două pași înainte, amenințător, și oprindu-se în fața ofițerului, îi răspunse, cu vocea găfăitoare de mânie...

— Ești un netrebnic și un laș! Numai în fața generalului d-tale vei spune cine sunt, și în ce împrejurări am făcut cunoștință cu d-ta, pe teritoriul american. Sunt sigur că după ce șeful d-tale va cunoaște adevărul, ne va pune în libertate.

Și atunci vei avea să-ți plătești scump obraznicia; te voi uide într'un duel. Voi fi fără milă cu d-ta, cum este cine-va cu un câine turbat.

Ofițerul făcuse un pas îndărăt.

— Mizerabili! aceștia să fie legați îndată! ordonă dînsul. Și plecă furios. Ordinul comandantului fu executat fără întârziere. După aceea, doi oameni fură lăsați de pază la ușa hambarului.

Ofițerul, după ce examinase totul cu proprii săi ochi, plecă asigurat.

Sergentul însărcinat cu paza, găsi de cuvîntă să cerceteze puțin bagajele prizonierilor. Asta numai pentru ca să-și facă datoria. Din întâmplare găsi pe acolo câte-va sticle cu alcool.

Alcoolul este făcut pentru a fi băut, și sergentul nostru bău, fără economie, ca din bunul altuia.

Această liberalitate însă, îl cam ameți puțin, și îi provocă un somn care nu era de loc la locul său.

Unul dintre soldații de sentinelă se apropiă de dînsul și-l pipăi. Văzându-l că doarme adânc, făcu semn camaradului său, care pătrunse îndată în hambarul prizonierilor.

Merse drept spre indianul care comanda trupa Peilor-Roșii.

— Din ce trib face parte fratele meu? întrebă dînsul, cu voce înceată, și-l arătă o figurină pe care o avea atârnată în jurul gâtului.

Noi ascultăm de ordinele Vulturului Negru, răspunse indianul.

Și adăugă:

— Fratele meu cu ochii albaștri, face parte fără îndoială din marele trib al Scandilor?

— Fratele meu nu se înșeală, răspuns cel-alt. Americanii ne-au oprit de a mai pescui în riș și ne-au spus: Să veghiăm și să faceți prizonieri pe toți oamenii albi care vor veni de cealaltă parte a marelui lac. Dînșii vin cu intenția de a cuceri terenurile de vînătoare ale Indianilor.

— Americanii sunt cu nerușinare. Dînșii ne-au furat jumătate din teritoriul nostru. Și dacă n'ar fi fost oamenii albi pe care-i veți aici, întreg tribul nostru ar fi fost măcelărit. Ofițerul care are brațul legat pe piept, comanda trupele americane.

— Amicii Apașilor știu să înoate?

— Ochiu de jaguar! se auzi vocea sub-ofițerului, de afară.

VIDINUL

— IMPRESII —

Indianul eși din hambar și se apropia de Yarku.

— Prizonierii sunt la locul lor? întrebă sergentul. Bietul om pierduse noțiunea exactă a timpului.

— Da, răspunse indianul; războinicii mei îi păzesc bine.

— Trebuie să vegheai cu atenție; francezii aceștia...

Limba i se încurcă și adormi din nou. În timpul acesta, înăuntru, indianul pusesse câte-va întrebări tovarășilor săi albi.

— Știi să înotați?

Toți știu, afară de doctor.

— Și să vă scufundați?

— Ca niște castori.

— Bine; cu domnul doctor mă voi însărcina eu.

Indianul Scandi se reîntoarce.

— Ei bine?

— Amicii Apașilor știu să înoate ca niște pești.

— Atunci, astă seară chiar, vor fi liberi.

— Dar armele noastre? întrebă celalt.

— Când va înnopta, răspunse omul Scandi, prizonierii vor eși, și vor merge drept înainte, până voi da peste un râu.

Se vor arunca în apă și vor merge în direcția ei.

«Când vor ajunge acolo unde malurile sunt formate numai din stânci, nu vor mai fi pe teritoriul american.

«Atunci, fratele meu va îngâna șueratul glontelui, și un om se va ivi, cu o luntre. Fratele meu îi va arăta acest cap de șarpe, și-i va spune că este trimis de ochiul de jaguar la Ursul Alb, care este șeful suprem al oamenilor Scandi.

«Ursul Alb este amicul Vulturului Negru. El va face totul pentru frații mei».

Și zicând acestea se îndepărta.

— Da, murmură, doctorul, care-l privea cu cea mai mare atenție; indianul acesta este un descendent al oamenilor de la nord. Părul său blond, ochii săi albaștri.

— Peste puțin, ușa se deschise din nou, și doi negri apărură, aducând de ale mâncărei.

— Iată dejunul vostru; până de seară nu veți mai mânca nimica.

După mâncare, prizonierii fură legați din nou. Aceiași operație fu repetată și seara.

După ce înnoptă, soldații indieni fură schimbați cu războinicii negrii.

Prizonierii rămaseră în întunericul cel mai complet.

— Fără îndoială că mâine vom fi conduși spre cartierul general, începu Trompet; îmi vine să râd de pe acum, când mă gândesc la mutra pe care va face-o domnul comandant, când va afla că căpitanul nostru este fiul unui general francez.

— Tac!, îl întrerupse indianul, apucându-l de braț.

(Va urma).

Despre Bulgaria sunt multe ne judecări. Cine însă a avut prilejul de-a vizita nămintul Bulgariei și a cunoaște obiceiurile, felul de trai al Bulgarilor, e de altă părere. Am totuși cunoaște afirmațiunile false cu prilejul unei călătorii de plăcere.

Bulgarii — în genere — sunt oameni înalți, robusți, iar la față chiar frumoși. Femeile, din contra, sunt pipernice, urâte, cu pielea brună. Portul lor național se apropie de cel al țărănilor noștri. Predomină însă, și la ei uratul obiceiului ca femeile, fetele în deosebire, să-și vopsească fața cu roșu.

Vidinul e interesant. E interesant atât din punctul de vedere al progresului modern cât și cel istoric. Orașul, din auzite, e destul de cunoscut. A fost un centru important în timpul războiului din 1877—78.

Fostul oraș turcesc își mai păstrează și azi aspectul caracteristic, oriental. Însă de jur-împrejurul său, al cetății — se ridică azi un nou oraș — cu case mari, spațioase, e noul Vidin. Incontestabil, această cetate a fost una din cele mai rezistente. Azi încă, zidurile ei sunt de o impozantă falnică. Spre a pătrunde în Cetate, treci podul care e unica legătură cu lumea exterioară. De jur-împrejurul zidurilor sunt largi șanțuri, care fiind alimentate în mod natural de Dunăre, se pescuiesc în ele cantități însemnate de pești.

Zidul ocitor e boltit de-alungul formând încăperi, care pe timpul războaielor serveau de magazii de muniții. Intrarea din fața podului îți probează grosimea erormă a zidurilor; erau groase de 9 metri.

Temnițele înfiorătoare îți arată gurile negre, povestindu-ți par'că de grozăviile vremilor apuse. Intrarea are forma unui tunel, ast-fel că, cum intri ești într-o semi-obscuritate misterioasă, iar deschizăturile temnițelor cu lanțurile grele, ruginite, te înfioară. Cerșetorii și schiloziți, uniți după timpul războiului, îți redau iluzia acelor timpuri. Înăuntru, orașul e clădit în formă de circonferință, iar de jur-împrejur, între oraș și întări-turi, e spațiu lăsat pe care se circulă.

Cum am pus piciorul pe prima stradă, am simțit impresia desăvârșită, că mă aflu în cel mai oriental oraș. Străzile sunt atât de strâmte în cât abia o trăsură poate trece. Casele sunt niște gropi întunecoase, iar cele mai bune niște adevărate ruine. Cafenelele sunt în față cu câte un ceardac, în care turcul își ia proverbialul șerbet sau cafeaua aromatică însoțită de o narghilea cu tutun. Cădanele pe care le vezi pretutindeni, obiectul atâtor povestiri romantice, în realitate nu sunt de cât niște momâi învelite în disgrațioase halaturi. Iar ochii

care se văd prin mică deschizătură din față, nu sunt acei ochi cântați de vișătorii, ci niște ochi sperioși și de-o tăcerură și expresie comună, prea comună. Vidinul, propriu zis, își păstrează și azi aspectul monoton și fără viață. Turcii afluți aci, se pare că nici nu știu și nici nu simt că sunt alte vremuri acum. Ei continuă a-și duce traiul așa cum l-au apucat. Am văzut localuri, carii drept mobilier nu coprinde de cât câte-va rogojinii, așezate pe podeala de pământ, de-a lungul zidurilor.

Apoi gardurile curților sunt de o înălțime obișnuită numai la turci. Mică prăvălioare cu proverbialul rahat, se văd pretutindeni. Nu mai vorbesc de infecția și murdăria de pe drumuri.

Am părăsit cetatea cu impresia că trebuie să mai treacă an, mulți ani pentru ca civilizația europeană să pătrundă și aci. Curios mi s'a părut însă faptul că turcii și bulgarii trăiesc în cel mai deplin acord.

Rozica Erdösy.

BISERICILE DE LA POLUL NORD

Toată lumea cunoaște, sau cel puțin a auzit vorbindu-se despre frumoasele biserici ale Europei, despre acele superbe monumente de arhitectură gotică romană sau greco bizantină. Dar nu toată lumea are idee despre bisericile pe care nenorociții Eschimoși le-au ridicat în regiunile lor glaciale.

Părintele Pek, un misionar care și-a petrecut mai mult de douăzeci de ani printre aceste populații bătute de mânia Domnului, povestește în ce mod creștinii convertiți de dînsul, construiesc temple pentru celebrarea liturghiei de toate zilele.

Una din aceste biserici a fost construită în zăpadă. Altarul și scaunele asistenților erau făcute tot din zăpadă. Și cu toate că nu era făcută din marmură de Carrara, biserica aceasta provizorie, cu trăsături de sculptură grosolane, era cât se poate de frumoasă în albeața ei imaculată.

Era destul ca credincioșii să fie feriți de vîntul glacial care suflă pe acolo cu atîta putere.

O altă biserică, și mai bizară încă, a fost ridicată de neobositul misionar, pe țărmurile desolate de la «Back head Island».

Patruzeci de pîi de focă unite la un loc, formară acoperișul și zidurile, pe cînd interiorul era format din diferite panere și cutii.

Biserica aceasta, unică în felul său, nu

putea să dureze multă vreme. Servia de vre-o cîțiva ani drept credincioșilor, cînd, într-o zi, niște câni eschimoși murind de foame, asaltară edificiul și devorară pielea, oase, panere, fără nici un respect pentru sfintele lucruri.

Exemplele acestea ne arată cît de mare influență pot avea vorbele calde ale unui misionar convins, asupra oricărei populații fie ea chiar sălbatecă.

Vetor.

VIATA IN AMERICA AȘA CUM ESTE

— Urmare —

Un american văzu păpușa, și voi cu orî-ce preț s'o cumpere: fata se împotrivi, dar încăpățînatul american îi oferi pentru ea suma de 1600 franci.

Sfîrșind aceste scurte notițe asupra trecutului orașului San-Francisco, trebuie să mai adăugăm amănuntul demn de știut, că în epoca în care California număra două-sute de mii de bărbați, femeile a-bia dacă erau în număr de 15000! In asemenea împrejurări, e lesne de înțeles de ce primarul orașului a scris în diferite țări, cerînd a se trimite femei, cu asigurarea formală a unor contractări de căsătorii avantajoase.

Am vizitat City Hall și alte monumente ale orașului: școli, biblioteci, închisoare, cluburi, universități, «settlemente» (opere caritabile), etc.

Din toate acestea, aproape nimica particular de reținut.

Nu mai tribunalele se deosebesc mult de ale noastre. Toate desbaterile sunt stenografiate și scrise în registre cu mașina de scris. Toate registrele se scriu cu mașina; se întrebuițează mașine foarte complicate, pentru a putea fi adoptate la toate soiurile de registre, dar funcționează minunat de bine.

Camerile sunt tapisate peste tot, așa în cît nu se aude nici cel mai mic zgomet.

Judecătorii ascultă cu simplitate durerile împricinaților; advocații pledează cu mâinele în buzunar, fără emfază, fără patetic.

Am asistat într-o ședință, la un divorț. Femeia pleda împotriva bărbatului. Era o femeie destul de drăguță; se plîngea că bărbatul o maltratează și nu-l lasă de cheltuială. Bărbatul răspunse liniștit că soția sa îl exaspera în toate ocaziile, cu caracterul ei nesuferit.

Sentința a fost pronunțată în defavoarea bărbatului. Așa se întâmplă în tot-d'a-una lucrurile.

Se pare că America este paradisul femeilor. Mai ales în California divorțul se obține foarte lesne; sunt șase mo-

tive: adulterul, lipsa de hrană, părăsirea domiciliului, beția, condamnările pentru delict și «mental cruelty» (extrema cruzime). Acest din urmă motiv este invocat în cele mai multe cazuri.

În el se cuprind injuriile și disprețul.

*

Mi s'a arătat în treacăt tezaurul municipal, o casetă enormă prevăzută cu niște mecanisme foarte ingenioase. Casetă aceasta conține 15 milioane de franci în aur.

Catalogul bibliotecii publice este foarte ingenios: o bandă de hîrtie înfășurată care se învîrtește cu ajutorul unei manivele.

Numele autorilor sunt scrise în ordine alfabetică și pentru fie-care literă există câte o bobină. E cît se poate de simplu și practic. Cînd mă gândesc că la atîtea biblioteci îți trebuie o oră întreagă pentru ca să poți căpăta o carte!

* *

În California școlile primare se numesc școli de gramatică. Băieții și fetele învață la un loc. Modul de predare e ca pe la noi; numai că copiii sunt foarte serioși. Fetele, mai toate drăguțe, par a fi și mai serioase încă de cît băieții. Unele dintre ele, cu toate că sunt mici, au pieptul și șoldurile aproape formate.

Printre copiii americanilor am văzut amestecați și cîțiva japonezi; numai chinezii nu sunt primiți, sub cuvînt că ei nu se îmbracă ca toată lumea.

Am întrebat pe directoarea unei școli dacă nu crede că educația aceasta a băieților la un loc cu fetele ar putea fi primejdioasă. Dînsa m'a privit mirată, părănd că nu înțelege întrebarea mea și mi-a răspuns că nici odată nu se gîndise la așa ceva.

În adevăr privind și eu mai cu atenție purtarea copiilor, m'am putut convinge lesne că temerile mele nu erau justificate.

Disciplina în școlile primare joacă un rol de căpetenie; se fac exerciții în fiecare zi. Așa, de exemplu, manevră în caz

de incendiu. Am văzut și eu o asemenea experiență. Directoarea a sunat alarma de incendiu. Elevii au golit clasele în cea mai mare ordine și în mai puțin de cinci minute.

Și cum nimeni nu știe cînd este în adevăr sau nu incendiu, îmi explică directoarea, lucrurile se petrec tot așa și într'un caz de incendiu.

Am notat salariile institutoarelor; cît la școlile primare predau lecții numai femeile, bărbații ne voind să primească niște lefuri așa de mici.

Directoarea încasează 750 franci lunar; profesoarele încep cu 300 de franci și ajung lesne la 400. Toate acestea însă sunt socotite în dolari, adică 150, 60 și 80 dolari.

* *

În San Francisco sunt 33 de cluburi ale femeilor.

Toate aceste cluburi sunt federate. Acțiunea lor este reală și puternică. Mulțumită acțiunii acestor cluburi, parlamentul a hotărît o sancțiune specială pentru copiii criminali. Cluburile din California trimiseseră delegați la Sacramento pentru a pleda în favoarea acestei reforme.

*

Am văzut cu propriii mei ochi ce este boicotajul. Treceam într-o seară prin Market-Street, principala stradă a orașului. În fața unui restaurant un om se preumbla cu pași mărunți, strigînd în gura mare: «Muncitori, să nu mai intrați în restaurantul acesta; patronul său este dușmanul uniunii lucrătorilor». Patronul stătea în pragul prăvăliei sale, surîzînd cu nepăsare.

Mi s'a spus că omul acesta coborîse prețurile fixate de syndicatele lucrătorilor și sporise numărul orelor de muncă.

Atunci uniunea delegase pe unul dintre membrii săi pentru a da de veste tuturor uniuniștilor. Și pe acolo toți lucrătorii fac parte dintr-o uniune.

Timp de mai multe zile delegatul a fost nelipsit de la locul său. Incetul cu incetul restaurantul a început să se golească. Patronul încetase de a mai suride și în cele din urmă a trebuit să se declare învins.

*

Am vorbit mai sus despre prețurile fantastice care circula în oraș acum vre-o cinci-zeci de ani. Astăzi prețurile acestea au mai scăzut, deși au rămas mereu destul de ridicate în comparație cu cele de pe la noi.

În schimb medicii au niște prețuri uimitoare.

Citiți tariful:

Prima vizită a unui medic se plătește cu 50 franci; celelalte vizite cu câte 25 franci. Un certificat al unui medic se plătește cu 100 franci. O verificare de moarte 250 franci. O operație la cap costă 750 franci; cura unei fracturi 2500 fr.; tăierea unui abces 250 fr., etc., etc. Prețu-

rile acestea au fost fixate de sindicatul medicilor din San-Francisco; le-am copiat dintr'un catalog oficial al corporației.

Un fapt semnificativ, pe care 'l știu toată lumea din San Francisco:

Consulul francez de aici n'are telefon! Franța îi servește un salariu foarte mic în comparație cu scumpetea traiului de pe acolo. Iată câte-va cifre:

Nu poate cumpăra cine-va lapte de mai puțin de cât un franc.

Ouăle costă patru lei duzina.

Untul, patru franci litra.

Servitori sunt plătiți cel puțin cu 75 lei lunar. Afară de asta, mai cer să aibă o cameră a parte, bine mobilată.

Abonamentul apei costă 25 lei pe lună.

Pentru tuns, 2 fr. 30 Rasul 1 fr. 25.

Văscuitul ghetelor 50 bani.

O cameră mobilată cât de ordinară: cel puțin 130 lei.

Avis amatorilor!

V

Un club de copii

Am petrecut o seară ca invitat, într'un club de copii: «Boy's Club». Cel mai mare membri al clubului acesta au abia 16 ani. Nicădată nu mi-aș fi putut închipui că o asemenea instituție ar putea fi înființată, și mai ales că ar putea să aibă o durată mai lungă.

Președintele acestui club, creatorul lui adică, este d. Peixotto, un om de vre-o patru-zece de ani, având răbdarea și blândețea unui apostol, care s'a consacrat cu totul operei sale. Și-a părăsit propriile sale afaceri, a lăsat de-o parte oricând ambiție, oricând visuri.

Și când te gândești că este un om relativ sărac!

Iată ce va salva America de primejdia unui realizm prea îngust: prezența unor oameni ca d. Peixotto, care au lăsat de o parte interesul lor personal și dorința de a face avere cu orice preț, pentru a nu se ocupa de cât de alții. E adevărat că oamenii aceștia nu sunt tocmai deși, dar oricum tot îi mai întâlnești din când în când.

Sora d-lui Peixotto, d-ra Fesie, este poate cea mai inteligentă femeie dintre toate pe care am avut prilejul să le cunosc în America. Foarte drăguță, cu niște ochi adorabili, elegantă, duce și dinsa o viață de apostolat. Nu numai că se interesează de toate operele caritabile din oraș, dar este în legătură cu societățile filantropice din toată California și lucrează cu o așa răvnă neîntrecută pentru ușurarea durerilor celor nenorociți. Posedă mai multe titluri universitare; cu toate acestea, mai urmează și astăzi încă unele cursuri, mână numai de dorința de a deveni cât mai instruită, pentru ca să poată fi cât mai folositoare semenilor săi.

În tovarășia ei am vizitat toate operele de educație și instituțiile de binefacere; într-o seară m'am dus și la Boy's Club. Este o casă modestă într'un cartier de lucrători.

Negreșit, casa nu era tocmai luxoasă, nici nu era iluminată «a giorno»; cu toate acestea, domnea pretutindeni o veselie, o curățenie de suflet atât de mare, atât de înălțătoare, în cât te simțea fermecat de la început.

În seara aceea tocmai, trebuia să se facă o alegere pentru reînnoirea biuroului clubului.

Vre-o trei-zece de băieți se întruniră pentru a proceda la vot. Vechiul birou stătea la o masă.

Numele candidaților fură scrise pe bucățele de hârtie; scrutinul fu despuiat cu voce tare. Președintele, secretarul și casierul fură proclamați fără nici o discuție.

Noul președinte (putea să aibă vre-o patru-spre-zece ani) mulțumi asistenței pentru onoarea ce i se făcuse. Tot așa făcură secretarul și casierul.

Toate acestea, cu cea mai mare seriozitate, fără șfială, fără afectare, și fără ca să-ți fi trecut cu-va prin gând că trebuia să ironizeze alegerea.

La noi, copiii de vârsta aceasta ar fi răs unul de altul, s'ar fi rușinat și ar fi făcut și pe persoanele mai în vârstă să glumească pe socoteala lor.

În timpul acesta, d. Peixotto stătea în mijlocul lor, urmărindu-i cu dragoste, dar lăsându-i absolut liberi, să facă tot ce vor pofti. Aplauda și striga împreună cu dânsii, ca un camarad mai mare.

După alegere se dădu un concert; mai mulți elevi cântară cu voci destul de drăguțe diferite bucăți. După aceea jucară o mică piesă comică. Era cât se poate de drăguț. D. Peixotto își avea și dânsul rolul său în această piesă; nu juca nici mai bine nici mai rău de cât copiii, cu aceeași seriozitate ca și dânsii.

La orele zece și jumătate, cu toții se duseră să se culce; dar mai înainte de a pleca, veniră rând pe rând să strângă mână d-lui Peixotto. Era atâta dragoste în strângerile acestea de mână, atâta devotament, în cât fără de voce te simțea mișcat.

Am vizitat toate camerele clubului, și mi s'a explicat pe larg funcționarea lor.

Clubul este deschis tuturor copiilor din cartier, care trebuie să fie prezentați de părinții lor. Dar cum casa este prea mică pentru a-ți putea primi pe toți în același timp d. Peixotto a creat mai multe cluburi, împărțind elevii. Fiecare club are un nume special, și se bucură de autonomia sa proprie. Numai Dumineca pot veni cu toții.

Casa are o bibliotecă, o sală de jocuri, una de gimnastică. D. Peixotto sașu vre-unul dintre prietenii săi, povestește copiilor întâmplări de călătorii, sașu anecdote interesante. Celor mai mari li se

face un curs de economie politică sașu de istorie contemporană.

Clubul are și o fanfară, care cântă destul de bine. Din timp în timp sunt invitați și părinții, și atunci se dau audiții muzicale. Sunt niște adevărate sărbători!

Vara, d. Peixotto face cu elevii săi excursii în celebra vale Iosemiti, care se află la o distanță de 48 de ore de San-Francisco, în Siera Nevada. E un ținut renumit în lumea întreagă, din pricina vegetației sale extrem de bogate, și a pozițiilor sale pitorești. Este un fel de Elveție tropicală, mai întinsă și mai variată de cât cea a Europei. Aici elevii pot vedea arborii cei mai mari din lume, specia «Sequoia», care are o circumferință de 29 metri și 82 metri de înălțime.

Vă puteți lesne închipui cât de mare este bucuria elevilor.

În timpul acesta d. Peixotto le dă lecții instructive de științele naturale.

Nici execuțiile manuale, nici sportul nu sunt lăsate uitării.

Clubul are și o revistă: «Boy's Hour.» redactată și imprimată de d. Peixotto; cu ajutorul unui comitet de redacție, ales de elevi. Revista aceasta are chiar și anunțuri; iată un specimen: «Băieți, să nu mai cumpărați bomboane de cât de la X. Bomboanele acestea sunt lucrate de o femeie, și fabricate din cremă curată și din zahăr natural. Puteți mânca oricât de multe, fără să vă îmbolnăviți!»

Revista conține povestiri de aventuri și de călătorii, scrise pe scurt. Tot aici se mai povestește și viața unora dintre membrii clubului, care se disting cu câte ceva.

Am citit un număr întreg al revistei «Boy's Hour»; dacă aș avea mai mult spațiu la îndemână mi-aș face o plăcere rezumându-l.

Printre copiii care sunt menționați în revistă ca distingându-se prin niște merite mai mari, citez un băiat de 14 ani, care a construit mai multe instrumente mecanice perfecte. De asemenea s'a distins și ca bun muzicant.

Un altul, Walter Downing, de și numai în vârstă de 13 ani, face pe propria sa socoteală afaceri de imprimerie. Toate acestea le face în intervalul pe care-l are liber în afară de școală.

Al treilea este un tânăr fabricant, Raymond Davis, din Portland. Fabricantul acesta care este probabil cel mai tânăr din Europa, a ajuns să câștige câte 250 lei lunar vinzând un fel de pudră specială.

Și așa mai departe.

Așa se pune fundamentul multor opere sociale în America.

VII

Sunt două Universități celebre în Far-West, Berkely, Universitate de stat, și Stanford, universitate privată.

Berkeley este clădită într-o poziție în-cântătoare, la picioarele unei coline, printre alcele plantate cu stejari centenari, în fața băii San-Francisco, având o vedere splendidă spre largul oceanului Pacific.

Nici n'ar putea cine-va să viseze ceva mai magnific de cât poziția acelei clădiri, la apusul soarelui.

În afară de această poziție pitorească, Universitatea Berkeley seamănă cu toate cele pe care le-am văzut în Statele-Unite. O singură diferență, studenții sunt amestecați cu studentele.

Am mai remarcat un amfiteatru natural în care se dau reprezentații și se țin conferințe. Când am trecut pe-acolo, niște lucrători ridică grăbiți o estradă; d. Roosevelt, în turneu, trebuia să țin un discurs.

Pentru Universitatea aceasta, o bogată doamnă americană, d-na Hearst, mama directorului lui «New-York-Journal», a donat 500.000 de franci, destinați numai unui concurs de arhitectură pentru înfrumusețarea universității.

Am văzut diferitele proiecte supuse aprobării juriului; cel mai frumos dintre toate este acela al unui tânăr arhitect francez. Dar, fără îndoială că americanii nu-l vor aproba, pentru că d-lor nu iubesc lucrurile prea estetice.

Cea-laltă universitate a fost creată de văduva unui milionar, care pare să aibă oare-care remușcări, în privința modului cum a fost adunată averea soțului ei.

Universitatea Stanford posedă un capital de 150 milioane de franci, și proprietățile sale au o întindere de 3360 hectare.

În toate părțile întâlnești numai amir-tiri lăsate de modeștii fondatori; nu cred să se mai vadă unde-va asemenea lucru.

O biserică întreagă este dedicată memoriei regretatului domn Stanford!

Fără îndoială, sentimentele moștenitorilor sunt cât se poate de legitime; dar nu ne putem împiedeca de a spune că aici prea s'a exagerat.

Se spune că fondatoarea are mintea puțin cam zdruncinată. Aceasta ar fi, în adevăr, o explicație foarte nemerită.

Din tericire, nu toate operele filantropice au caracterul acesta de naivă vanitate.

Sunt oameni modești, lipsiți de avere, care se devotază operelor caritabile.

Așa numitele «settlemente» sunt niște instituții admirabile. Atât bărbații cât și femeile învață aici tot ce i-ar putea interesa mai târziu în lupta vieții.

Oamenii veniți din toate părțile lumii, se deprind a cunoaște foloasele pe care le pot trage din formarea asociațiilor, federații nouă se formează în fiecare zi.

Spiritul de solidaritate devine din ce în ce mai puternic. Fără intervenția Sta-

tului, fără nici o subvenție oficială, fără nici un control politic, numai prin simpla forță a inițiativei private, se îndeplinesc operele cele mai înalte, cele mai frumoase.

Francezii care locuiesc în California, și-au însușit și dansul geniului organizator, și calitățile de interpretatori ai iankeilor.

Societatea franceză de bine-facere mutuală din San-Francisco, fondată în 1851, a ajuns astăzi la o prosperitate fantastică. Are prea mulți bani, și nu mai știe ce să facă cu ei. Unul dintre membrii societății spunea în glumă:

— Dacă guvernul francez are nevoie de câte-va sute de mii de franci, îi putem pune bucuroși la dispoziția sa!

Francezii au înființat acolo un spital splendid, față de care cele mai multe dintre spitalele Parisului ar rămânea în umbră.

Am sribătuț săliile de operație, și am putut admira aparatele cele mai moderne și mai perfecte.

Societatea care a înființat acest spital, numără 4900 societari, care plătesc fiecare câte 90 franci cotizație anuală, fără a rămânea o singură dată în întârziere.

Până astăzi, fondul de rezervă a ajuns la 2 milioane și jumătate.

Un exemplu mai viu de ceea-ce poate face inițiativa privată când este bine organizată, nici nu s'ar putea da.

VIII

Orașul chinez.

Văzusem cartierul chinez din New-York, dar nu l'am găsit destul de interesant pentru a vorbi de dansul.

Rămăsesem cam deziluzionat și așteptam cu multă nerăbdare să văd renumitul China Town din San-Francisco. Dacă vrea cine-va să-și facă o idee lămurită despre viața chinezilor, fără să se ducă în Chira poate veni aici.

Un cartier întreg din San-Francisco este ocupat de fiit cerescului imperiu; sunt 25.000 de oameni.

În 1848 nu erau de cât trei, doi bărbați și o femeie. La 1 Ianuarie 1850, erau 789 bărbați și 2 femei. Anul următor erau 7 femei.

Și astăzi, din 25.000 de oameni, abia dacă sunt o sută de femei.

În fața năvălirii mereu crescânde a acestei populații muncitoare, americanul a luat măsuri serioase.

Sindicatele lucrătorilor au reușit să obțină o lege împotriva emigrării chineze. Și astăzi, numai foarte puțini chinezi mai reușesc să pătrundă în Statele-Unite; și aceștia cu mare șiretenie.

Ziua domnului în cartierul chinezesc un amestec de nedescris; seara, în străzile luminate cu lămpi electrice, mișca-

rea devine și mai însuflețită încă. Chinezii mișună în totate părțile prin cafenele și prin cluburile de joc. Ușile se deschid și se închid fără întrerupere.

Am intrat și eu într-o cearărie.

O sală lungă, cu lemnăria sculptată; scaune și canapele moi înșirate de-a lungul zidurilor. În această sală vor veni peste puțin Chinezii să-și bea ceaiul și să fumeze opium.

După aceea, m'am dus la teatru. Am cetit în mai multe rânduri descrierea acestor săli foare, prost iluminate, pline de o mulțime de oameni tăcuți și atenți, cu ochii mici negri, cu umerii obrajilor eșii în afară, purtând pălării moi de fetru și coade lungi.

Bărbații stau despărțiți de femei avându-și locurile lor de mai nainte stabilite. Costumele femeilor sunt cât se poate de simple, fără nici o podoabă mai băta-toare la ochi.

Curioasă este naivitatea cu care urmăresc oamenii aceștia jocul actorilor.

Decorul scenei era reprezentat prin câțiva copaci și două scaune. Cortina, o bucată de pânză verde. Cuvintele actorilor erau întovărășite de orchestră, — dacă se poate numi ast-fel o adunătură de gonguri și de țimbale, fără nici un ritm determinat.

Printre artiști — după cum se știe, — nu este nici o femeie; rolurile femeilor sunt ținute de către bărbați complect rași, care se silesc să-și facă vocea cât mai ascuțită posibilă.

Tovarășul meu îmi explică subiectul piesei, care era cât se poate de copilăros; peripețiile erau și mai naive încă.

În sală, în locul vânzătorilor de zaharicale obișnuiți prin teatrele populare de la noi, se preumbla un vânzător de trestie de zahăr, și după câte am putut observa, negoțul mergea destul de bine.

Între acte, ni s'a îngăduit să vizităm «foaerul» actorilor; era o sală umedă, murdară, desgustătoare, plină numai cu borcane de farduri grosolane. O oglindă lată de zece centimetri, atârnată într'un perete servie întregii trupe.

Ni se părea că ne asfixiam; am eșit din această sală coborând niște trepte de lemn și am pătruns în niște coridoare subterane, foarte strâmte.

Erau niște chichinețe lipite de aer, un labirint înfiorător de săli înguste, care aveau niște imitații de paturi.

În aceste paturi dormeau chinezii, uni peste alții, făcându-și impresia unor pachete aruncate la întâmplare.

De ziduri erau atârinate niște zdrențe, fără nume, împrejurul cărora se îngrămădău sute de gândaci. Aceasta era o casă a orașului chinez.

(Va urma)

loace să întreburi ze pentru a-î înblânzi.

Bătăia era gata să înceapă. Târgurile acestea nu se puteau sfârși fără vârsare de sânge.

Și Rocabol nu mai sosea. Numai dânsul știa să pue capăt impertinenței celor două femei.

Dânsul, care de obicei era așa de exact, nu apăruse încă, cu toate că ora fixată trecuse de multă vreme.

Bandiții începeau să fie neliniștiți. Nu cum-va se întâmplase vre-o aventură supărătoare?

Adevărul este că ziua aceea nu fusese pentru Rocabol de cât o urmărire de ore nebune. Exaltarea de dimineață îl îmbătase. Avea unele zile de entuziasm sălbatec, când era de o activitate prodigioasă, mai presus de orî-ce închipuire. Instinctele sale cele mai criminale se deslănțuiau atunci; era cuprins de un fel de furie sălbatecă a crimei. Ar fi fost în stare să înfrunte societatea întreagă, poliția, toată lumea.

În ziua aceea trecuse prin cele mai îndrăznețe aventuri, și-și făcuse plăcere lăsând pretutindeni în urma crimelor pe care le făptuise, numele său.

La Chaillot intrase într-o casă izolată, legase măr un călugăr, și-l luase hainele; la Porcheron, bruscaseră o monastire întreagă și furase un crucifix de argint. La Pré de Clere pusese stăpânire pe pungile a două studenți.

Dar, lucru mai grav, în plină stradă, căutase ceartă unui gentilon, care se preumbla liniștit, și încrucișase sabia cu dânsul. Cine-va din mulțime, văzând că era vorba despre un duel regulat, se duse să anunțe poliția. Rocabol, care până atunci duelase pentru a se distra, observă apropierea trupei și zise gentilomului:

— Domnul meu, mă iartă, dar nu mai am timp să te iert.

Și-l împlântă sabia între coaste. Apoi dispăru în mijlocul mulțimei. Urmărit cu înverșunare, fusese nevoit să facă numeroase înconjurări pentru a putea scăpa.

Și când ajunse la taverna «Pantoful», mort de oboseală dar cel puțin, crezându-se scăpat, intră ca o bombă în sală, și strigă:

— Dați-mi de băut! Nu mai pot!

Toată lumea îl înconjură, curioasă, neliniștită. După ce se mai liniști puțin, povesti toate aventurile prin care trecuse în intervalul acelei zile. Fie-care din isprăvile sale era salutăată cu ropote de aplauze; bandiții se tăvăleau de răs.

Rocabol însuși râdea. Vanitatea sa de criminal de geniu era măgulită. Povestea cu mândrie că regele făgăduise orî-ce aceluia care avea să-l captureze. Dar dânsul nu se temea de nici unul dintre ofițerii regelui. Râdea și declara că era gata să-l înfrunte pe toți.

S'ar fi zis că în momentele acelea simțesc nevoia de a se îmbăta, de a se exalta pe sine însuși. Nu mai era omul

pe care-l cunoșteau prietenii săi, pe care-l știa Lizeta d'Amblez...

Băutura grăbia activitatea creierului său; de-odată părucă se liniștise, și începu a da ordine oamenilor săi pentru a doua zi.

Apoi, pe la orele două dimineața, porunci tuturor să se ducă pe la cuibarile lor respective, pentru ca a doua zi în zorî să fie gata la lucru.

Părea că redevenise cu totul stăpân pe dânsul; dar în realitate, era extrem de obosit. Nervii îi erau din cale afară surexcitați; suferea, îi era foame. Dar rachiul pe care-l băuse îi ardea gâtul; nu putea să mănânce.

— Hei! frumosul meu căpitan, zise Mignona, mi se pare că cel mai bun lucru pe care l'ai avea de făcut, ar fi să tragi un somn... Voști să-ți aduc aici o saltea?

— Nu este nevoie! răspunse Rocabol. Mă voi întinde pe banca aceasta. Bună seara!

— Bună seara! repetară cele două cumetre.

O lampă fumegă dă răspândea în sală o lumină discretă. Rocabol se întinse pe masă și-și sprijini capul pe mână. Dar nu putu să adoarmă; frigurile îl țineau deștept.

Se întorcea pe o parte și pe cealaltă, când un foșnet de hârtii îi atrase atenția. Era portofelul cu scrisori al mizerabilului Courducy.

— A! Ia să vedem scrisorile acestea! murmură dînsul; poate că citindu-le, voi putea adormi.

În portofel mai era și portretul unei femei, legat cu o suviță de păr; amintirea vre-unui amor înmormântat, fără îndoială.

Apoi, niște note fără nici o importanță, niște socoteli scrise cu obișnuita nepăsare a marilor seniori.

— Nimic interesant! murmură Rocabol, aruncând portofelul; să vedem acumă scrisorile.

Luă scrisorile una câte una, și le privi cu nepăsare. Erau scrisori galante ale damelor de la curte, în care nu se vorbea de cât despre intrigă.

Începu să citească una din aceste scrisori, și de-odată, un strigăt, un muget îi izbucni din piept.

Înebunise oare? Era vorba acolo despre o tină ră fată, despre o conspirație urzită contra d-nei de Pompadour; era vorba să i se găsească o rivală.

Și rivala aceasta era...

Era d-șoara Lizeta d'Amblez! Voi să citească mai departe, dar literile prinseră să-l joace dinaintea ochilor. Oh! dar trebuia să știe, trebuia să afle cu orî-ce preț!

Dar în clipa aceea ușa se deschise cu violență și o voce înspăimântată îi strigă:

— Fugi repede! Poliția!

Dintr-o săritură, Rocabol fu în picioare.

Mignona era în fața lui.

«Oamenii poliției au cuprins strada, explică dânsa; acumă se apropie de casă... Ute-I... Câți-va au intrat pe alee...

Rocabol se opropie de ușă, și ascultă. Erau în adevăr agenții poliției.

Nici o îndoială nu mai încăpea; fusese urmărit, și dacă agenții nu-l cunoșteau cu siguranță retragerea, cel puțin o bănuiau.

Avea să fie prins ca un șoarece în cursă.

— Voști să te dai prizonier? îl întrebă Mignona, cu oare-care dispreț.

Rocabol își pipăi cingătoarea. Pumnalele și pistoalele erau la locul lor.

— N'ai pus încă mâna pe mine!... mugii dânsul.

În clipa acia, poliștii ajunseră la poartă și intrau. După câte-va clipe aveau să năvălească în sală.

Rocabol se repezi spre ușa din fund, și ucă în fugă treptele care conduceau spre etajele de sus.

De la mansardă, acoperișul era foarte aproape; o singură săritură era îndestulătoare pentru a ajunge sus. Cât despre barele de fer ale unei fereștrici, care oprea trecerea, fu o adevărată jucărie pentru Rocabol a le sfărîma, mai cu seamă în momentele acelea de exaltare când viața sa era în joc.

Ajuns pe acoperiș, se întinse pe burtă și rămase în așteptare.

Poate că urmăritorii săi n'aveau să îndrăznească a se aventura pe același drum.

Câte-va momente trecură. Rocabol auzea sgomotul vocilor poliștilor, care puneau întrebări peste întrebări Mignonei; bine înțeles, cinstita femeie protestă cu energie.

După aceea se auzi sgomotul unor geamuri stricate și pași repezi porniri pe trepte. Și iarăși se făcu tăcere.

Agenții dăduseră de urma lui Rocabol. Peste puțin un agent apără la fereștrică, și îndreptând pistolul spre dânsul, îi strigă:

— Predă-te! sceleratul!

Fără să-l răspundă, Rocabol făcu o săritură și ajunse în dreptul unui hogeag.

Poliștul ridică pistolul, ochi și glonte porni. Dar nu fusese bine îndreptat. Rocabol ochi la rădădul său; se auzi un strigăt înăbușit, zgomotul unei căderi și atât.

Ajuns în punctul culminant al acoperișului, Rocabol privi în jurul său; la vre-o opt metri distanță de dânsul era zidul unei clădiri mari. De-ar fi putut să ajungă până acolo?

Jos era o curte închisă de ziduri; distanța era enormă, și-apoi nu l-ar fi folosit la nimic de vreme ce ar fi rămas închis în curte.

Prin urmărire singura scăpare era spre zidul din față.

Rocabol stătea la îndoială. Dar un nou glonte șueră, atingându-l umărul. Il împușcău de la fereștrică. Și apoi, nu era numai atâta: unul dintre poli-

țiști reuși să se urce pe acoperiș și Rocabol avea să fie prins acum între două focuri.

Banditul își descărcă din nou arma, dar de astă dată își greși ținta. Poliștul înainta mereu.

Rocabol merse până la marginea acoperișului; o singură mișcare gresită ar fi fost de ajuns pentru ca să se prăbușească în curte de la acea înălțime colosală.

Asta ar fi însemnat moartea.

Sigur că își avea adversarul în mână agentul mai făcu un pas înainte.

— Mă predau! strigă Rocabol.

Poliștul răspunse printr'un strigăt triumfător și întinse mâna pentru a-l apuca de guler. Rocabol îl apucă de mână și-l atrase spre dânsul.

Urmă o luptă de câte-va secunde, o luptă teribilă. De-odată unul dintre adversari pierdu echilibrul, se învârti o clipă în aer, și se prăbuși în curte. Rocabol ucise din nou; dar acest asasinat însemna salvarea.

Acum poliștii pătrunseseră și în curte; banditul avea să fie atacat în același timp din trei părți.

De astă dată avea să fie prins: nu mai avea nici o puință de scăpare. Ba da; mai era una; zidul din față, la o distanță de opt metri!..

— Te somăm pentru cea din urmă oară, Rocabol, strigă o voce apropiată; predă-te sau te ucidem ca pe un câine tuibat!..

— Nu mă predau! răspunse dânsul cu vocea șuerătoare.

Se aplecă cu vioiciune, mușchii săi de fier căpătară dintr'o dată o elasticitate diavolească și dintr'o singură săritură străbătu spațiul care îl despărțea de zidul din față.

Căpăta-vă agenții își descărcară armele la întâmplare; dar demonul nu fu atins de nici unul dintre gloanțe.

Ajuns pe zid, Rocabol se opri o clipă și strigă adversarilor săi:

— Bună seara, d-lor agenți!.. Rocabol vă salută!..

Și dispăru de cealaltă parte a zidului.

După zece minute de alergare, în care timp străbătuse mai multe curți și sărise mai multe garduri, se văzu în stradă. Unde se afla?.. N'ar fi putut s'o spue. Toate facultățile sale mintale erau îndreptate asupra unui singur punct: să fugă cât mai repede și să se vadă ajuns undeva, într'un loc liniștit, pentru ca să poată ceti în voe scrisoare, — scrisoarea aceea care îl ardea corpul.

Urechile îi țiuiau și tâmpilele îi zvâcneau cu putere. Avea pe buze picături de singe.

Cu toate acestea, adunându-și puterile, merse înainte la întâmplare, sprijinindu-se de ziduri pentru ca să nu cadă. Oh, de ar fi avut la îndemână un loc de odihnă, un pat! Își simțea membrele zdrobite, stomacul gol.

Să se îndrepte spre unul dintre obșnițele sale locuri de retragere?

Dar toate acestea erau prea departe, și-apoi s'ar fi putut foarte bine ca poliștii să-l aștepte și pe acolo.

Și totuși, nu putea să se lase să cadă ast-fel pe trotuar, ca un câine, pentru a fi ridicat de sergent, ca cel de pe urmă dintre vagabonzi.

Mergea mereu înainte, la întâmplare.

De odată, zări în fața lui o fereastră deschisă. Îi trebuia cu orîce preț un adăpost. Se apropie, privi, ascultă cu atenție.

N'auzi nici un sgomot, nici măcar ecoul respirației vre-unui om care dormea. Cu o ultimă sforțare, făcu o săritură, și căzu zdrobit pe podelele camerei.

IX

Fie ce-o fi

Un orologiul bătu în depărtare 10 ore. Rocabol se deșteptase tresărind, orbit de lumina care năvălia în valuri în odaie.

La început nu putu să-și adune ideile. Ce căuta dânsul acolo? Ce voia?

Privi în jurul lui. Se afla într'o încăpere aproape goală, care avea aparența unei capele.

Pe o masă în formă de altar, erau niște flori proaspete, de curând aduse, și în mijlocul lor un portret.

Se apropie, privi portretul, și-și înăbuși un gemăt.

Portretul acesta era portretul moartei, portretul marchizei d'Amblez, portretul mamei sale!

Și în toate părțile, în camera aceea, nu erau răspândite de cât obiecte care-ți redeșteptau amintirea sărmanei femei care suferise așa de mult în viața ei. Cine le adunase ast-fel? Cine alt, dacă nu aceea a căreia miniatură se vedea îngennunchiată la picioarele portretului moartei? Cine alt-cineva, dacă nu Lizeta d'Amblez?

(Va urma)

IN COLUMBIA.

Fiind însărcinat cu o lucrare de hotărnicie într'o regiune foarte puțin explorată din Panama—pe atunci aparținând Columbiei—eram în capul unei mici caravane compusă numai din columbien: negri, mulatri și metiși.

Ne așezasem lagărul de mai multe zile, când într'o noapte perna unui mulatru fu găsită sfâșiată la vr'o sută de metri de ultimul cort. De sigur că vr'o fiară se apropiase de cort și dăduse o lovitură de labă în direcția celui ce dormea în el. Acesta din fericire își schimbă locul și fiara crezând că ia un om, luase numai perna.

Capatazul, șeful lucrătorilor, era un Antiohian de vr'o 40 ani, cu caracterul

înăsprit de prea multele suferințe ce îndurase. El nu deschidea gura de cât în interes de serviciu. Seara după ce toți se culcau, el se retrăgea în cortul său, tocmai la marginea lagărului.

Într'o dimineață nu văzu pe capataz. Întreba pe lucrători unde se dusesse, dar nimeni nu știa. Cortul lui era gol. Dacă am fi fost în apropierea vr'unui sat, aș fi crezut că și-a petrecut noaptea în vr'o casă de joc, căci Antiohienii sunt foarte cartofori. Dar nu, satul era la șase sau șapte zile de drum.

— Doamne, urme de sânge!

Un lucrător găsisse la vr'o 200 de pași de lagăr, urme de sânge pe pietre și pe nisip. Acest cuvânt sânge, mă făcu să tremur. Stăpân sau servitor, când faci parte dintr'un mic grup de oameni în mijlocul pădurii virgine, plângi nenorocirea celui mai umil camarad. Pericolul comun strânge și mai mult legăturile dintre oameni. Așa dar, capatazul fusese răpit de vr'o fiară sălbatică.

Fără să-mi mai ia vre-o armă alergai spre râul din apropiere. Dintr'o aruncătură de ochi văzu că sângele nici nu se închegase bine. Deci, capatazul fusese răpit despre ziuă. Pe lângă sânge se vedea întipăritura labelor unui jaguar.

Mă întorsei să-mi ia pușca, două oameni și câinele meu, un animal foarte curajos și credincios. Urmele ne conduseră iar pe malul râului, pe care îl trecuam cu piciorul. Găsiam fără osteneală urmele pe cel-alt mal; nisipul era răscolit de picioarele fiarei pentru care sarcina era prea grea. Lătrături furioase ne făcură să alergăm în direcția de unde veneau. De sigur că credinciosul Miro descoperise viziunea jaguarului, el ne anunța chemându-ne în ajutor.

Ajunserăm la timp pentru a asista la sfârșitul tragic al sărmanului câine, nu spre a-l scăpa. Sus pe un fel de platoșă jaguarul dădea cu laba spre câine, care se ferea sărind îndărăt și venind și venind iar să provoace fiara prin lătrăturile furioase.

De lângă platoșă, de jos, văzu foarte bine că jaguarul avea botul plin de sânge: câinele îi întrerupsese prânzul. La auzul vocilor noastre câinele căpătă curaj: acest animal se asvârlea cu îndrăzneală asupra jaguarului mușcându-l de piept. Dar de-odată această luptă neegală se sfârși. Enorma labă nu-și mai greși ținta de astă dată, și Miro cu craniul sfărâmat căzu jos la picioarele mele tocmai când apăsam pe trăgaciul carabinei.

Jaguarul, lovit în cap, făcu o săritură și căzu mort după platoșă.

Când ridicam lagărul să mergem mai departe, oamenii mei veniră și îngenuchiară lângă două morminte alăturate. Într'unul se odihnea Miro, iar în cel-alt resturile cadavrelor capatazului pe care le-am găsit într'un stuș de lângă platoșă. Fie care zise câte o rugăciune scurtă, rugându-se tot cu atâta ardoare pentru câine ca și pentru creștin. Z. B.

Către cititori

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica bucuros ori-ce articole interesante privitoare la călătorii sau vinători, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate redacției «Ziarului Călătoriilor», str. Brezoianu 11, București.

CAȘTIG MARE

Reprezentanți capabili, funcționari, etc., își pot dobândi un frumos câștig accesoriu, scriind:

Agentiei de Publicitate „Presa” București pentru S. B. No. 20.

Magazinul General de Muzică

LA HARPA

București, Strada Colței No. 5

Cel mai mare depozit de

Gramofone amer'cane

cu renumita marcă «The Har», și

◆ INSTRUMENTE MUSICALE ◆

Prețurile cele mai reduse

Cataloage gratis

I. J. RESSEL

BUCUREȘTI

Str. Carol No. 14
cel mai mare depozit de

Mașini de cusut

înzestrate cu aparatul de brodat, având mers ușor și

pute prin noua invențiune patentată și fără șgomot.

«PFAFF» RESSEL «PFAFF»

— singurul reprezentant al renumitelor fabrici de automobile «de Dion Bouton» și biciclete «Peugeot» «Auto-Garage»

Atelier cu motor pentru reparat ori-ce sistem de MASINE DE CUSUT, BICICLETE și AUTOMOBILE, precum și pentru arămuit nichelat și emailat.

SĂBII se niclează cu prețuri reduse. — Atelier special pentru colțuit, gravat, plisat, sofeii și evantail.

Reclama este sufletul comerțului

MARELE MAGAZIN DE ARME

București **B. D. ZISMAN** Suc. Craiova
Cal. Victoriei, 44 St. Unirii 48

Furnizor al Curții Regale

are onoarea a aduce la cunoștință Onor. sale clientele din toată țara, că a înființat în magazinul său o secțiune specială de

PUȘTI pentru pădurari

lucrate special pentru acest magazin și fiind de o construcție solidă și

— PREȚURI FOARTE AVANTAGIOASE —

Model No. 230 — Pușcă cu capsă, cu o țevă lei	15
Model No. 285. — Pușcă cu capsă, cu două țevi. solidă, recomandabilă, lei	30
Model No. 236. — Pușcă cu capsă, cu două țevi. oțelurile înainte foarte solidă, funcționare admirabilă, model f. recomandat.	40
Model No. 133. — Pușcă foc central, cu o țevă. sistem «Mau-ser. cal. 12 sau 16, robustă, recomandabilă, lei	30
Model No. 101. — Pușcă foc central, cu două țevi. calibrul 12 sau 16. cheia de deschidere între cocoșe, cocoșele punându-se singure la piedica de siguranță, m. solid, lei	55
Model No. 1103. — Pușcă foc central, cu două țevi, calibrul 12 sau 16, cheia de deschidere între cocoșe, cocoșele punându-se singure la piedica de siguranță. oțelurile înainte (armă de reclamă a magazinului), pușcă recomand., lei	65

Prețurile sunt reduse, fixe și se înțeleg numai cu bani gata. — Expedițiuni în toată țara. — Comandele se efectuează în ziua primirii.

Dacă voiți să CÂȘTIGAȚI O AVERE COLOSALA?

Grăbiți-vă de a vă abona la ziarul

UNIVERSUL

Cel mai răspândit din întreaga țară

Cel mai bine informat și cel mai în corent cu întreaga mișcare politică, economică și financiară din țară și din străinătate.

Care are corespondenți speciali în: Paris, Berlin, Londra, Viena, Budapesta, Roma, Sofia, Constantinopol, etc.

◆◆◆◆◆ **Singurul Ziar independent și impartial** ◆◆◆◆◆

Cu începere dela 15 Octombrie 1907, ziarul „UNIVERSUL” dă următoarele însemnate premii la abonații săi:

1) Un mare premiu de **1500 lei.** 2) 2 premii de câte **250 lei.** 3) Trei lozuri întregi ale Loteriei de Stat Român purtând No. 52.583, 52.594, 52.599. 4) 5 premii de câte **100 lei.** 5) Patru premii de câte **40 lei.** 6) 10 abonamente pe un an la „Universul” **180 lei.** 7) 10 abonamente pe 6 luni **91,50.** 8) 10 abonamente pe 3 luni **46,50.**

In cazul cel mai norocos se poate câștiga

900,000 LEI

ast-fel că se pot cumpăra Palate și Moșii.

cu nimic se poate câștiga o avere enormă!

— UNIVERSUL pregătește frumoase surprize numeroșilor săi cititori —

Pe lângă acestea abonații vor mai primi gratis un frumos roman intitulat

SPIOANA

Tipărit inadins pentru abonații ziarului „Universul”.

De asemenea toți abonații primesc gratuit «Universul Literar» ziar săptămânal, care conține, pe lângă o bogată materie literară și o frumoasă ilustrație în culori.

Abonamentele la UNIVERSUL sunt excepțional de eftine:

Pentru un an lei 18, Pentru 6 luni lei 9,15. Pentru 3 luni 4,65

Abonații, spre a participa la tragerea premiilor de mai sus vor primi: Pentru un an 25 bonuri de premii. Pentru șase luni 10 bonuri de premii. Pentru trei luni 3 bonuri de premii.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

SI AL ÎNTÂMBLARILOR DE PE MARE SI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5. — pe an în toată țara
" 2.60 " 1/2 " " "

Redacția și Administrația :

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare o dată pe săptămână
— MARTEA

Leoaica alerga în ajutorul leului. — (Vezi pag. 2248).

ABONAMENT

— LA —

„Ziarul Călătoriilor”

Pentru 1 an 5 lei

Pentru 6 luni lei 2.60

LEOAICA

De câte-va zile călătoream prin Sudanul oriental, când într-o seară, șeful călăuzelor noastre ne vesti că indigenii descoperiseră urmele unui leu, la o depărtare de câțiva kilometri de campamentul nostru.

Știrea aceasta ne umplu de entuziasm.

— Să plecăm îndată, strigă Huguenet, un locotenent de tiraliori algerieni în concediu.

— Să plecăm imediat, repetă, ca un ecou fidel, Kervegnec.

Descharmes, șeful călăuzelor, consimți.

Cât ai clipi din ochi, preparativele fură făcute și peste cinci minute eram pe drum.

Pe drum

Tot mergând aflăram că leul pe care trebuia să-l ucidem, era de o forță spaimântătoare și de o talie superbă. Indigenii l'au văzut sărind din fugă groși de două metri și cinci-zeci lărgime, ținând în gură un vițel de două ani. Răgetul său era ca de tunet. De la cap până la coadă măsura mai mult de două metri și șase-zeci.

— Va trebui să-i trimitem niște gloanțe demne de un rege, zise Huguenet, examinându-și arma.

Erau orele trei de dimineață, când ajunserăm într-o vale adâncă prin mijlocul căreia trecea un râu.

Vânătoarea

— Aci să ne oprim! comandă Descharmes.

Trecură câte-va minute în cea mai adâncă tăcere, după care văzurăm mișcându-se înaintea noastră niște erburii înalte și apărând un cap negru.

— «Sidi» e acolo! spusă un servitor negru șefului nostru Descharmes.

Și cu degetul arată mai mulți arbori ce se găseau la vre-o sută de metri de noi.

Descharmes rândui lozurile de atac. El trebuia să tragă cel dintâi și lua poziție împreună cu Huguenet în stânga fiarei, după un palmier scurt, plin de

frunze în formă de evantai. Kervegnec trebuia să tragă când am fi fost unul din noi în pericol.

Abia îmi luai locul ce mi se desemnase când un formidabil răget se auzi. Leul ne dăduse «bună ziua».

O detunătură izbucni. Descharmes trăsese.

Urmă o mormăitură înspăimântătoare. Fiară cu siguranță, fusese atinsă, totuși cu o furie nebună, făcuse o săritură, îndreptându-se spre noi.

— Foc! îmi strigă Huguenet.

Două detunături întreruseră tăcerea nopții tropicale. Două gloanțe blindate cu un înveliș de cupru pătruseră în corpul fiarei. Un glonte nemerise în inima leului, care se rostogoli furios la pământ, lovind pământul cu coada, mișcându-și labile monstruoase și în urmă sucombând.

Ne apropiarăm veseli de pradă. Era un leu regal. Bana lui era de toată frumusețea.

Leoaica

Un răcnet puternic, un muget enorm răsună.

— Leoaica, muși (șef), leoaica! strigă negrii, luând-o la fugă.

Era în adevăr leoaica, care alerga spre a-și răzbuna bărbatul. Ea era însoțită de trei puți cât niște câini danezi tineri.

— Situația noastră e critică, murmură Descharmes.

Și trei împușcături se auziră simultan, împușcături cărora le răspunse un strigăt înspăimântător — strigăt în care se citea furia, durerea și groaza.

B. stia căzuse, sîngerând, la zece pași de Descharmes care, foarte palid, dar pururi stăpân pe sine, își încărcase revolverul.

Descharmes trase.

Glonțul străbătând fiara, o înfurie și mai mult. Se ridică în fața vânătorului gata să sară. Trei gloanțe pătruseră din nou pe rînd în trupul său. Nu căzu, ci într-o sforțare supremă sări.

Un strigăt de oroare și de găoază eși din piepturile noastre. Descharmes era pierdut.

Dar o detunătură de carabină se auzi. Un glonț al lui Kervegnec izbi fiara între ochi, sfărâmându-i capul cu desăvârșire.

C. Arg

DE LA CHEIA TURZII (ARDEAL)

Sunt câțiva ani de atunci. Era o dimineață frumoasă de Iunie, zi de Duminică. Cerul era senin și văzduhul plin de dulceața verii. Primele raze ale soarelui se jucău sfios în undele limpezi ale Arieșului, când eu și amicul meu C. însoțiți de moș Mitru, povestășul, eșim dintre zidurile Turzii și ne îndrep-

tam pașii spre apus de soare de la oraș. Făceam o mică excursiune. Ținta noastră era Cheia-Turzii. Moș Mitru ne purta merindea și avea să ne fie călăuză prin regiunea stâncilor și peșterilor. El era un bun cunoscător al Cheii, îi cunoștea toate ascunzișurile pe de rost, cum zicea el, știa să ne povestească multe întâmplări petrecute în partea locului în zilele din bătrân.

Calea de câmp ne ducea de-a curmezișul platoului, ce se ridică pe încetul până aproape de Cheie. Îndată ce părăsirăm ultimele case ale orașului, un tablou pitoresc ni s'a înfățișă vederii. Jos la poalele coastelor piezise, care propresc platoul de-a stînga, șerpuia lin Arieșul, iar dincolo de malurile lui s'a întindea câmpia Turzii, cu satele presărate pe ea și cu drumurile, ce păreau a fi niște fășii de pânză albă, încadrate în verdeață. Ceva mai departe, în fața noastră, în aretul munților, pe un pisc singuratic stătea biserica solitară a Șomfalului.

În privirea acestor frumuseți, scăldate în razele aurii ale astrului zilei, gândurile ne rătăciră pe nesimțite în trecutul depărtat. Ne revocarăm în memorie, că suntem în un loc cu reminiscențe istorice străvechi. Pe platoul, ce-l străbăteam, s'a aflat odinioară Potaissa romană, cu viața ei antică, senină. Și am fost cuprinși de îndoișoare, văzând că din strălucirea, ce a dăinuit pe acest colț al Daciei, înainte cu vre-o șapte-sprezece veacuri, azi a rămas abia ceva, niște urme șterse ale orașului daco-roman. Pe unde răsună odinioară chiotele și zăngănitul de arme al legionarilor Cesarilor, azi ară plugul și din pământul binecuvântat cresc darurile Cererei. Numai Arieșul cu undele sale vii, își urmează calea sa vecinică, nepăsător de trecutul veacurilor...

Din reamintirile visătoare, furăm deșteptați de un nou peisagiu ce ni s'a înfățișă. Sosisem la marginea platoului, de unde Cheia ni se desvălea în toată măreția ei surprinzătoare. Jos în vale, la rădăcina stâncilor, păraul Cheii, după ce scapă din captivitatea strâmtorilor, își ia cursul spre sud, printre o vale îngustă, ca să se piarză în Arieș. La gura Cheii apălu mână o moară, care dă locului, în fund cu stâncile puternice, un aspect idilic.

Coborâm de vale, stăm de vorbă cu Români de la moară și după un mic popas, ne facem intrarea în uriașa despăcatură, care ne cheamă ademenitor, să-i cercetăm ascunzișurile, să-i vedem tainele.

În curând, deja la cea dintâi cotitură, simțim că suntem în stăpânirea Cheii, ne aflăm în lumea stâncilor și prăpăstiilor amețitoare. De două laturi se înalță în văzduh, până la 2-300 de stânenji, jgheburii uriașe de piatră, grupe de stânci și pereți verticali, apropiindu-se pe câte un loc până la 5-8 m. unul de altul și

irăși depărtându-se. O. hîi noștri nu mai dau de verdeața înviorătoare. Stâncile bat în culoare sură-cenușie și sunt în vâlite în mușchiu. Ici colea prin câte o înfundătură să vede tuși, impilî și mai rar zărim câte un arbore cutezător, înfipt cu îndărătnicie pe gardina prăpastiilor. În fața stâncilor grozave, pare a ne cuprinde un fel de timiditate, căci ne simțim atât de mic, atât de pitic în proporție cu uriașele alcătuirii ale naturii. Și groaza ne-o mărește liniștea ce ne împresoară. Totul e în tăcere, o tăcere maestrasă. Numai din când în când se aude glasul fîvlitor al vre-unui vultur, care se iveau pe deasupra înălțimilor, sau zărim câte un roi de porumbel, care se ridică și iarăși se coboară repede la cuiburile lor.

Așa ni se înfățișază Cheia în marile ei încovăituri, de la un capăt la altul. Sus în înălțime vedem o fașie de cer albastru, iar jos la picioarele noastre să strecoară apa printre bolovanii, formând în unele locuri bălți și vâltori. Apa se cheamă «Valea Hașdăi», iar unii îi zic și pârăul Cheii. Ca să străbatem înainte trebuie să trecem când de-oparte, când de cea-laltă a pârăului, pășind pe bolovanii sau trecând prin apă. Moș Mitru își ia acum rolul ce i se cuvine. El merge înainte căci știe trecătorile și noi îl urmăm. Nu departe de la intrare, el ne oprește în aretul unei stânci uriașe, care se înalță drept în sus și pare că stă a se prăbuși în tot momentul.

— Aceasta e «Porumburul» — zice el — și o cheamă așa, fiindcă prin găurile ei își au sălaşurile porumbii sălbatici.

Trecem înainte. Felurite formațiuni de stânci ne întimpină, când bizare, când pitorești. La o vâltoare moș Mitru ne face atenție să ne păzim să nu alunecăm în ea. Este «Balta lui Dănilă».

— Balta e adâncă și înșelătoare — a daose el. Un tecior din Petrid, îl chema Dănilă, a voit să se scalde în ea, dar apa l'a tras la fund și n'a mai eșit cu viață, acolo i s'au stins zilele, săracul.

Cam pe la mijlocul Cheii locul să lărgeste puțin și în părășit stâncilor, față în față, ni se arată două peșteri, cu gurile ziduite. Este «Cetatea lui Balica». Ambele peșteri sunt la o înălțime de 10—12 metri de pârău. Cea din stînga e mai mare și are mai multe încăperi. În cea din dreapta să află un lac. Ele micindu-și cavitățile să perd în adîncimea tainică a muntelui.

După ce eșim la lumina zilei, admirăm de nouă locul romantic, martor la luptele crude din trecut. Moș Mitru ne povestește despre Balica, care a zidit peșterile. Balica a fost un voinic de român, care a luat arma în mână și cu soții săi vitezi s'a luptat împotriva păgânilor. El s'a apărat multă vreme în Cheie, ca un năzdrăvan, până ce l'au răpus păgânii cu

mișelie, că în luptă dreaptă n'au rășbit cu el ¹⁾.

Așa ne spune bătrânul și noi nu-l contrazicem, îl lăsăm să crează că Balica contra păgânilor s'a luptat. Il lăsăm să crează așa, căci credința lui este credința poporului nostru. Despre ori-ce voinic eșit din sânul lui, românul zice că s'a ostit contra liftelor, contra păgânilor. Și dreptate are, căci toți aceia care ne-au năpădit plaiurile și ne-au secăt viața, păgânii au fost, unii păgâni de lege, alții de fire păgâni.

După ce moș Mitru își termină povestea, mergem înainte. În cale ni să ivesc alte peșteri.

— Peștera ceea de colo — zice moș Mitru, arătând cu mîna — e «peștera teciorilor», cea-laltă, ce abia să zărește se cheamă «peștera ascunsă»; calea la ea e foarte anevoioasă. Iată colo e peștera Modoloaii, numită de la o babă, care s'a conăcit în ea.

Și așa, pas cu pas moș Mitru ne arată toate raritățile Cheii.

O DRAMĂ ÎN KLONDIKE

Era pe seară. O sanie indiană cu tâlpi de aramă, trasă de șease căini mari, se opri în fața hanului Stewart-River.

Hanul era singur în mijlocul unei câmpii de zăpadă. Fulgii de zăpadă cădeau atât de deși, în cât orizontul dispăruse cu totul. Cădeau ast-fel de zile, de săptămâni, fără ca cea mai mică adiere de vînt să le incline puțin căderei. Puținii pomi de lângă han luceau la lumina palidă și înghețată a lunii și chiar hanul nu era de cât un morman de zăpadă de unde eșea pe coș un fum alburii.

Căini începură să latre. Două oameni acoperiți cu blănuși se deteră jos din sanie. Ei erau tot atât de albi ca și pământul pe care călcau, iar de mustați le atârnau țurțuri de ghiață.

— Deshamă căini, Mac Donald, zise unul din ei; eu descarc sania.

Când animalele fură deshamate, începură să alerge și să sară atât de tare pe stăpâni, în cât ei fură siliți să se ție de sanie ca să nu fie trântiți jos. Batură în ușa hanului:

— Hei, deschideți!

Hangiul deschise ușa și ei intrară. Un foc bun ardea în cămin, împrăștiind o lumină roșie în odaie. Oamenii se așezară la masă, punând lângă ei o cutie de lemn cu cercuri de fier.

Hangiul întinse mîna:

— Să iați cutia de aci?

Cei doi începură să ridă, făcându-și cu ochiul.

¹⁾ Nichita Balica a fost român din Petriduri și căpitan de gloate racoțane în răzcoala lui Francisc Rákóczi II. El s'a susținut multă vreme în Cheie contra armatei împărătești.

— Nu, nu... Nu ne despărțim de ea. E munca noastră de trei ani, răspunseră ei.

— E praf de aur? întrebă hangiu.

— Da, praf de aur de vre-o 70 mii de lei.

— Unde călătoriți?

— Ne ducem la Skageway, în Alasca.

— Rău drum! Foarte nesigur! Sunt mulți lupți prin părțile acelea.

— Cum o vrea Dumnezeu. Pe urmă mergem în Canada; avem familie acolo.

La masa vecină un om isprăvisse de mîncat. Răsturnat pe un scaun, asculta atent la conversația vecinilor săi. Când se vorbi de Canada, se apropie:

— Iertați-mă, d-lor, sunt canadian ca și d-voastră și după cât am înțeles vreți să vă duceți la lacul Labarge. Eu tot acolo merg. Din nefericire trebuie să fac acest drum pe jos. Am pierdut tot ce am avut căutând aur în căminia Mc. Quesley. Am stat acolo două ani, lucrând și înfruntând mizeriile cele mai mari, dar în zadar... Viu din Klondike pe jos.

— Greți, murmură unul din călători.

— Așa de greți, în cât nici nu știu dacă voiți mai putea să ajung acasă. Dar... dacă vreți să mă luați și pe mine ca tovarăș de drum... un compatriot! Apoi ținutul Yukon nu este sigur de loc și cred că e mai bine dacă suntem trei. Pe lângă acestea mai știu să măn căini foarte bine. În fine, voiți face tot ca să vă răsplătesc bunătatea... Mă numesc Fred Rolf.

Cei doi călători se înțelesesă din priviri.

— Bine; noi plecăm mâine de dimineață pe la 7 ore.

A doua zi cei trei oameni părăseau hanul.

— Dacă vreți, voiți mîna eu, zise Fred Rolf. Așezați-vă bine în fund ca să vă încălziți.

Cei doi se așezară în fundul saniei, cu mîinile pe cutia cu praf de aur.

— Gata, zise Fred, strângând haturile căinilor și scoțându-și carabina ce purta pe spate. Căini plecară în galop. El îi încuraja mereu cu vocea. Sania mergea cât se poate de iute. Hanul nu se mai vedea de mult și din noii cenuși se cerneau mereu fulgi de zăpadă.

— Țineți-vă bine, zise Fred.

— Ești sigur de drum? întrebă unul din oameni.

— Foarte sigur.

— Dar mergem drept spre lac. Ce faci?

Vocea n'auv timp să isprăvească cuvîntul din urmă. Se auzită două detunături seci, fără ecou. Cât al clipi din o. hîi Fred omorase pe cei doi călători. Mișcarea fu așa de repede și precisă, în cât ei nici n'auvuseră timp să își dea seama de ceea ce se petrece.

La zgomotul detunăturilor, căini o luară brusc la fugă, apoi se o. riră, zburind pârul și urlând îngrozitor. Uligașul se dădu îndărăt, ca și cum i-ar fi fost frică că în această pustie înghețată vocea lor putea să dea alarma.

Dar își veni iute în fire, dădu din umeri și strigă cu vocea tare :

— Destul! tăceți !..

Dar câinii urlau mereu. Fred privi în juru-i. Singele celor două victime înghețase și lăcea o pată roșie pe zăpada. Se gândi :

— Dacă îi ating, mă murdăresc. Ce să fac ?

Apoi acoperi fie-care cap cu o pânză, legând-o cu o sfoară la gât ; așeză câinii cu lăpturi de biciu, puse cadavrele în sanie și mână spre lac. Aci opri, dădu zăpada la o parte și tăia ghiața cu un herăstrău. Apa apără liniștită. Luă atunci cele două cadavre și le aruncă în copcă. Se auzi un plescăit ușor și apoi... nimic. Fred puse ghiața tăiată la loc și așeză zăpada.

Se întoarse la sanie. Cel șase câini zburliți îl priveau furioși, arătându-i colții. Inima începu să-l bată. Murmură :

— Ași fi prea prost să mă sperii de câini. Indărât, javrelor !

Câinii începură să mârâe. Incercă să se apropie să ia o armă, dar ochii câinilor îi urmăreau toate mișcările și întindeau spre el garile lor deschise. Nu mai putea

de mânie. Să vadă cutia, cutia dorită, atât de aproape și să n'o poată lua din cauza câinilor ! Strigă :

— După ce m'am scăpat de oameni, voi tremura în fața voastră ?.. Indărât !

Biciul era lângă el. Se aplecă să-l ia, dar un câine se repezi la el rupând hamurile. Se dădu înapoi căutând vr'o armă în buzunar. Nimic.

Se aplecă a doua oară. Câinii se repeziră cu toții ; unul îl mușcă de obraz.

Fred privi pentru ultima oară sania, cutia și cei șase câini cu ochii arzători și fugi iute, neîndrăznind să mai întoarcă capul. Peste puțin nu mai auzi de cât scârțâitul zăpezii sub picioarele sale și urletul depărtat și tănguitor al câinilor.

* * *

Câte-va zile mai târziu, factorul trecând prin acel loc, găsi o sanie răsturnată. Câinii săi începură să urle. Căutând bine găsi într'o gaură în zăpadă șase câini morți, cu botul lipit de ghiață și lângă ei cutia cu cercurile de fier.

Z. B.

pitorescul ținuturilor, curățenia aerului și bunătatea climei ? Desigur, muntele Himalaya e un uriaș pe lângă muntele Cervin și chiar pe lângă muntele Blanc, (4.808 metri), dar Himalaya nu poate fi suit de toată lumea pe jos, nici de cei cu pungile mai goale, și când te scoborî de pe dînsul nu găsești în tot-d'auna ca în Elveția confortul trebuincios pentru redobândirea puterilor cheltuite.

În suirea munților elvețieni, excursioniștii din toată Europa și din America de Nord se iau la întrecere în ceea ce privește sprinteneala, răbdarea și curajul. Englezii, Rușii, Italianii, Germanii, Francezii, călăuziți de locuitorii țării, formează un fel de cerc internațional de sport pedestru, cel mai sănătos poate din toate sporturile.

Dintre femei, englezoaicele, americanele și rusoaicele sunt de sigur cele mai îndrăznețe și cele mai rezistente ; apoi vin germanele.

Francezele nu vin de cât în urma lor ; mult mai rare sunt italienele și mai rare încă, dacă găsești vre una, spaniolele. Femeia latină, din pricina educației ei învechite, a rămas aceeași păsărică obicinuită cu colivia ei, fiindu-i teamă a își destinde aripile și de a se avânta liberă în văzduh. E cu neputință să nu bagî de seamă că e o strânsă legătură între dezvoltarea calităților fizice și acelea ale spiritului.

Acelea pe care le vezi sprijinite pe un « alpenstock », suind pe vârfurile muntelui Blanc sau Jungfraui, sunt studențe, femei instruite, ori-care ar fi starea lor socială, adesea chiar savante.

Când le vezi, îndrăznețe și ușoare, suind costisurile stancoase ale acestor uriași, de unde o alunecare mortală ar putea să le prăbusească în prăpastii, gândul și se îndreaptă spre sărmănele femei care stau mereu în casă, care nu pot să umble pe jos mai mult de cinci sute de pași și care, îngrămădinindu-se în trm-vae cu un aer greoiu, se grăbesc de a închide toate deschizăturile, de îndată ce începe să sufle cel mai mic curent.

Sunt foarte numeroși acei și acelea, carî, cu toate precauțiunile și devoamentul, adesea dezinteresat al călăuzelor, își plătesc tributul muntelui ucigaș.

Câte o dată chiar precauțiunile luate pentru a înlătura nenorocirile le fac și mai groaznice.

Se știe că în suirile greoaie, călăuzele și călătorii se leagă unul de altul cu o frânghie. Această frânghie servește spre a micșora călătorului, târât de călăuza sa, oboseala urcușului și ast-fel să-l împiedice de a se prăvăli în prăpastii în urma unui pas greșit.

Cine nu știe aduce aminte, din « Tartarin pe Alpi », de scena unde eroul lui Tarascon și compatriotul său Costecalde, tot așa legați unul de altul și despărțiți printr'o mușche a muntelui, crezând fie-care că tovarășul său a călcat rău,

Câte eforturi spre a ajunge la vârf !

Spre virful munților

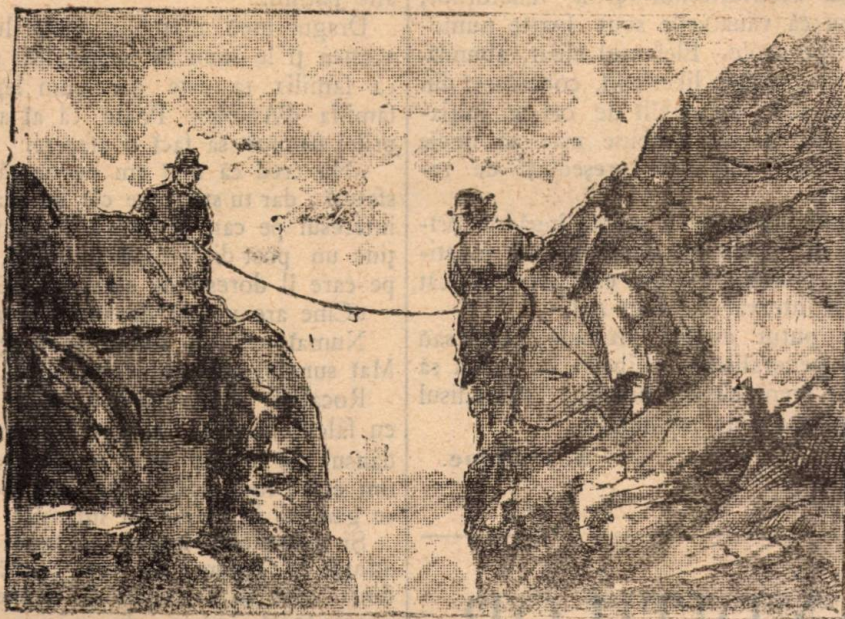
Parodiind vorbele lui Voltaire, Elvețienii ar putea să spună : « Dacă ciudățenia n'ar fi pe lume, ar trebui să fie născocită » !

Va veni ziua, și fără îndoială nu-i de parte, când din ce în ce puterea mișcătoare prăvălindu-se din virful munților, va fi revoluționat și mai mult industria : huila albă va înlocui pe cea neagră. În

ziua cea Elveția, bine înzestrată de natură în această privință, va deveni poate o putere economică mai presus de cât cea a Angliei. Această folosire a puterilor lichide, mulțămită căreia au propășit țesătoriile și torcătoriile din Bale, Berna, Zurich, Ragatz, etc., se va întinde în toată republica.

În timpul de față, cea mai de căpetenie industrie, a Elveției rămâne cea a ciudățeniei. Care țară din Europa ar putea să se potrivească în ceea ce privește

Călăuza a trecut prăpastia, va trebui să o urmeze

taie frânghia spre a nu fi târâți într-o catastrofă mortală?

Acum câțiva ani, o întreagă familie engleză, compusă din șase persoane, tată, mamă și copii în plaga adolescenței, plecase din Lausane pentru a sui pe muntele Jorat. Cu toate ca acest munte nu-l unul dintre uriașii Elveției pentru că înălțimea sa nu-l de cât de 928 metri, totuși prezintă cotituri periculoase ascunzând prăpastii care înghit mulți călători.

Totuși englezii se fălesc că au picior sigur, ochi bun. Ei s-au suit pe muntele Tendre și Dölul, carii au unul și altul o înălțime aproape de două ori mai mare de cât cea a lui Jorat. Și nu s-au înjosit să ceară ajutorul călăuzelor; de altminterlea vremea era frumoasă, cerul limpede; ascensionistii aveau să se urce singuri-singuri.

Totuși la Clochatte, unde se opriseră, locuitorii bagară de seamă că nu sunt destul de experimentați, și-i sfătuiră să nu plece fără călăuză.

Ei nu voră s'asculte de nimic și plecaseră, de altminterlea bine echipați și ne uitând să ia cu dâșii o sticlă de rachiu și o traistă cu merinde, căci nimic nu te înfometează ca suirile în aer tare. Numai că se legaseră unul de altul, câte și șase, cu o frînghie lungă. Tatăl, în vîrstă de vre-o patru-zeci și cinci ani, mergea înainte, apoi fiul cel mai mare, în vîrstă de două-zeci și nouă ani, apoi mama, apoi un alt băiat și cele două fete.

Alți excursioniști îi văzură trecând, înaintând cu un pas ferm. Cam la a treia parte din drum se opriră pe o ieșitură strîmtă a muntelui. Fură văzuți deschi-

zându-și traista cu merinde, spre a îmbrăca câte-ceva.

De odată ajunse în vale ecoul unui tipăt groaznic: Una dintre fete alunecase și dispărea într-o prăpastie, târînd după ea și pe cei-l'alți, prin greutatea sa. Se văzu înșirându-se ast-fel un ciorchine omenesc, compus din șase persoane.

Zadarnic se încercară câțiva din nenorociții acestia să se agate de ieșiturile stîncei: toți fură târâți și înghițiți unul după altul.

Dar nici unul nu încercă, în clipa aceea groaznică, să scape tîind frînghia care îl ținea legat de cei-l'alți. Ori-care ar fi putut să fie lupta dată prin instinctul de păstrare, simțimîntul de solidaritate și dragoste familiară birui.

Nu se poate spune tot așa de un tînăr care, în același canton de Vaud, era în excursie în tovarășia logodnicei sale. Amîndouă se legaseră unul de altul printr-o funie trainică, emblema legăturii care trebuia să-l unească în viață. Amîndouă își juraseră, fără îndoială, credință și dragoste urcînd Alpul, jurămint care trebuia să fie repetat mai tîrziu înaintea primarului și martorilor cu mult mai solemn de cât natura.

Iară când logodnica sa alunecă, îndatoritorul ei cavalier tăie frînghia care îi unea, și așa că numai tînăra se rostogoli în prăpastie, iar el își scăpă viața printr-o lașitate.

Pentru ca suirea muntelui să fie mai ușoară numeroase studențe ruse și germane au adoptat costumul de ciclist, cu mult mai practic de cât fustele grele care împiedică mersul, după cum arată ilustrațiile noastre.

Elvinia Popp.

LIBERIA

Un stat despre care s'a vorbit foarte puțin, este fără îndoială Liberia. Cu toate acestea, în timpul din urmă, v'izita pe care a făcut-o în Franța președintele republicei, d. Barclay, a adus-o la ordinea zilei.

După cum se știe, liberianii abia dacă sunt în număr de 60 de mii. E adevărat că de același neam cu dâșii mai sunt încă două milioane de negri sălbateci; dar aceștia nu cunosc nici măcar numele orașului Monrovia, superba capitală a Liberiei, care numără în total 5000 de locuitori.

Republica are tot atîția miniștri cît și senatori. Înalta cameră este formată din nouă membri, iar consilierii de stat sunt în număr de șapte, la care trebuie să se mai adauge președintele și vice-președintele republicei.

Senatul împarte exercițiul puterii legislative cu o cameră inferioară, compusă din 13 membri, plus un președinte și un vice-președinte.

Statele-Unite ale Liberiei se glorifică cu o armată regulată de o mie de oameni, și cu un corp de voluntari de 500 de oameni.

După spusa d-lui Harry Johnston, savantul explorator a căruia autoritate nu mai poate fi astăzi discutată, ținutul Liberiei păstrează multe surprize exploratorilor viitorului. Până acum, nu se cunosc încă de cât coastele. Cu toate că Liberienii stăpînesc țara de la 1822, nu prea s-au aventurat până acum în interior.

Sir Harry declară hotărât că Liberia este regiunea cea mai puțin cunoscută din Africa; faptul acesta trebuie atribuit atât desimeii pădurilor sale cît și sălbătăciei triburilor indigene.

Populațiile acestea negre practică religia musulmană, amestecată cu fetișismul; mai toate sunt din rasa care populează și Sudanul occidental.

În mai multe districte, canibalismul este practicat pe față. Sunt anume casapi, care vînd carne omenească. Se spune că părțile cele mai gustoase sunt mâinile și picioarele, care sunt păstrate pentru șei.

Cu toate aceste, interiorul Liberiei este mai sigur de cât unele ținuturi din Congo sau din Nigeria. Albi sunt primiți în mod prietenos, căci indigenii știu bine că nu vin acolo cu intenții cuceritoare. Anglia și Franța și-au luat angajamentul de a respecta independența republicei negre.

Țara este de o fertilitate extraordinară. Arborele de cafea crește aproape în stare sălbatică, fără a cere vre-o îngrijire de la cultivator.

Până acum principalele izvoare de bogăție ale ținutului sunt: arborele de cafea și producția unt-de-lemnului de palm.

Se spune că ținutul acesta va deveni

pământul făgăduință a căutătorilor de cauciuc.

Liane și arborii care produc această prețioasă gumă, destinată să meargă mereu progresând, odată cu progresul automobilizmului, formează în interior, la o mică distanță de coaste, niște păduri abia explorate.

Sir Harry Johnston mai afirmă că în multe riuri se găsesc urme de aur și că crul și cărbunele de pământ sunt destul de abundente.

Să mai notăm că teritoriul liberian este mult mai sănătos de cât coastele mărginașe de la Sierra Leoul și de cât coasta de Ivory.

Cu toate că ținutul este plin de păduri și ploile cad cu o abundență extraordinară, frigurile paludiene ale ținutului nu sunt primejdioase.

Liberia ar trebui să atragă mai mult atenția aventurierilor și a vânătorilor, pentru că vânăturile sunt foarte numeroase pe acolo. Elefantul chiar, abundă. Din nenorocire, liberienii, coborâtori din sclavi, sunt incapabili de orice inițiativă. Marea lor ambiție este să devie funcționari; sau chiar președinți de republică.

Visul acesta și-l poate îngădui oricine, de vreme ce, după textul constituției, președintele nu este ales de cât pe un interval de două ani.

S'a putut explica numele Haiti sau «țara generalilor». Liberia ar putea să fie cu drept cuvânt numită: «paradisul președinților de republică».

A. Leblanc.

DIN VIATA BANDITILOR

— Urmare —

— Dar unde mă aflu oare? exclamă Rocabol înfiorându-se. Fără voia lui i se părea că făcuse un sacrilegiu introducându-se în sanctuarul acela.

Se apropie de fereastră și privi prin tre transparente. Acum deabia înțelese. În cursa lui nebună, fără să-și dea seamă de ce face, din instinct, se apropiase de locuința aceleia, care singură mai avea darul să aducă o rază de lumină în viața lui întunecată de criminal.

Da, se afla în parcul palatului d'Amblez. În capătul acestui parc, în spre stradela Ulmilor, se înălța un mic pavilion, a cureia fereastră dădea în stradă.

Acum își amintea. Nică o dată nu pătrunsese dînsul în pavilionul acesta, cu toate că Lizeta îl descrisese într-o zi cu mult entuziasm.

Și de o dată, o amintire îi străbătu creierul.

Scrisoarea aceia!... Scrisoarea aceia blestemată, din care n'avusese timpul să cetiască de cât numai câte-va rânduri! Unde era oare? Nu cum-va o pierduse în fuga sa nebună?

Nu... Cu un gest inconștient o ascunsese în buzunar, și acum o regăsi foarte repede.

Scrisoarea aceasta era adresată marchizului de Oriero, de către unul dintre prietenii săi, un curtean care trăia viața destrăbălată de pe atunci a curței regale... Era un prieten al amantei regelui, al sinistrului marchize de Pompadour, femeia aceia teribilă, care pentru a reuși să conducă mereu afacerile politice ale Franței, nu se dădea îndărăt din fața celor mai groaznice intrige.

Și omul acesta povestea marchizului, cum după aventura d-rei de Romaus, pe care regele o părăsise într'un chip rușinos, împreună cu copilul ei, curtezanii

căuta o altă femeie, o fată tânără, care să-l poată pasiona destul de mult pe rege, pentru ca să-l fie mereu departe de afacerile publice... Numai în chipul acestui d-na de Pompadour avea să poată rămânea suverană.

Cine pronunțase numele Lizetei d'Amblez? Nu se știa.

Dar era fapt cert că se stabilise o intrigă infamă împotriva sărmanei fete, un adevărat complot.

«D. d'Amblez, continuă prietenul, marchizul nu este tocmai cunoscut la curte, și nici nu se bucură de o reputație tocmai așa de strălucită. Nu că dânsul n'ar căuta să se introducă; dar trebuie să spunem că nu prea are mult noroc.

«Foarte bogat și foarte zgârcit, a căutat să obție un loc în Finanțe. Chiar acum în urmă a solicitat postul de secretar de stat la direcția fermelor generale. Dar n'a avut de loc succes. D-ta știi bine, marchize, că funcția aceasta este o adevărată mină de milioane, și că pentru a o ocupa cine va trebuie să fi adus servicii însemnate patriei.

«Se povestește că regele ar fi spus în această privință: «Dacă mi-l va aduce pe banditul Rocabol legat în fața mea, îi voi da ceea ce cere...»

«Și regele ar mai fi adăugat: «După cum îți dau cuvântul meu că voi acorda aceleia care va scăpa Parisul de acest bandit, orice mi va cere.

«După cum îți poți închipui, nu d. d'Amblez este acela care va putea să ne facă un asemenea serviciu. Dar d-na de Pompadour a spus într'un cerc intim că este un alt serviciu pe care ar putea să-l facă dânsul, și care i-ar fi fost plătit oricât de scump.

«Am înțeles îndată că era vorba despre frumoasa domnișoară d'Amblez, că

voia să-l arunce pe rege în brațele unei alte patimi.

Dragul meu marchiz, toate lucrurile acestea ți le spun în secret. Mi se pare că familia ta este oare-cum legată cu familia d'Amblez. Poate că ai avea un prilej frumos să faci o afacere.

«Nu cred că mai am nevoie să ți dau sfaturi; dar tu știi bine cât de mare este interesul pe care ți-l port. Ai putea obține un post diplomatic în Italia, postul pe care îl dorești de atâtea vreme.

«Cine are urechi de auzit, să audă.

Numai că, va trebui să te grăbești. Mai sunt și alții pe aceeași urmă.

Rocabol cetise toate acestea repede, cu fălcile strânse, înfiorat. Fără îndoială, dânsul își dădea bine seama ce fel de om este: fura, ucidă, dar nici o dată nu se gândise la asemenea infamii!

Și mizerabilii aceia îndrăzneau să se atingă de făptura cea mai curată, de o ființă care ar fi trebuit să rămâne sfântă pentru toată lumea, din pricina virtuții ei! și dânsii socoteau să aibă complicitatea d-lui d'Amblez!

D'Amblez, adevăratul călău al tatălui său...

De ce oare Rocabol îl crușase atât de multă vreme, suferind insultele tatălui său, care îl califica de laș?

Fără îndoială, d. d'Amblez era de multă vreme condamnat; dar Rocabol socotea că Lizeta mai avea încă nevoie de sprijinul tatălui ei.

Numai din această pricină întârziase executarea.

Și iată că acum omul acesta devenea dușmanul cel mai de temut al Lizetei; iată că se pregătea să facă o acțiune mai criminală de cât toate pe câte le făcuse în viața sa.

Rocabol devenea nebun de furie. O, câtă vreme avea să trăiască dânsul, nici o dată n'avea să lase a se săvârși o asemenea crimă. Dar oare propria sa viață, ce însemna? Într-o zi, mai curând sau mai târziu, avea să cadă în mâna unui polițist abil, și atunci totul avea să fie stârșit.

Fără îndoială, putea să-l ucidă pe d. d'Amblez. Dar oare Lizeta, rămasă orfană nu rămânea mereu în calea intrigilor mizerabililor curtezanii?

— Ah! dacă prin moartea mea aș putea-o salva! murmură dânsul.

Era sincer. Își amintea în momentele acelea de vocea rugătoare a bieteii mame, de privirea dulce și curată a copilei. Ce era de făcut? Ce era de făcut?

De o dată, tresări. Nisipul din grădină scârțâise sub apăsarea unor pași. Privi afară. Lizeta se îndreptă spre pavilion.

Ce avea să-i spue oare? Cum avea să-și explice prezența în locul acela? Și apoi, hainele îi erau rupte, murdare, avea înfățișarea prea de bandit.

Se retrase îndărătul unei perdele și se ascunse cum putu mai bine.

Lizeta era îmbrăcată într-o haină albă de casă; era foarte palidă.

Cu ochii pe jumătate închiși, copila mergea și părea că visează; privindu-o cu atenție Rocabol o cunoștea că plânse.

Ea se apropiase încetător de masa pe care era tabloul mamei sale; acolo îl lăsa că cadă pe un scaun, și coprinzându-și fața între mâini, vorbea încet, cu vocea stășiata de durere:

— O mama mea, tu care nu mai ești aici pentru a mă auzi și a-mi veni în ajutor, ascultă-mă; mi se pare că ești aproape de mine. Ah! dacă ai ști cât de mult sufăr și ce teamă îmi este! Mi se pare că din toate părțile sunt înconjurată numai de dușmani și de primejdii. O neliniște de moarte îmi zbuciumă inima... și n'am pe nimeni care să mă apere.

Tăcu și rămase câte-va momente cu mâinile împreunate ca într-o rugăciune. Apoi, vorbea din nou:

— De ce oare îmi vorbește tatăl meu cu atâta insistență despre acea prezentare la curte? Oare am eu nevoie de lux și de ponosuri? De ce m'aș mai duce să mă amestec într-o lume care mă înspăimântă, și cu toate acestea, se poate oare să nu mă supun ordinelor tatălui meu? Azi dimineață mi-au adus o toaletă splendidă; numai mătăsuri, dantele și fire de argint... Dar tot acest lux nu mi-a produs de cât desgust și groză.

Ah!.. când mă gândesc că mâine chiar, va trebui să îmbrac rochia aceasta! Ah! unde este prietenul meu de Lancy? L'aș întreba, l'aș cere o explicație, un sfat...

Rocabol își reținea respirația zgomotoasă.

Fie-care dintre cuvintele copilei îi sfâșia inima.

De-o dată, dansa adăugă:

— Dr Wilhelm! Unde este dansul? De ce nu mai vine? Oh! și dansul m'a părăsit! Wilhelm! Wilhelm!

Acum, Rocabol nu putea să se mai stăpânească.

— Lizeto, exclamă dansul, sunt aici!

Dar copila nu-l auzi până când nu-l atinse umărul. Atunci, se întoarse cu un strigăt de spaimă, și sări în sus.

Cum, Lizeto! Ți e teamă de mine?

— Wilhelm! Nu, nu-mi este teamă, și cu toate acestea... Cum ai putut ajunge până aici? Și apoi, e ceva bizar în privirea d-tale, ceva care mă turbură.

— Lizeto, zise Rocabol cu gravitate, să nu cauți nici o dată să înțelegi. Eu am fost și rămân, prietenul, fratele d-tale. Odinioară te-am auzit strigându-mă... Iată, am venit... Poate că figura mea s-a schimbată, dar inima mea a rămas mereu aceeași, plină de dragoste pentru D-ta. Vede bine că ești neliniștită, că ai o supărare mare. Ai încredere în mine. Lizeto, în numele mamei d-tale, îți jur că poți avea toată încrederea în mine.

Copila își regăsisese acum tot cumpătul. Fără îndoială, Wilhelm, se părea o persoană misterioasă, ale căruia acte rămăneau adeseori inexplicabile; dar își

a-ucea aminte de uli-nele cuvinte ale mamei sale. Nenorocita femeie avusese încredere într'insul; oare ea putea acum să se îndoiască.

Rocabol ghicea ce se petrece în sufletul copilei; înțelegea că un instinct secret o înștiința de toată nedemnitatea protectorului său.

Ingenunchind în fața ei, continuă:

— Lizeto, te rog, din tot sufletul să-mi descoperi cauza supărării d-tale... Eu voi face totul pentru ca să te scap de neînștiințe; te voi face fericită. Odinioară chiar, n'ai pronunțat numele meu, și numele unui prieten?..

— Ai dreptate, răspunse copila; dar nu știu ce idei nebune îmi chinuiau creierul. Ai fost în tot-d'a-una așa de bun cu mine, mai bun ca un frate. Ei bine, acum, îți voi vorbi și eu ca unui frate:

«Nu știu ce se petrece. De cât-va timp d. d'Amblez și-a schimbat cu totul atitudinea sa față de mine. Dansul, care de obicei era așa de puțin comunicativ așa de morăcinos, acum a început să se preocupe de amănunte mici, de doctrinele, de toaletele mele. Am impresia că ar căuta să deștepă în mine instincte de lux, de cochetărie.

Eri chiar, mi-a vorbit despre o apropiată prezentare la curte... Eu nu prea am multă experiență de viață; cu toate acestea, nu știu ce instinct secret mă înștiințează că nu este bine să pătrund în palatul acela în care domnește numai ușurința și destrăbălarea.

Spune-mi, d-ta care cunoști așa de bine lumea, din ce pricină oare, regele Ludovic al XV lea, îmi inspiră groază?

— Scumpa mea copilă! murmură Rocabol

— Eu vreau să trăiesc cu simplitate, o viață până la sfârșit modestă... Ce-mi pasă mie de pietre scumpe, de dantelări, de lux?.. Eu nu visez de cât un soț bun care să mă iubească, și un copilăș dragut, pe care să-l legăn cu dragoste în brațele mele.

— D. de Lancy, murmură Rocabol surizând.

— Pentru ce aș nega-o?.. E un tânăr onest și bun, în care am toată încrederea.

— Dar tatăl d-tale?

— Tatăl meu mia repetat chiar eri, că atât timp cât va fi în viață, căsătoria aceasta nu se va face nici o dată.

— Ah! murmură Rocabol.

Apoi, după o pauză:

— Mi-ai vorbit despre un proiect de prezentare la curte... Pentru când este fixată această prezentare?

— Va!.. Măne seară la orele șase, va trebui să fiu gata, îmbrăcată în somptuare rochie pe care mi-au adus-o... O trisură a curții va veni să ne caute.

«Dar eu nu voesc, nu mă voi duce...

— Lizeto, exclamă Rocabol, voești să ai ca altă dată, complectă încredere în mine?...

— Vei bine, răspunse copila; de vreme ce nu-ți ascund nimica.

— Ei bine? Să faci tot ce-ți voi spune eu... Ai pe aici cerneală și un toc?

— Da, în sertarul de colo.

— Așa... te voi ruga să scrii o scrisoare.

— Cu!?

— D-lui de Lancy.

— Eu?... Oh!.. nici o dată nu voi îndrăzni!

— Te conjur...

— Și ce va trebui să-ți scriu?

— Numai două cuvinte: «Vino la palatul d'Amblex, mâine la orele șase seara.

— Nu te înțeleg...

— Eu te rog să ai încredere în mine, și să nu cauți să înțelegi.

— E adevărat... Am încredere în d-ta, și apoi, ai în privirea d-tale nu știu ce lumină, care îmi amintește primirea mamei mele.

— Atunci, vei fi așa de bună să mă ascuți.

Lizeta scrisese repede cele câte-va cuvinte pe cari i le dictă protectorul ei.

— Iată ce mi-ai cerut.

— Mulțumesc.

După aceea, se apropiase de fereastră și o deschise.

— Lizeto, îți jur că nu vei fi prezentată la curte. Vei deveni soția d-lui de Lancy.

— Ah! de-ași ști că spui adevărul!

— Sunt unele evenimente cari atârna de voința oamenilor, cu singura condiție că această voință să fie fermă. Dar, un ultim cuvânt, Lizeto.

— Vorbest.

— Amica, sora mea, voesc să-mi făgăduiești că după ce vei deveni fericită, ori-ce vei afla despre mune, ori-ce descoperire ai face, nici o dată nu mă vei blestema.

— Ce vrei să spui? Mă înspăimânti! Nu vreau să...

— Făgăduiește-mi!

— Ori-ce s'ar întâmpla, zise Lizeta, voi pronunța în tot-d'a-una numele d-tale cu dragoste și recunoștință.

— Mulțumesc!

Și Rocabol, cu o săritură ușoară ajunsese în stradă.

X

Testamentul lui Rocabol

Intr-o cameră murdară a hanului «La curcanul negru», fostul ocnaș Jak Lemer, zăcea în culcușul său.

Omul acesta era în adevăr spăimântător. În momentele acelea dormea, și masca durerii era așa de adânc întipărită pe figura sa, în cât se vedea că și atunci suferă.

O grămadă de carne informă, posedând o singură mână, cu degetele strivite; acesta era frumosul tânăr de altă dată.

Ușa se deschise încetisor!

Rocabol apăru. Fața sa, tânără încă, avea culoarea marmorei. Trăsăturile sale aveau o rigiditate de piatră.

Se apropie de pat, și contemplă îndelung figura tatălui său.

Înțelegea acum de ce în omul acela nu mai rămăsese nici un alt sentiment de cât acela al urei.

Il deșteptă cu b'ândeță.

— Tată eu sunt.

— Ce voești? răspunse cel-alt, cu severitate. Ai venit să-mi spui iarăși minciuni. Nu mai era nevoie să mă deștept pentru atâta lucru. spune-mi: l'ai ucis pe d. d'Amblez?

— Nu încă, tată; dar am venit să-ți fac o propunere.

— O propunere mie... Pentru răscumpărarea vieții banditului acela, fără îndoială?

Nu mai vorbi așa... Ai fost în tot-d'a-una nedrept cu mine... Voiam să-ți spun că d. de Courducy este mort.

— Patru!

— Cardeman de asemenea.

— Cinci!... Acum n'a mai rămas de cât unul singur.

— D. d'Amblez?

— Da.

Rocabol se aplecă spre dânsul și-l fixă îndelung.

— Voești să-ți fac o bucurie mare, dar mare de tot?

— Vorbește. Ce înseamnă această introducere fără nici un rost?

— Voești să-l uciți pe d. d'Amblez cu propria ta mână?

Infirmul scoase un strigăt.

— Ce-mi spui tu Wilhelm? Poți tu face una ca asta? Ori poate vrei să-ți bați joc de mine?

— Poți să-ți dai în mână... să te las să-l uciți.

— Fiul meu iubit! Lasă-mă să te îmbrățișez... Acum văd în adevăr că tu mă iubești... Să-l ucid cu propria mea mână! Ar fi prea frumos! Nu, aceasta nu se poate.

— Ba se va putea. Dar trebuie să ai în vedere că îți vei primejdui viața.

— Viața mea!... Dar viața aceasta nu valorează nimic pentru mine, de cât numai pentru răzbunare.

Spune-mi Wilhelm, explică-mi, în ce mod vei putea tu realiza această capodoperă?

Aduți aminte că sunt schilod, că nu pot merge.

— Vei fi dus pe sus...

— N'am arme.

— Ai mâna aceasta enormă, care atâră de-a lungul coastelor tale. Dar, va trebui să mă ascuți cu încredere, fără să-mi faci vre-o întrebare, fără să raționezi, fără să discuți.

— Te voi asculta! exclamă nenorocitul. Ah! voi putea să mă răzbun prin mine însumi.

— Ți-o făgăduiesc! Ți-o jur!

— Dacă-î așa, fă ori-ce vei voi.

— Ascultă-mă cu atenție... Nu trebuie să perzi nici unul din cuvintele mele... Măine, niște oameni vor veni la tine, te vor lua și te vor duce pe sus. Să nu-î întrebî nimica, să-î lași să facă ce vor voi; de rest răspund eu.

— Da, da, fiul meu. Ah! îl voi uide pe d. d'Amblez! Cum nu mă pot răzbuna și pe mizerabilul d'Armangy, și pe fiica sa!...

— Oh!... tac! te rog, tac!... Căci martirul pe care l'ai îndurat tu, nu înseamnă nimica față de calvarul pe care l'a urcat biată femeie!...

— Așa dar, tu ai cunoscut-o?... Și nu mi-ai spus nimica, nici o dată...

— Biată femeie a murit, și nu trebuie să-î insultăm memoria... Dar eu voi repara tot răul pe care i l'ai făcut.

— Nu te înțeleg.

— Nici nu mă poți înțelege. Mulțumește-te cu făgăduiala pe care ți-am făcut-o, și pe care voi îndeplini-o întoc-

mai, cum mi-am îndeplinit toate jurămintele. Și acum tată, adio... Se prea poate să nu ne mai revedem... Lasă-mă să-ți spun că mizerabilul care te-a perdut, a făcut o crimă mult mai odioasă de cât cum ți-o închipui tu... Căci, dacă pe tine te-au trimis la ocnă, din mine a făcut un bandit, pe câtă vreme aș fi putut fi un om cinstit și muncitor. Adio, tată, și adu-ți aminte de vorbele mele.

Și eșind din mansardă, se coborî în sala principală a hanului.

Principalul bandiț, care asculta de ordinele lui Rocabol, fuseseră convocați acolo.

— Amicii mei, le zise dînsul, fără nici un înconjur, astă noapte am avut un vis rău... Simt bine că ultimele mele momente au sosit...

O protestare generală îl întrerupse.

(Va urma)

IN ȚARA MIRAJULUI

Guvernul Indiilor engleze studiază un proiect colosal, consistând în secarea ramului Catch.

Ce este ramul?

O regiune vastă din India occidentală, care nu e nici uscat, nici apă.

Din depărtare pare o întindere de sare, fără nici un accident, complect uniformă. În realitate însă, Ramul este succesiv și desert și mlaștină.

În timpul epocilor de secetă, Ramul este prin excelență ținutul mirajului.

Cel mai mic obiect este zărit până la distanțe de leghe întregi nu cu forma sa

adevărată, dar cu înfățișările cele mai bizare, cele mai fantastice.

Satele apar la distanțe colosale, părând că plutesc în aer.

După cuvîntul unei legende mirdușe, de-asupra Ramului plutesc mai multe orașe de sfinți, și acestea produc mirajurile deșertului.

Explicarea mirajului e și aici, aceiași ca și în toate părțile.

Întrebarea este: ce vor spune indigenii despre orașele lor de sfinți, în ziua când, după plănuirile de azi ale guvernului, ținutul acesta va fi transformat într-o regiune agricolă, și fenomenele mirajului vor dispărea?... C. Drac.

LEOPARDUL LUI BRAHMA-SIVA

În cea mai frumoasă și bogată regiune din Butan, acest leopard era mai mult ca un stăpân, era aproape divinizat.

Pagubele pe care le făcuse el fără să poată fi prins, inspirase locuitorilor de pe malurile Brahmaputrei o frică superstițioasă. Poporul numise pe acest leopard «Ambuda», adică «norul». El era mult mai mare ca celelalte animale din familia sa. Avea o blană foarte frumoasă cu gâtul, pieptul și pântecul de un alt strălucitor, iar pe spatele său roșu, părul îi forma un fel de manta galbuie. Dar atât pe piept cât și pe spate erau semănate pete negre, care compuneau cercuri concentrice foarte regulate.

Nimeni nu știa unde îi era culcușul. În timpul zilei, ca toți leoparzii, dormea prin stufiguri. De mai multe ori fusese văzut ducându-se spre ruinele unui templu al lui Brahma-Siva, dar când soldații rajahului Mairam au înconjurat ruinele ca să-l prindă, Ambuda găsise mijlocul să dispară. Atunci Mairam și supușii săi se încredințară că leopardul este un zeu rău-făcător.

Mairam avea două fiu. Cel mai mare se numea Maitreia, iar cel-lalt Vedanti.

O epidemie izbucni în statele lui Mairam și preoții fiind consultați, declarară că Brahma-Siva pedepsea poporul cu această boală pentru că era supărat pe Butan unde se plănuia o crimă înfricoșătoare. Într-adevăr fiul lui Mairam plănuia să omoare pe tatăl lor ca să poată el conduce țara.

«Vinovații sunt foarte aproape de tine, adăugară preoții, și trebuie ca ei să piară. Lui Brahma-Siva nu-i va trece mânia până când unul din ei nu va fi dat leopardului Ambuda să-l mănânce».

La aceste cuvinte Mairam, nebun de furie, porunci să fie aduși Maitreia și Vedanti înaintea sa.

— Văi, strigă el, plănuiești să mă omoari ca să pui mâna pe fratele Butanului? Unul din voi trebuie să piară!

Maitreia și Vedanti se aruncară plângând la picioarele tatălui lor jurând că nu sunt vinovați.

Orice rugăciuni fură în zadar, Mairam hotărî ca Vedanti să fie dat leopardului Ambuda. Soldații îl legară și îl duseră la marginea unei păduri la un arbore unde se văzuse adese-ori urmele leopardului și rămășițele prânzurilor lui sângeroase.

Execuții răsbunării regale ridicară pe Vedanti până la craca cea mai groasă unde putea sta ca pe un pat. El fu legat de cracă peste piept și de mâini. Picioarele i le lăsară libere pentru ca mișcările instinctive ce avea să facă să înfurie fiara, căci se știe că ea este foarte blândă când nu îi e foame și când omul nu o amenință.

Când apuse soarele, Ambuda plecă să-și caute hrană. Ajunse lângă arbore, zări

pe Vedanti și cu o agilitate surprinzătoare se urcă în pom și se apropiă de victimă. El o mirosi ca să-și dea seama dacă este un cadavru sau o ființă.

Leopardului îi era foame. Gura sa enormă se deschise. La această vedere Vedanti scoase un țipăt ascuțit. Atunci colții fiarei i se infipse în pânțele. Ea își băgă botul plin de sânge în pânțele nenorocitului și îi mănca intestinele. Înghiți apoi tășit de carne una după alta, înroșind frunzișul de sânge. Din când în când își ridica capul triumfător, dar îndată începea iar. Cu una din labele puternice apăsă pe piept. Se aude o trosnitură de oase rupte și inima cu plămânii apăsă sângerând. Ambuda o mănâncă. S'a săturat, se dă jos din pom, linge picăturile de sânge ce au căzut pe pământ și dispăre în pădure.

A doua zi servitorii rajahului veniră să strângă rămășițele lui Vedanti, le arseră și cenușa o asvîrli în vânt. Cu toate acestea epidemia secera mereu din poporul Butanului. Lui Mairam îi muri frații, fiicele sale și cei mai buni șefi ai armatei. Preoții fiind consultați din nou, spuseră că pentru a alunga toate nenorocirile mai trebuie un sacrificiu. Brahma-Siva cerea pentru Ambuda și pe cel-lalt fiu al rajahului. Inebunit de nenorocirile ce dăduseră peste el, crudul Mairam consimți.

Maitreia fu legat tot de arborele în care Vedanti murise. Seara veni. Ambuda însă era sătul. El se sui pe arbore și mirosi pe Maitreia. Tânărul avea o stăpânire de sine minunată. El nu se mișcă prefăcându-se că doarme. Ambuda se așeză pe cracă și își rezimă somnoroș capul pe pânțele lui Maitreia.

Această așteptare era pentru bietul om un chin egal cu moartea. Un suspin, o încordare cât de mică a unui mușchiu ajungea ca să deștepte furia lui Ambuda. Din fericire peste puțin adormi sfârșit de emoții.

Omul și fiara fură deșteptați de-odată de un țipăt pătrunzător. Leopardul se ridică și privi împrejur. În noaptea senină văzu oamenii apropiindu-se. Maitreia era pierdut! Cu laba-i puternică Leopardul îi desfăcu pânțele, apucă intestinele cu gura, sări jos și dispăru în stufig.

Oamenii se apropiară. Corpul lui Maitreia fu dat jos. Nenorocitul murise din cauza iubirei logodnicei sale Namicepa, care venise pe ascuns cu o ceată de servitori credincioși ca să-l scape. Ea văzuse pe leopard lângă logodnicul său și țipase.

Timpul trecu. În țara Butanului veni un străin, care găsi pe Namicepa foarte frumoasă și vru să o ia în căsătorie. Namicepa se învoi dar cu condiție ca străinul să-i aducă un colier făcut din dinții leopardului Ambuda. Străinul căpătă învoirea lui Mairam și pândi pe leopard lângă arborele fatal. Când se sui Ambuda în arbore, străinul trase două gloanțe. Ambuda primi unul în picior, iar cel-lalt îi isbi un ochi. Cu toate acestea el sări jos, dar alte două gloanțe îl loviră în piept și muri.

Ast-fel dinții lui Ambuda, neînvinsul leopard al lui Brahma-Siva, fură transformați în colier de nuntă pentru Namicepa.

Ploesti.

Z. Bărbulescu.

Ultima expediție a unui aventurier

— Urmare —

Se auzea un mic zgomot în partea dosnică a hambarului; zgomotul unei pile sau al unui fierăstrău care lucra cu băgare de seamă.

După aceea se făcu din nou tăcere.

De odată un strigăt răsună în depărtare:

— «At watch»!

Erau sentinelele care făceau rondul.

Un curent de aer rece pătrunse în atmosfera caldă a închisorii. O scândură fusese scoasă de la locul ei. Ochiul de vultur pătrunsese în hambar.

După două minute frînghiile care lega mâinile și picioarele prietenilor noștri, fură tăiate.

Esiră cu toți din închisoare încetșor, pe dibuite.

— Fratele meu va merge cu cea mai mare băgare de seamă, zise Ochiul de jaguar la urechia indianului.

«Apa curge în partea brațului meu drept.

«Dacă fratele meu și prietenii săi albi vor auzi gloanțele șuerând pe d'asupra capetelor lor, se vor scufunda îndată.

După aceea Ochiul de jaguar se îndepărtă și prizonierii urmară instrucțiile primite.

Ajunși pe malul riului, făcură îndată pregătirile necesare pentru a se arunca în apă.

— Dar eu? întrebă doctorul, care ghicea ce are să se petreacă. N'ar fi oare mai bine să căutăm un vad?

— Te voi duce eu, răspunse indianul cu voce înecată. Să n'ai nici o teamă.

În clipa aceea un strigăt de alarmă întrerupse tăcerea nopții. Americanii observaseră fuga prizonierilor.

— La arme!.. La arme!..

— Aruncați-vă în apă! comandă indianul.

Malurile riului erau foarte înalte; și se părea că te aruncă într-o prăpastie fără fund. Cu toate acestea nimeni nu stătu la îndoială. Dacă ar fi fost la mijloc vr'o primejdie, fără îndoială Ochiul de vultur i-ar fi anunțat.

Numai doctorul rămase pe mal, împreună cu indianul; savantul nu înțelegea că trebuia să se grăbească.

În clipa aceea se auzi un strigăt, repetat de zece de ori:

— La arme!.. La arme!..

— Să ne aruncăm în apă! exclamă indianul. Americanii au observat dispariția noastră.

— La arme!.. La arme!.. se auzi din nou strigătul a sute de voci.

Lumină începură să alerge printre stufuri.

Se auziră comenzile scurte ale ofițerilor și înjurăturile sub-ofițerilor.

Indianul începuse să fie disperat de rezistența doctorului.

Atunci, văzând că primejdia era aproape, nu mai stătu la îndoială și repezindu-se asupra prietenului, pe care acum trebuia să-l trateze ca pe un dușman, îl legă cu o frînghie de spetele sale și sări cu dînsul în apă.

Doctorul se credea pierdut; simțind căderea în abis, nu se mai putu stăpâni și strigă în gura mare:

— Ajutor!.. Ajutor!.. Sunt asasinat!..

Indianul se văzu nevoit să se scufunde. Când reveni din nou la suprafața apei, doctorul era aproape leșinat.

Indianul înota cu forță și cu toate că situația era foarte critică, nu despera.

Avea încredere în dreptatea cauzei sale și spera că, acoperit de furtună, avea să-și poată ajunge tovarășii.

CAP. III

Îndată ce intrase în hambar, indianul Scandi aprinsese un chibrit și dăduse foc unei grămezi de paie, pe care o așezase lângă scânduri.

Toate acestea cu cea mai mare băgare de seamă.

— Foarte bine, cugetă ochiul de jaguar; acum nimeni nu va mai putea să fie acuzat de americanii că a dat mână de ajutor evadatorilor.

Și se strecură încetîșor printre mărăcinisuri. Sub influența vîntului ușor care bătea de afară, focul se întinse repede, cuprinzând cu flăcările sale mai multe scânduri.

Se știe că negrii au simțurile dezvoltate. Acela care stătea de pază la intrarea hambarului, se opri pe loc și expiră cu lăcomie, în tocmă cum face un câine de vînătoare când bănuiește ceva pradă.

— Hum!.. murmură dînsul neliniștit; miroase a fum!

Vîntul suflă din spre vest.

Soldatul nostru își spusese îndată că fo-

cul nu putea să fie de cât în acea direcție, adică la spatele hambarului.

Se îndreptă într-acolo, privi în depărtare, aspiră din noți, și rămase mirat de faptul că nici nu vedea, nici nu simțea nimica.

— Drace! și mie mi se părea că simt fum!

Se reîntoarce la postul său.

Acum simți din nou mirosul.

— Mîi de drac!.. exclamă dînsul de odată; focul trebuie să fie înăuntru.

— La arme! strigă dînsul, cu voce puternică.

Și lovi cu patul puștei în ușa hambarului.

O tăcere complectă îi răspunse.

— Nenorociții! cugetă negrul; trebuie să fie asfixiați.

Strigătele sale fuseră auzite de ceilalți paznici, și erau acum repetate din gură în gură.

Locotenentul, deșteptat de sergentul de gardă, alergă repede; în câte-va momente, toată lumea fu în picioare.

Lanternele fură aprinse, și luminele licăriră în toate colțurile campamentului.

— Ce este?... Ce s'a întâmplat?... Cine a dat alarma?

Sub-ofițerii alergau din sentinela în sentinela.

Când unul dintre ei ajunse la hambarul prizonierilor, nici nu mai avu timp să întrebe:

— Foc!.. Arde!.. Scândurile ard!..

Locotenentul, care ținea cheile, alergă repede și deschise ușa.

Spre marea lor mirare, prizonierii nu erau nicăieri.

În clipa aceea însă, strigătul nesocotit al doctorului, le deschise ochii, arătându-le în același timp că prizonierii treceau înot riul.

O pocnitură sinistră și acoperișul hambarului, care era făurit din scânduri subțiri, foarte uscate, se prăbuși, răspândind în jurul său mîi de scântei.

Focul deveni acum și mai violent, răspândind lumina sa lugubră până la o distanță de câte-va sute de metri. Era lumină ca în plină zi.

— Să urmărim prizonierii, comandă locotenentul, și porni înainte spre rîu.

Toți soldații, cu indienii în cap, porniră pe urma prizonierilor.

Ajunși pe țărmul riului, văzură iarba călcată în toate părțile.

Nu mai încăpea nici o îndoială; pe acolo traversaseră indienii riul.

— Iată-î! exclamă un negru, arătând cu mîna un corp care se mișca îndărătul unor mărăcini.

Și fără să mai aștepte vre-o comandă, ridică arma și trase.

Un muget teribil îi răspunse, și un animal apără după câte-va clipe în fața urmăritorilor.

Era un urs brun.

Vederea acestui animal fu o scântere de lumină și în același timp un indiciu pentru ofițer.

El văzu îndată că fugarii trebuiseră să înainteze mai la vale de-a lungul curențului.

— La dreapta! se auzi o comandă scurtă.

Urmărirea continuă cu atât mai multă înverșunare, cu cât soldații erau foarte siguri că urmează calea cea bună.

Indienii, cari, fără îndoială erau mult mai abili de cât ceilalți, o luaseră înainte.

Numai două dintre negri luptau în iuteală cu indienii; dar, nu se știe prin ce împrejurare, amândoi se împiedicară și căzură la pământ. Bine înțeles, împreună cu ei, căzură și câțiva indienii.

Acuma Scandii erau siguri, alergând mereu ca niște cerbi, și grupați în jurul șefului lor.

— Frații noștri! murmură Ochiul de jaguar, arătând cu degetul la o mică distanță, trupa lui Gerald.

Războinicii primiseră fără îndoială un cuvânt de ordine. Ei se opriră, și în momentul în care soldații americani se apropiară, ridicară carabinele și gloanțele porniră.

Fugarii dispărură îndată.

— Sunt morți cu toții!.. exclamară bravii indienii.

Și începură să joace și să urle de bucurie.

Se apropiase și locotenentul.

— Sunt morți cu toții, d-le locotenent! repetară indienii în cor.

Ofițerul privi cu atenție apa râului și i se păru că zărește în mijlocul ei o pată neagră.

— Dacă ar mai fi rămas vre-unul în viață, murmură dînsul, ca și cum și-ar fi vorbit sie însuși.

Și apucând carabina unuia dintre soldați, ochi și trase.

Un strigăt de durere îi răspunse, dar omul — căci trebuia să fie un om — dispăru.

Ofițerul avu acum impresia că mai vedea și alte corpuri în mijlocul apei. Se pregăti să ridice din nou arma, dar de-o dată, lumina incendiului se stinse, și rămaseră cufundiți în cel mai complet întuneric.

Acum, nici nu trebuiau să se mai gîndească a continua urmărirea.

Pe lângă că nu se mai vedea nimica, și țărmurile râului erau pline de mărăcinisuri, cari făceau înaintarea imposibilă.

— Focurile noastre au zburat în aer! exclamă locotenentul.

— Și cu toate acestea, observă unul dintre indienii, după salva noastră, nici unul dintre ei n'a mai rămas la suprafață.

— Prostule! s'au scufundat; oamenii aceștia înotă ca niște rațe.

Indienii tăcură, văzând fără îndoială, că orî-ce răspuns ar fi fost zadarnic.

Locotenentul furios strigă:

— Sub ofițerul însărcinat cu paza prizonierilor!

— Iată-mă, răspunse sergentul.
— Afacerea d-tale este limpede, d-le sergent; trei-zeci de zile închisoare și două ani fără înaintare!

— Pardon, d-le locotenent, răspunse sergentul; comandantul a lăsat prizonierii în paza d-tră!

Locotenentul nu răspunse nimic.

— Îndărăt spre campament! ordonă dânsul, cu vocea sălbatecă.

În câmp se încercară zadarnic să găsească vre-o urmă, să restabilească faptele.

Negrul care dăduse cel d'ântăiu alarma, nu putuse să le dea alt amănunt, de cât doar că simțiră miros de fum.

— Abia a doua zi dimineață, Ochiul de jaguar descoperi scândura tăiată din

peretele hambarului, și misterul evadării se lămurii.

— Dar de unde au luat dânsii feres-trăul? voi să răspundă sergentul de pază.

— Hm!.. dar cum au putut dânsii să 'și desfacă legăturile?

— Lucrul e ușor!.. Erau niște frin-ghiute așa de subțiri! Le vor fi rupt cu dinții!..

— Se poate, murmură locotenentul, care era bucuros să se vadă cât mai mult scutit de răspundere.

Și pentru ca la ancheta ce avea să se facă de către comandant, toată lumea să fie de partea sa, dădu gratificații atât sub ofițerilor cât și soldaților.

Locotenentul era fiul unui american bogat; se înrolase în armată în timpul

războiului, și rămăsese sub drapel din pricină că 'i plăcea mai mult viața în aerul liber, de cât viața de birou. Până la moartea tatălui său, putea să rămăie în armată.

De alt-minteri, pe vremea accia, armata americană nici nu cunoștea bine acea disciplină de fer, care face mândria armatelor europene. Abia mai târziu au fost organizate trupele americane într'un mod mai sever.

Se dete un banchet în regulă, la care luă parte toată lumea, afară de indienii Scandi.

Oamenii aceștia nu beau de cât apă, și prin urmare, n'aveau ce căuta în mijlocul unei petreceri la care se bea șampanie. (Va urma)

Căderea balonului „Mammuth” în Suedia

Ziarul «Daily Graphic» a dat drumul zilele trecute balonului «Mammuth», care după părerea aeronauților trebuia să ajungă până în Rusia. Planul n'a izbutit pe deplin, căci balonul după ce a trecut marea Nordului, s'a scoborât în Suedia, cu un succes totuși frumos. Scoborârea s'a făcut cu mară primejdii după cum se vede în gravură.

Mar.

VIATA IN AMERICA

AȘA CUM ESTE

— Urmare —

Aiurea Cinejii fuma și juca cărți în niște săli tot așa de înguste și cât se poate de prost luminate. Figurile lor galbene ca ceara erau și mai trase încă; și cum stetea tăcuți, făcând foarte puține gesturi, aveau impresia că te afli în fața unor stafii.

La ușa sălii era un mic budha aurit, iluminat cu o candelă.

Cinci sute de oameni trăesc în pivnița aceasta lipsită de aer, împreună cu copiii lor, niște viitoare stărpituri omenestii.

Curiozitatea ne-ar fi împins să mai stăm pe acolo, dar ne înăbușeam și a trebuit să plecăm.

Când am ajuns în stradă, am suspinat din adânc, ca niște oameni care scăpaseră de o mare greutate. O lună splendidă ilumina cerul senin.

Dar, întocmai ca pescuitorul de perle, care abia ajuns la suprafață, așteaptă momentul potrivit pentru a se cufunda din nou în adâncuri, așa și eu voiam să mai ved.

Am intrat într-o altă casă. Un muzicant cânta dintr'un fel de harpă de o construcție specială; dar sunetele pe care le scotea, n'aveau nici un farmec pentru noi, nu le puteam înțelege.

După aceia, conducătorul nostru ne-a întrebat dacă nu doream să vedem mai de aproape fumătorii de opium. Am răspuns afirmativ.

Intr-o sală joasă, infectă, erau întinse vre-o șase paturi; lumina era destul de slabă. Cu toate acestea, se putea cunoaște că oamenii dormeau.

Polistul deșteptă pe unul dintre ei, și-i spuse câte-va cuvinte la ureche. Chinezul se ridică, cu mișcări încete, și luându-și pipa dintr'un colț, începu să fumeze. Fără îndoială, mai fumase mult în seara aceia, căci fizionomia sa era cufundată în extaz.

Spectacolul pe care îl aveam în fața noastră era înfiorător: un om slab, așa de slab în cât pielea se confunda cu oasele, cu fața incoloră, cu buzele întredeschise într'un surâs idiot.

După câte-va momente sfârși pipa și se întinse din nou, închizând ochii săi morți.

Eram dezgustat; priveam cu interes scheletul acela nenorocit, cu capul de temee bătrână. Era tipul alcoolului din casele noastre de nebuni, fără deliruri violente, dar tot așa de îndobitocit și de maniac, tot așa de inconștient ca și alcoolul.

Detectivul îi dădu din partea noastră câte-va monete, căci monștrii aceștia trebuiesc alimentați pentru clientelă!

În încăperea vecină, alți mizerabili

dormeau în beția opiumului. Unul dintre ei, deșteptat, ne explică cu o deoebită îngânfare, că și pisica sa devenise fumătoare de opium.

În adevăr, îndată ce pipa fu aprinsă, sârmanul animal se apropie cu gravitate de chinez și-l privi.

Atunci acesta aspiră o gură largă de fum, și apucând capul pisice, i-l însuflă în gât. Animalul închise ochii cu voluptate, și se duse din nou spre culcul său.

— Dacă nu 'i-aș da, s'ar îmbolnăvi, ne explică chinezul; e întocmai ca și mine.

Era destul pentru seara aceia. Am plecat, înfiorat până în adâncul sufletului.

Pe străzi domnia mereu aceiași însuflăre; și cu toate acestea, era miezul nopții.

Ți se părea că te afli într-o țară de reverie. Lanternele multicolore cu care era iluminată strada, dădeau o înfățișare și mai pitorească tabloului. Dacă n'ar fi fost mirosul acela puternic de opium care umplea aerul, dacă amintirea ororilor văzute n'ar fi fost încă prea vie, aș fi putut duce cu mine o amintire plăcută despre cartierul chinezesc din San Francisco.

IX

Înainte de a părăsi California, vreau să vă dau o idee despre bogățiile extraordinare ale acestei țări, și despre viitorul splendid care o așteaptă.

Posedă unul dintre solurile cele mai fertile din lume, un climat mereu constant și mereu dulce, o poziție fericită; toate acestea vor face ca în puțină vreme, California să devie unul dintre cele mai bogate ținuturi din Statele-Unite, dacă nu cum-va chiar cel mai bogat.

Prin Golden Gate (Poarta de aur), care se deschide larg spre Pacific, pân-dește americanul China. Pe aici vor trece enormele cuirasate ale șantierelor faimoase «Union Iron Works», pe care Europa și Japonia vor găsi-o peste douăzeci de ani în fața lor.

Știți că America se prepară neînterupt pentru marea luptă economică, care va trebui să izbucnească într-o zi,—mai curând sau mai târziu—între noul și vechiul continent.

Ea își spune că până peste douăzeci de ani forța sa industrială va fi înzecită și atunci, după ce va fi inundat Europa întreagă cu produsele sale, va trebui neapărat să-și găsească un alt debușeu, un alt câmp de desfăcere.

Și încotro să se îndrepte, dacă nu în spre acea Asie imensă în care mișună o populație de 400 milioane de suflete?

Dar se prea poate ca în lupta de cucerire a acestui vast câmp de desfăcere Europa să-i ia înainte.

Ce se va întâmpla atunci?... Americanii construiesc și vor construi mereu cuirasate. Iankeul nu este omul care să se dea înapoi din fața unui obstacol; pentru el, ca și pentru englez, forța primează totul. Vom asista la cel mai formidabil duel pe care l-a văzut vre-odată pământul.

În asemenea împrejurări pozițiunea orașului San-Francisco, la cinci-spre-zece zile distanță de Iokohama și la două-zece zile distanță de Peking, va aduce mult folos Statelor-Unite.

Și când Atlanticul de-o parte și Pacificul de cealaltă parte, vor fi devenit niște lacuri americane, brăzdate în toate părțile de vasele lor de comerț și de cuirasatele lor puternice, ce se va face toată Europa, îndepărtată și dezbinată?

Până atunci California rămâne un paradis, pe care geniul organizator al americanului îl exploatează fără încetare.

Nici într-o parte a lumii nu există așa de multe fructe ca în acest colț din Far-West. Am vorbit mai sus despre câmpiile nesfârșite de portocali și de lămâi din jurul lui Los Angeles. M'am dus de asemenea și pe la Santa-Clara și pe la San-Fore. Era tocmai epoca înfloririi prunilor și a cireșilor. Nici odată nu mi s'a mai întâmplat să văd atâtea grădini albe și roze. Un fel de zăpadă luminoasă se întindea la o distanță de două metri deasupra solului, părând, prin perspectivă, continuă.

Fructele acestea sunt trimise în toate părțile lumii. Iată câte-va cifre:

În anul 1904—1905 statul California a exportat 6,900,000 cutii de portocale, conținând fie-care câte 50 de bucăți. Apoi 1478 vagoane de prune, 1700 vagoane de persici, 700 vagoane de nuc, 250 de migdale. Fructele conservate au ajuns la niște cifre și mai fantastice încă:

E adevărat că americanii, pentru a conserva mai bine fructele lor, întrebuintează unele procedee chimice neîngăduite de legile sanitare; pentru acest motiv germanii au oprit în țara lor importul fructelor din California.

* * *

Vinurile californiene au început să facă o concurență serioasă pe toate piețele; mai cu seamă vinurile franceze sunt în pericol. Americanii publică prin ziare că vinurile aduse pe acolo sub eticheta franceză Bordeaux, sunt fabricate din viță americană și numai eticheta este franțuzească. Publicul necunosător se lasă înșelat de asemenea ademeniri și vinul californian pătrunde pretutindeni, cu toate că este de o calitate foarte proastă.

Sunt numai câte-va specimene de vinuri albe în adevăr bune, deși conțin poate cam prea mult alcool.

De altminteri cultivatorii de vii de pe aici nici nu-și mai fabrică ei singuri vi-

nul. Strugurii sunt vinduți unor trusturi cu prețul de 150 lei tona și acestea îi speculează.

În total Statele-Unite nu consumă de cât vre-o 50 milioane litri de vin anual, ceea ce vine cam jumătate litru de locuitor pe an. Consumația rachii însă se ridică pînă la 6 litri de cap pe an.

De vre-o cinci-spre-zece ani încoace petrolul a devenit una din bogățiile cele mai considerabile ale ținutului. Minele de petrol au înlocuit în speculație minele de aur, cari sunt aproape cu totul epuizate.

E de necrezut cât de bogat în petrol este pământul Californiei; la fie-care pas dai peste puțuri exploatate sau de-abia puse în lucru.

În zilele ploioase apa care curge pe străzi capătă culoarea albastruie a petrolului.

La Santa Barbara petrolul înaintea pînă în plină mare și este cules cu niște aparate speciale. Pe acolo de multe ori este de ajuns să arunci în apă un singur chibrit aprins pentru ca oceanul Pacific să ia foc. Este un spectacol în adevăr neronian!

În industrie petrolul a început să înlocuiască aproape pretutindeni huila. Economia calorică realizată este de 40 la sută. Producția de vaporii este mai abundentă și mai repede; mașinile se deteriorează mai cu greu.

Pentru a înțelege cât de mare este economia ce se face prin această înlocuire a huilei cu petrolul, este destul să dăm un singur exemplu: Vasul «Maripoza», care face serviciul postal între San-Francisco și Manila, consuma 80 tone de cărbuni pe zi, cumpărați cu 8 dolari și jumătate tona. Drumul, dus și întors, ținea 60 de zile; prin urmare era o cheltuială de 40,800 dolari (204,000 franci). De când cărbunii au fost înlocuiți, s'a făcut o economie de 140 mii de franci numai pentru un singur drum al vasului «Maripoza». E colosal!..

Și apoi întrebarea: care este cerea un echipaj de 36 oameni, pe când petrolul cere numai 16 oameni.

Prin urmare mulțumită acestei noi bogății, California, care pînă acum era numai o țară agricolă și minieră, va deveni o țară prin excelență industrială.

Și prosperitatea aceasta generală, această creștere nesfârșită pe care o vezi pretutindeni în fantastica Californie, pare a fi abia la începutul ei.

Bogățiile cari se sting sunt înlocuite prin altele noi, cum s'a întâmplat cu aurul și petrolul. Orașe ca San-Francisco, care a ajuns la o populație de 400 de mii de locuitori, sunt concurente de alte cari mai erî aproape nici nu existau.

Seattle, care în 1870 avea 1000 de locuitori și în 1900 80 de mii, astăzi nu mărește 135 mii de suflete!

Comerțul portului acesta a urmat aceeași progrese uimitoare. De câți-va

ani exportul dublează importul. Capitalii enorme se înmagazinează în fie-care an.

X

Note și schițe

În nordul și estul Statelor-Unite, unitatea de monetă este centul. La vest unitatea este moneda de cinci cenți. Nu mai găsești aproape de loc monete de câte un cent și două cenți; chiar și jurnalele costă pe aici cinci cenți. Voinde să cumpăr un timbru de două cenți, negustorul n'a voit să-mi dea restul, și am fost nevoit să cumpăr mai multe. Prin urmare moneda de un cent a dispărut din circulație; este o tendință vădită de scumpire a traiului, pe care nimeni nu se încearcă să o combată.

E de notat că francezii de pe aici, ca și germanii și englezii, ca și spaniolii și italienii sunt mândri de naționalitatea lor; dar aceasta nu înseamnă că și regretă patria.

Am întrebat pe un francez care este instalat aici de multă vreme, dacă nu-i este dor de țara lui, și dacă n'ar avea dorința să se reîntoarcă. Dănsul mi-a răspuns:

— Nu, n'am această dorință. Și dacă mă voi reîntoarce vre-o dată în țara mea, voi face-o numai pentru a mă odihni. Pe aici, poftă avea o viață mai ușoară și mai largă. Mai ușoară, pentru că este destul să ai dorința de a munci pentru ca să găsești de lucru; și mai largă pentru că munca este mai bine plătită.

Și omul acesta avea dreptate. Cunoscuți bieți profesori de limba franceză, cari în țara lor ar fi câștigat 1800 lei anual, și cari aici câștigă pînă la 15000 lei. Și trebuie să notăm că sunt niște oameni cari n'au nici o aptitudine specială.

Imi amintesc că am fost condus prin sala capitoliului din Washington de secretarul unuia dintre senatorii cei mai cunoscuți și mai elocvenți din congres. Omul acesta, care primise o educație strălucită în marile universități americane, se bucura de o completă ignoranță artistică. Arătându-mi decorurile de pe zidurile sălii, imi zise cu mândrie: «Nu este clădire în lume care să aibă decorații mai multe și mai frumoase de cât această sală. Toate colțurile sunt zugrăvite; așa ceva nu vei mai vedea nicăieri.» Imi spunea acestea cu cea mai mare liniște, ca și cum ar fi fost un lucru pe care trebuia să-l află neapărat înainte de plecarea mea din New-York.

Eu l'am întrebat surzind, dacă vesele vre-o dată săliile Vaticanului. Dănsul mi-a răspuns «nu», ca și cum lucrul n'ar fi avut nici o importanță. Spirit american.

Americanii cari au călătorit prin Eu-

ropa vor fi cei dintâi cari să suradă, citind asemenea anecdote. Pentru că ei își dau bine seama care este importanța țării lor, și recunosc cu sinceritate că din punctul de vedere artistic sunt cu mult în urmă.

Dar aceștia sunt foarte puțin la număr; marea majoritate crede că e destul ca un lucru să fie foarte scump, pentru ca să fie în același timp și foarte frumos. E un fel de estetică a la Ludovic al XIV-lea, care voia ca palatul său de la Versailles să fie cel mai mare și cel mai frumos din lume.

La San-Francisco, vorbind cu un antreprenor, l'am întrebat cum procedea de clădire în câte-va luni clădiri cu câte două-zece etaje.

— E foarte simplu, mi-a răspuns dănsul; toate piesele de fier ale viitoarelor clădiri sunt de mai înainte turnate în fabrică.

Planul se face de mai înainte, pînă în cele mai mici amănunte, și nu mai rămâne în urmă de cât așezarea. Celelalte părți ale clădirii se fac tot așa de repede.

Și crezi d-tă că asemenea construcții pot fi durabile?

— Nu știu încă... N'am avut timpul să facem asemenea experiențe. Peste vre-o sută de ani, aș putea răspunde la întrebarea d-tale.

Am luat masa la un hotel din Sud. E primul oraș din aceste ținuturi în care am fost servit de negri. Trei servitori s'au repezit în același timp spre mine: unul mi-a dat un scaun, al doilea mi-a oferit lista de bucate, și cel din urmă mi-a desfăcut șervetul.

O senzație bizară, pe care o am după câte-va săptămâni petrecute pe aici: când stai jos, și lucrurile se mișcă pe dinaintea mea: trenuri, tramvae, trăsură, mi se pare că toate acestea stau pe loc, și eu mă mișc.

Mișcarea, agitația a devenit starea mea normală.

Reclama unui negru vâcsuitor de ghete, cetită pe un afiș lipit într'un hotel:

Profesorul Belly Nimmey, celebrul artist vâcsuitor a căruia reputație se întinde de la Atlantic pînă la Pacific, și de la golful Mexic pînă la Polul Nord, își exercită actualmente meseria, în subsolul de la hotel Central.

Prețul de admitere: numai 50 de bani.

Viața casnică este aproape nulă. Nu numai că toată lumea cînează la restaurant, dar chiar și femeile se invită între ele la masă tot la restaurant.

Soția celui mai mare comerciant din

Filadelfia, d-na Wanamaker, dejunează în toate zilele la hotel, împreună cu prietenile sale.

O senzație de grabă te urmărește pretutindeni. Ți se pare că lumea n'are vreme să facă ceva definitiv. Și în mijlocul acestor mulțimi, fără de voce, parcă te simți și tu apucat de frigori. În casa unui financiar, care îți arată cu mândrie un vas de China, foarte rar, prețul nu era încă deslipit. Era tot din grabă, sau poate eticheta aceea fusese anume lăsată acolo? Nu știu; dar am putut ceta: 12500 franci.

Am vorbit cu mulți Americani, adică cu căre-va sute de oameni, de toate vîrstele și de toate pozițiile, aș putea spune chiar, de toate inteligențele.

— Așa dar, d-ta nu te odihnești nici o dată?.. e o întrebare pe care am pus-o adese ori.

— Asta nu se poate. În timp ce eu m'ăș odihni, alții lucrează și-mi i-au înaintea.

— Ei bine?

— Asta nu trebuie să se întâmple. Trebuie ca fie-care să fie respectat. Și dacă nu ești nimica nu ești respectat.

După cum sunt două partide distincte în America, tot așa sunt și două clase de oameni, care n'au de loc aceeași simpatie pentru europeni. Vreau să vă vorbesc despre bătrânii și despre tinerii americani.

Bătrânul american este iankeul inteligent, prudent, rațional, coborîtor al primilor pionieri veniți în America cu un ideal de libertate și de progres, și care cugetă a face din poporul lor nu numai un popor bogat și prosper, dar în același timp o națiune mare și nobilă. Celălalt, «tânărul american», n'are în vedere de cât numai și numai afacerile, progresul material, cuceririle economice. Ideile de artă și de estetică, îi lipsesc cu totul.

X

Mormoni

Trei-zeci și șase de ore de mers cu drumul de fer despart orașul San-Francisco de orașul lacului Sărat, unde mă duc să văd Mormonii.

Si văd Mormonii! Niște bărbați și niște femei care și-au făcut legi numai pentru dănișii singuri, care au o morală numai pentru ei, și care nu s'au închinat nici în fața persecuțiilor exilului.

Ce rost poate să mai aibă și poli gamii aceștia încăpățânați? Ce doctrină pot reclama creștinii aceștia cu instincte mahometane. Multă vreme am crezut că erau niște sălbatici, niște rămășiți ale triburilor indiene care se sting puțin câte puțin în siagurătățile din Far-West. Dar

se pare ca Mormonii sunt niște americani ca toți cei-lalți.

Nici odată nu trebuie să pui prea multă bază pe știrile care-ți vin din depărtare, mai cu seamă în America, unde fie-care este atât de preocupat de propria sa persoană și de propriile sale afaceri, în cât nici nu prea bagă bine de seamă la cele ce se petrec în jurul său. De aceea, m'am grăbit să văd cu proprii mei ochi pe acei Mormonii legendari, pe acei poligami chimerei ale căroră idei asupra amorului, mă făcuseră să visez de multe ori cu ochii deschiși, încă din copilăria mea.

Și mi se părea acum că trenul nu aleargă destul de repede.

Ejind din California, care nu este de cât o înșirare de văi rizătoare și de câmpii înflorite, intri în Nevada. Primul lucru care mi-a atras atenția, au fost femeile păzitoare ale turmelor de vaci.

Pe aici, arborii nu mai au flori, sunt mai mult brazi și stejari. Pământul are o culoare roșiatică. Am impresia că m'ăș afla în ținutul Texas-ului.

Nouă ore după ce părăsisem San-Francisco și pădurile californiene, începu să

ningă. Eram pe un înalt platoș al Nevada.

Pentru a cincea oară schimbam climatul de când sosisem în Statele Unite. Iarna grea la est și la nord, vară meridională în Luisiania, din nou iarnă în platourile Texasului, o primăvară caldă, suavă în California, și-acum din nou iarnă înghețată, care mă va întovărăși până la lacul Sărat. Și toate acestea în mai puțin de șase luni.

Cu cât înaintam mai mult spre Utah, cu atât peisagiul devenia mai trist. Timp de ore întregi câmpia se întinde în tre lanțuri de munți de zăpadă, care se apropie și se îndepărtează mereu. Și aceasta este singura distracție a ochiului.

De la un timp, pământul începu să fie acoperit de un fel de materie strălucitoare, care seamănă foarte bine cu zăpada topită. La o stație m'am coborît și atingând pământul cu degetul, m'am putut convinge că materia aceea era pur și simplu «calci».

Er m prin urmare în apropiere de lacul Sărat.

(Va urma)

ORAȘUL CEL MAI ÎNALT DIN LUME

Asemănător unui cuib de vultur, orașul «Cerro de Pasco» se află situat la o altitudine de 4352 metri; e fără îndoială, orașul cel mai înalt din lume.

Nu este însă cel mai înalt loc de pe pământ, locuit de oameni. Satul «Apo» din districtul Chihuata, (departamentul Arenquipa) situat la o altitudine de 4385 metri, posedă privilegiul acesta.

Cerro Pasco se înalță pe un platoș muntos între lanțurile Anzilor Cordilierii, occidentali și orientali.

După cum ușor se poate presupune, climatul acestui oraș, nu este de loc de

invidiat. Furtunile sunt foarte dese, și ploile torențiale. Locurile acestea ar fi fără îndoială nelocuite, dacă nu s'ar afla pe acolo bogate mine de aramă, argint, și chiar de aur.

Minele acestea au fost descoperite încă de la 7630 de către un indian numit Huari-Capchi; de atunci au fost exploatare mereu, și totuși mai sunt și astăzi încă, destul de bogate; împrejurare, care singură poate face ca orașul Cerro Pasco, să nu devie o grămadă de ruine.

P. W.

Către cititori

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica bucuros ori ce articole interesante privitoare la călătorii sau vinători, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate redacției «Ziarului Călătoriilor», str. Brezoianu 11, București.

CAȘTIG MARE

Representanți capabili, funcționari, etc., își pot dobândi un frumos câștig accesoriu, scriind:

Agentiei de Publicitate „Presă” București pentru S. B. No. 20.

Magazinul General de Muzică

LA HARPA

București, Strada Colței No. 5

Cel mai mare depozit de

Gramofoane

amer'cane

cu renumita marcă «The Har», și

◆ INSTRUMENTE MUSICALE ◆

Prețurile cele mai reduse

— Cataloage gratis —

I. J. RESSEL

BUCUREȘCI

Str. Carol No. 14

cel mai mare depozit de

Mașini de cusut

înzestrate cu aparatul de brodat, având mers ușor și

înte prin noua invențiune patentată și fără sgomot.

«PFAFF» RESSEL «PFAFF»

Singurul reprezentant al renumitelor fabrici de automobile «de Dion Bouton» și biciclete «Peugeot» «Auto-Garage»

Atelier cu motor pentru reparat ori-ce sistem de MASINE DE CUSUT, BICICLETE și AUTOMOBILE, precum și pentru arămuit nichelat și emailat.

SĂBII se nichelează cu prețuri reduse. — Atelier special pentru colțuit, gravat, plisat, soțil și evantail.

Reclama este sufletul comerțului

MARELE MAGAZIN DE ARME

București

Cal. Victoriei, 44

B. D. ZISMAN

Suc. Craiova

St. Unirei 48

Furnisor al Curții Regale

are onoare a aduce la cunoștința Onor. sale clientele din toată țara, că a înființat în magazinul său o secțiune specia de

PUȘTI pentru pădurari

lucrate special pentru acest magazin și fiind de o construcție solidă și

— PREȚURI FOARTE AVANTAGIOASE —

Model No. 230 — Pușcă cu capsă, cu o țevă lei	15
Model No. 285. — Pușcă cu capsă, cu două țevi. solidă, recomandabilă, lei	30
Model No. 236. — Pușcă cu capsă, cu două țevi. oțelurile înainte foarte solidă, funcționare admirabilă, model f. recomand.	40
Model No. 133. — Pușcă foc central, cu o țevă. sistem «Mau- ser. cal. 12 sau 16, robustă, recomandabilă, lei	30
Model No. 101. — Pușcă foc central, cu două țevi, calibru 12 sau 16, cheia de deschidere între cocoșe, cocoșele punându-se singure la piedica de siguranță, m. solid, lei	55
Model No. 1103. — Pușcă foc central, cu două țevi, calibru 12 sau 16, cheia de deschidere între cocoșe, cocoșele punându-se singure la piedica de siguranță, oțelurile înainte (armă de reclamă a magazinului), pușcă recomand., lei	65

Prețurile sunt reduse, fixe și se înțeleg numai cu bani gata. — Expedițiuni în toată țara. — Comandele se efectuează în ziua primirii.

Dacă voiți să CÂȘTIGAȚI O AVERE COLOSALĂ?

Grăbiți-vă de a vă abona la ziarul

UNIVERSUL

Cel mai răspândit din întreaga țară

Cel mai bine informat și cel mai în corent cu întreaga mișcare politică, economică și financiară din țară și din străinătate.

Care are corespondenți speciali în: Paris, Berlin, Londra, Viena, Budapesta, Roma, Sofia, Constantinopol, etc.

~~~~~ **Singurul Ziar independent și imparțial** ~~~~~

Cu începere de la 1 Noembrie 1907, ziarul „UNIVERSUL” dă următoarele însemnate premii la abonații săi:

- 1) Un mare premiu de **1500 lei**. 2) 2 premii de câte **250 lei**. 3) Trei lozuri întregi ale Loteriei de Stat Român purtând No. 52.583, 52.594, 52.599. 4) 5 premii de câte **100 lei**. 5) Patru premii de câte **40 lei**. 6) 10 abonamente pe un an la „Universul” **180 lei**. 7) 10 abonamente pe 6 luni **91,50**. 8) 10 abonamente pe 3 luni **46,50**.

În cazul cel mai norocos se poate câștiga

900,000 LEI

ast-fel că se pot cumpăra Palate și Moșii.

cu nimic se poate câștiga o avere enormă!

— UNIVERSUL pregătește frumoase surprize numeroșilor săi cititori —

Pe lângă acestea abonații vor mai primi gratis un frumos roman intitulat

SPIOANA

Tipărit înadins pentru abonații ziarului „Universul”.

De asemenea toți abonații primesc gratuit «Universal Literar» ziar săptămânal, care conține, pe lângă o bogată materie literară și o frumoasă ilustrație în culori.

Abonamentele la UNIVERSUL sunt excepțional de eftine:

Pentru un an lei 18, Pentru 6 luni lei 9,15. Pentru 3 luni 4,65

Abonații, spre a participa la tragerea premiilor de mai sus vor primi: Pentru un an 25 bonuri de premii. Pentru șase luni 10 bonuri de premii. Pentru trei luni 3 bonuri de premii.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

SI AL ÎNTÂMLARILOR DE PE MARE SI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5. — pe an în toată țara

« 2.60 « 1/2 « « «

Redacția și Administrația :

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare o dată pe săptămână

— MARȚA —

Jurământul Morței. — (Vezi pag. 2264).

ABONAMENT

— LA —

„Ziarul Călătoriilor”

Pentru 1 an 5 lei

Pentru 6 luni lei 2.60

JURĂMANTUL MORTEI

Unul dintre cei mai viguroși atleți ai populației Ovampos, era și fiul regelui Monegula.

Ovanye era foarte puternic și abil în toate exercițiile corporale. Alerga ore întregi fără să se oprească, se urca în arborii cei mai drepti și mai înalți, înota ca un pește și se scufunda ca o focă.

Mulți crocodili căzuseră sub loviturile securei sale cu două tăisuri.

Cu toate acestea, dansul avea un rival: pe Kanegolo.

Omul acesta n'avea suflet de curtezan, sau mai bine zis ar fi fost un curtezan foarte nedibaciu.

Dânsul îndrăznise cu prilejul unui concurs să arunce securea mai departe de cât fiul regelui, și să-l întreacă la înot.

Ovanye prinsese o ură de moarte pe acest rival. După obiceiul lui Neron și al lui Comod, acestui fiu de rege îi plăcea să se expue în public, pentru a se mândri cu calitățile sale corporale.

Ovampii trec drept un popor cu caracterul vesel. Cântecul, dansul, pescuitul, vânătoarea, le ocupă aproape toată vremea.

Ovanye nu desminșise încă această reputație de veselie a poporului său.

În ziua în care se sui pe tron însă, Ovanye își aruncă masca.

— Kanegulo, zise dînsul într-o zi aceluia care fusese rivalul său, tu ești cel mai bun înotător al poporului meu.

Ovampul, măgulit, răspunse cu un surâs.

— Ai voi tu să te iai la întrecere cu oricare înotător?

— Sunt în stare să lupt cu oricine.

— Jur?

Kanegulo, sigur de dînsul, răspunse fără să stea la îndoială:

— Jur să mă iau la întrecere cu oricare înotător, și să-l înving.

Dacă voi da îndărăt, mă puteți tăia în bucăți.

— Foarte bine, răspunse cu gravitate regele. Cursa va avea loc în ultima zi a lunii.

Mai erau 14 zile până atunci.

Kanegulo, sigur de superioritatea sa fizică, nu manifestă nici cea mai mică neliniște.

Ovanye îi surâdea și surâsul acela avea ceva misterios.

În timpul acesta avură loc mari vânători de crocodili, zece monștri fură vânați, dintre care patru fură păstrați vii.

Unul dintre acești crocodili, cel mai mare dintre toți, fu izolat de ceilalți și lăsat fără mâncare.

Foamea lupului este proverbială, o foame de crocodil trebuie să fie tot așa de teribilă. Crocodilul începu să își manifeste furia.

— Aibi răbdare, îi șoptea cu blândețe Ovanye, care se ducea în fie-care zi să-l viziteze.

Ziua hotărâtă sosi. Toată lumea aștepta ca regele să pronunțe numele aceluia care avea să fie concurentul lui Kanegulo.

Sute de indigeni așteptau pe țărmul râului.

Regele părea vesel, pe buzele sale era întipărit un surâs ironic. Era înconjurat de câte-va personaje importante: un mare vrăjitor, care avea calitatea să aducă ploaia... când cerul era înourat, șeful vânătorilor și a pescuitului, și în sfârșit un fel de confident, factotumul devotat al majestății sale.

Trei războinici, îmbrăcați în haine de mare ținută, formau garda de onoare.

Ovanye făcu un gest. Kanegulo se deslipi din mulțime și se opri în fața augustului său stăpân.

Toate urechile se ațintiră, dar numai cei mai apropiați putură auzi cuvintele regelui:

— Kanegulo, tu ți-ai luat un angajament temerar. Ai jurat că vei întrece la înot orice adversar.

— Este adevărat.

— Ei bine, iată concurentul tău.

Monstruosul crocodil fu adus în fața luptătorului.

Kanegulo simți un fior străbătându-i corpul.

— Grație, murmură nenorocitul.

— Kanegulo, ceea ce s'a hotărât rămâne sfânt, zise tiranul negru. Dacă vei eși victorios din această luptă, poți cere de la mine tot ce vei pofti.

Dacă vei eși victorios! Ce ironie sălbatică conțineau aceste cuvinte.

— Ținta este țărmul cel-alt, zise regele. Voi fi generos; te voi lăsa cu trei metri înaintea crocodilului.

Kanegulo măsură din ochi distanța care-l despărțea de țărmul opus.

Erau peste tot vre-o sută șeasezeci și trei de metri. Timp în care putea să fie înghițit de douăzeci de ori de formidabilul crocodil.

Ovampul făcu un gest ca și cum ar fi voit să refuze partida.

Dar regele îl opri.

— Îți atrag atenția, zise dînsul, că acum nu mai poți alege. Dacă refuzi

lupta aceasta, va trebui să mori tăiat în bucăți.

Kanegulo văzu îndată că suveranul n'avea să își schimbe hotărârea.

— Ei bine, fie!.. Voi lupta cu crocodilul; dar cel puțin dați-mi o armă, pentru ca să mă pot apăra de atacurile crocodilului.

— Glumești, amicul meu?.. Aici nu este vorba despre o luptă, ci despre o simplă întrecere de înotat. Pleacă.

Kanegulo se hotărî. Trebuia să aleagă între două morți teribile: O alegea pe aceea unde lupta îi mai era cel puțin îngăduită.

De o dată, cu o săritură teribilă, se aruncă în apă și se scufundă.

Gardienii dădură drumul crocodilului.

Monstrul îndată ce se văzu în apă, mirosi prada și ca o săgeată porni pe urma ei.

Kanegulo înaintă cu o repeziciune extra-ordinară și mai mult pe sub apă. Nu eșia la suprafață de cât numai timpul care-i era necesar pentru a mai respira puțin.

Dar atâta fu destul pentru ca crocodilul să-l ia din noț urma și să înainteze repede spre el.

Înotătorul își schimbă de mai multe ori direcția; dar monstrul avea mirosul fin și se ținea strâns după dînsul.

De-o dată mâna întinsă a lui Kanegulo atinse țărmul; era învingător.

Dar în aceeași clipă un strigăt înfiorător despica spațiul. Monstrul îl apucase de picioare și-l trăgea spre dînsul.

Apa se colorase în roșu.

Kanegulo câștigase orî perdue în acelaș timp.

Regele privi cu atenție cum crocodilul sfâșia corpul aceluia care fusese rivalul său și surise cu cruzime.

Mulțimea, înmărmurită, privea cu teroare valurile liniștite, fără să înțeagă bine ce se petrecuse.

C. Arg.

PE VALEA PRAHOVEI

Ha! să te vâd iarăși, valea Prahovei. Nu știu cum se face, dar de câte ori am posibilitatea să iau drumul spre tine, las toate la o parte și plec; mă atrag mult. Și eu îmi petrec mai toate vacanțele pe altă vale, care însă n'a avut norocul să i se fi construit o cale ferată care să-i pue în exploatare diferitele bogății ale solului și subsolului, și să înlesnească drumul celor ce locuiesc pe acolo, sau a doritorilor de călătorii și pozițiuni noi.

Nu te văzusem de astă-vară; acum când am început să intru de la Buda în sus, te-am cunoscut, dar nu mai erai împodobită ca atunci. În locul verdeiului frumos al poenelor și pădurilor ce îți îmbrăca laturile, văd galbenul ruginit al